

Stockholms stads sjukhusdirektion och i samband därmed stående institutioner.

Sjukhusdirektionen.

Brunkebergstorg 13 (postadress: Box 16385, Stockholm 16; postgirokonto nr 50324); t. 22 30 80. Direktionen sammanträder i regel första och tredje onsdagen i varje månad kl. 16.

De i äldre tider upprättade sjukvårdsanstalterna voro närmast att anse som allmänna barmhärtighetsinrättningar för omhändertagande av fattiga sjuka. Bland de tidigare sjukhusen av denna art märkas det medeltida helgeandshuset och det år 1551 inrättade Danviks hospital. Den första sjukvårdsinrättningen i Sverige, avsedd för botande av sjukdomar, är det år 1752 i Stockholm öppnade Serafimerlasarettet. Speciella sjukvårdsanstalter inrättades av staden för vården av könssjuka och för mottagande av sjuka vid inträffade epidemier, men sjukhusväsendet i allmänhet framträdde som en kommunal uppgift huvudsakligen först efter tillkomsten av 1826 års kommunallagar. Uppgifter angående upprättandet av stadens nuvarande sjukhus lämnas i det följande under resp. sjukhus.

Hälsovårdsnämnden utsåg tidigare särskilda styrelser för förvaltning av vart och ett av huvudstadens sjukhus med undantag av Epidemisjukhuset, som alltid stått under nämndens omedelbara förvaltning. Genom hälsovårdsnämndens beslut den 7 december 1921 genomfördes emellertid fr. o. m. år 1922 en centralisering av sjukhusförvaltningen så till vida, att i stället för de lokala sjukhusstyrelserna inrättades en under hälsovårdsnämnden lydande, för de olika sjukhusen gemensam central sjukhusstyrelse. Undantag gjordes dock för Sachsska barnsjukhuset, som på grund av donationsbestämmelser tills vidare fick behålla sin särskilda styrelse. Detsamma gällde barnsanatoriet Tjärnan. Även Epidemisjukhuset stod i vissa fall utanför den gemensamma sjukhusstyrelsen och sorterade liksom förut direkt under hälsovårdsnämnden.

Den 22 juni 1928 utfärdades lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1929. Lagen gällde med vissa undantag för sådana sjukhus, beträffande vilka landsting eller kommun helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarar för driftkostnaderna.

I anslutning till nämnda sjukhuslag utfärdade k. m:t den 16 september 1932 reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar

därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam direktion, *Stockholms stads sjukhusdirektion*, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot mötte i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda beslöt.

Enligt nu gällande lag den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen) åligger det stad, som ej deltagit i landsting, att för dem, som hava sin vistelseort eller hemort inom staden, ombesörja anstaltsvård för sjukdom, skada eller kroppsfel, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård. I enahanda omfattning bör stad, som nyss nämnts, ombesörja anstaltsvård vid barnsbörd. Kommun, som driver sjukhus, är pliktig att åt lämplig kommunal nämnd eller annat kommunalt organ uppdraga att vara sjukvårdsberedning med uppgift att fullgöra den verksamhet, som enligt 4 § sjukhuslagen åligger sådan beredning.

Den 20 december 1940 utfärdade k. m:t även reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, skola förvaltas av en gemensam sjukhusdirektion, såframt stadsfullmäktige det besluta. För Stockholms stads sjukhus skola lända till efterrättelse reglementets föreskrifter, så ock, i den mån ej annat följer av reglementet, bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan den 20 december 1940. Jämlikt nyssnämnda reglemente må stadsfullmäktige, om så finnes lämpligt, åt sjukvårdsberedningen uppdraga förvaltningen av sådan utav staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningen enligt ej tillkommer annan myndighet.

Enligt lag den 20 december 1940 om ändring i vissa delar av epidemilagen den 19 juni 1919, skall ledningen av epidemisjukhusväsendet inom varje epidemidistrikt tillkomma en epideminämnd. Sådan nämnd i stad, som utgör eget epidemidistrikt, är efter stadens bestämmande hälsovårdsnämnden eller sjukvårdsberedningen. Bestämmer staden, att sjukvårdsberedningen skall vara epideminämnd, skall förste stadsläkaren vara ledamot av nämnden.

I anslutning till den nya sjukhuslagstiftningen har överståthållarämbetet den 31 januari 1942 fastställt instruktion för sjukhusdirektionen. Enligt denna instruktion handhar direktionen de förvaltningsuppgifter, som enligt sjukhuslagen,

sjukhusstadgan samt reglementet för Stockholms stads sjukhus ankomma på sjukvårdsberedning. Direktionen utgör därjämte sådan gemensam direktion för stadens sjukhus, varom i reglementet stadgas, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot möter i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda besluta. Direktionen är stadens epideminämnd. Den utövar tillika, såframt ej stadsfullmäktige för särskilt fall annorlunda besluta, ledningen av sådan utav staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningssenligt ej tillkommer annan myndighet.

Efter framställning av stadsfullmäktige har k. mt den 6 februari 1942 medgivit att sjukhusdirektionen tills vidare må vara *b a r n m o r s k e s t y r e l s e* i Stockholm. Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 har tuberkulossbyrån, numera benämnd *c e n t r a l d i s p e n s a r e n*, överförs från hälsovårdsnämndens till sjukhusdirektionens stat.

Med avseende å sinnessjukvården har staden i ett år 1925 mellan staten och staden ingånget avtal förbundit sig att för framtiden, med vissa undantag, omhänderhava anstaltsvården för i staden hemortsberättigade sinnessjuka mot viss ersättning härför av statsmedel. Angående sinnessjukhus, som staden jämlikt berörda avtal upprätthåller, gäller vad i stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 september 1929 är föreskrivet angående kommunala sinnessjukhus. I stället för 104 § i denna stadga gälla emellertid dels i tillämpliga delar reglementet för Stockholms stads sjukhus, dels särskilda av k. mt den 6 december 1935 utfärdade bestämmelser angående Stockholms stads sinnessjukhus. K. mt har den 20 september 1951 bemyndigat medicinalstyrelsen att med representanter för bl. a. staden upptaga förhandlingar om revision av ifrågavarande avtal.

Förvaltningen av den öppna vården av psykiskt sjuka (se sid. 475) handhaves av sjukhusdirektionen.

Sjukhusdirektionen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för direktionens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för en tid av fyra år. Vid sammanträde med direktionen äga sjukhusdirektören och förste stadsläkaren närvara och delta i överläggning med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad i protokollet. Direktionen utser årligen inom sig en vice ordförande. Nuvarande ledamöter och suppleanter äro utsedda för tiden t. o. m. år 1956.

Under sjukhusdirektionen lyder direktionens expedition, vars chef är sjukhusdirektören.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads sjukhusdirektion, fastställd av ÖÅ 31 jan. 1942 (Kf 1942: nr. 8). Lag 20 dec. 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjuk-

hus (sjukhuslagen) (Kf 1941: nr 72), med ändr. K. sjukhusstadga 20 dec. 1940 (Kf 1941: nr 73), med ändr. K. reglemente 20 dec. 1940 för Stockholms stads sjukhus (Kf 1941: nr 75). Sinnessjuklag 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket (Kfh 1946: sid. 614), med ändr. Avtal mellan staten och Stockholms stad angående sinnessjukvårdens ordnande, godkänt av k. mt 18 dec. 1925 och av SF 19 okt. 1925 (Kf 1925: nr 76). Särskilda bestämmelser ang. Stockholms stads sinnessjukhus, fastställda av k. mt 6 dec. 1935 (Kf 1935: nr 30 sid. 4), med ändr. Allmänna bestämmelser, gällande fr. o. m. 1 juli 1952 och specialbestämmelser, gällande fr. o. m. 1 jan. 1952 ang. löneförhållanden för arbetsenligt avlönad personal.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 170,815,002 kr. (därav engångs 6,777,829 kr.), dessutom förlagsmedel 5,273,125 kr., kapitalbudgeten (engångs 577,700 kr.), lånemedel, i linjen 1,720,000 kr., inom linjen 3,367,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 46,596,585 kr.

Sjukhusdirektionens ledamöter

(för åren 1953—1956).

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Anderson, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Hedelius, A. Hj., lektor.

Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör, stadsfullm.

Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru, stadsfullm.:s 2:e vice ordf.

Lönnqvist, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Öhman, H. G., prakt. läkare.

Suppleanter.¹⁾

Ander, f. Eriksson, Elsa S., assistent.

Gärdstam, R. G. I., med. d:r.

¹⁾ Ordföranden samt ledamöterna fru Kollberg och hr Lönnqvist skola vid förfall i första hand ersättas av suppleanterna fru Julin, hr Gärdstam, fruarna Ander och Thorsson i nu nämnd ordning, ledamoten hr Hedelius av suppleanterna hr Gärdstam, fruarna Julin, Ander och Thorsson i nu nämnd ordning samt vice ordföranden och ledamöterna hrr Johansson och Öhman av suppleanterna fruarna Ander och Thorsson, hr Gärdstam samt fru Julin i nu nämnd ordning.

Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J., ombudsman, stadsfullm.

Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M., förbundsordförande, stadsfullm.

Sekreterare.

Engström, S. O. L., borgarrädssekreterare (se sid. 123).

Sjukhusdirektionens delegerade.

Budgetdelegerade.

Mårtens, G. H. M., ordf.; **Anderson**, Knut Hj.
Suppleanter: **Julin**, f. Liljenbrunn, Gertrud J.; **Ander**, f. Eriksson, Elsa S.

Byggnadsdelegerade.

Byggnadsdelegerade hava till uppgift att omhändervä de byggnadsföretag, som sjukhusdirektionen uppdrager åt delegerade att ombesörja.

Mårtens, G. H. M., ordf.; **Anderson**, Knut Hj.; **Öhman**, H. G.

Suppleanter: **Gärdstam**, R. G. I.; **Lönnqvist**, F. O.-F.

Sekreterare.

Alström, N. A., tf. förste kammarskrivare (se sid. 428).

Delegerad för Tjärnans sanatorium.

Anderson, Knut Hj.

Poliklinikersättningsdelegerade.

Dessa delegerade, vilka utsågos av sjukhusdirektionen den 21 februari 1951, hava till uppgift att granska underläkarnas redogörelser för polikliniktjänstgöring och i samband därmed företagna poliklinikoperationer, för vilka ersättningar skola utgå.

Öhman, H. G.; **Gärdstam**, R. G. I.; **Anderson**, K. E. H.

Delegerade för skärmbildsbyrån

(se sid. 468).

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 482).

Byggnadskommittéer tillhörande sjukhusdirektionens förvaltningsområde.

Sabbatsbergs sjukhus' byggnadskommitté.

Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäktige ett anslag å 4,389,000 kr. till uppförande av nybyggnader för panncentral och kvinnoklinik

vid Sabbatsbergs sjukhus (jfr Utl. 1940: nr 58). Sjukhusdirektionen beslöt den 26 juni 1941 tillsätta en byggnadskommitté för planläggningen och uppförandet av dessa nybyggnader. Den 20 mars 1944 nedsatte stadsfullmäktige anslaget belopp till 4,029,000 kr. (se Utl. 1944: nr 81). Den 18 december 1947 beviljades ett tilläggsanslag för kvinnokliniken å 550,000 kr. (se Utl. 1947: nr 494). Jfr sid. 435. Kliniken i fråga invigdes under år 1949.

Ledamöter.

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Höjer**, Gerda, ombudsman, vice ordf.; **Anderson**, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.; **Lundqvist**, E. E. G., civilingenjör; **Westman**, A. E., professor, överläkare; **Wetterdal**, P. L., professor, överläkare.

Suppleant: **Johansson**, Erik G., f. d. förbunds-kassör, stadsfullm.

Sekreterare.

Zettergren, E. R., syssloman (se sid. 436).

Byggnadskommittén för Sachsska barnsjukhuset.

Sedan stadsfullmäktige den 19 november 1945 beviljat anslag å 2,270,000 kr. för om- och tillbyggnad av Sachsska barnsjukhuset, beslöt stadsfullmäktige, efter framställning av sjukhusdirektionen, den 28 januari 1946 tillsätta en kommitté av fem personer med uppdrag att verkställa den ifrågavarande om- och tillbyggnaden. Den 16 juni 1947 beviljade stadsfullmäktige ett tilläggsanslag å 153,000 kr. För ombyggnad av barnsjukhuset hava stadsfullmäktige den 21 november 1949 anvisat ett reservationsanslag å 614,000 kr. (Utl. 1949: nr 52).

Vidare hava stadsfullmäktige den 18 februari och den 17 november 1952 anvisat ytterligare medel för ombyggnad m. m. av sjukhuset.

Ledamöter.

Sachs, R., direktör, ordf.; **Heyman**, f. Thiel, Agda, fru; **Nessen**, N. S., byggnadsingenjör; **Wallgren**, A. J., professor, överläkare; en vakant.

Sekreterare (1,200 kr.

utan rörligt tillägg).

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 463).

Sjukhusdirektionens rådgivande organ.

Planeringskommittén.

Planeringskommittén tillsattes av sjukhusdirektionen den 16 november 1949 med uppgift att utarbeta förslag till generalplaner och

program samt detaljerade byggnadsförslag beträffande sjukhusväsendet (med undantag för Sabbatsbergs sjukhus). Åt planeringskommittén har även uppdragits att handhava planläggningen av stadens sjukhusvård vid krig eller krigsfara. Vidare har planeringskommittén övertagit det tidigare av en särskild kommitté bedrivna arbetet med utredning om Sabbatsbergs sjukhus' utbyggnad. I anslutning härtill har kommittén utökats med två nya ledamöter.

Sjukhusdirektören svarar för ledningen av planeringen och utredningsarbetet i övrigt samt är chef för kommitténs utredningskansli.

Rörande framlagda planer för sjukhusväsendet i Stockholm, se Bih. 1950: nr 60, 1951: nr 6; Utl. 1951: nr 331 och 332, 1952: nr 225 och 453, 1953: nr 82 och 129.

Ledamöter.

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm., ordf.; **Anderson**, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.; **Pehrson**, C. G., sjukhusdirektör; **Öhman**, H. G., prakt. läkare.

Suppleanter: **Gärdstam**, R. G. I., med. d.r.; **Lönnqvist**, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Ledamöter

(med uppgift att deltaga i kommitténs utredning rörande ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus).

Friberg, S. A., professor (i egenskap av rektor vid Karolinska institutet); **Wejke**, G. W., generaldirektör (utsedd av k. m:t).

Sekreterare (12,600 kr.).

Fredriksson, H. E.; t. 22 30 80.

Tuberkulosrådet.

Med anledning av ett utav stadskollegiets tuberkuloskommitté avgivet betänkande angående tuberkulosvårdens organisation och tuberkuloseftervårdens utbyggnad (Bih. 1945: nr 11) beslöt stadsfullmäktige den 26 juni 1945 anmoda sjukhusdirektionen att utse ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa de utredningar angående tuberkulosvården, som sjukhusdirektionen uppdrager åt rådet, samt i övrigt på anmodan av direktionen avgiva yttranden i tuberkulosfrågor. Rådet består av sju ledamöter jämte lika många suppleanter. Sjukhusdirektionen, hälsovårdsnämnden, fattigvårdsnämnden, barnavårdsnämnden, lärings- och yrkesskolstyrelsen, arbetsnämnden i Stockholm samt centralstyrelsen för föreningen lungsjuka i Stockholm [Flis] skola vara representerade med vardera en ledamot och en suppleant. Ordförande och vice ordförande utses inom rådet. Överläkaren vid centraldispensären är föredragande i rådet.

Författning. Instruktion för tuberkulosrådet antagen av direktionen 21 maj 1952 (Kf 1952: nr 58).

Ang. Centraldispensären, se sid. 467.

Ledamöter.

Granath, K.-E., barnavårdsdirektör (för barnavårdsnämnden); **Mårtens**, G. H. M., borgarråd, stadsfullm., ordf. (för sjukhusdirektionen); **Carlsson**, Abel E., kamrerare (för hälsovårdsnämnden); **Hagström**, f. Svensson, Anna M., studierektor, stadsfullm. (för fattigvårdsnämnden); **Lindqvist**, Vivan L. M., inspektör (för arbetsnämnden); **Hamrin**, Bell I., kassörska (för lärings- och yrkesskolstyrelsen); **Karlsson**, Karin E., fröken (för centralstyrelsen Flis).

Suppleanter.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., assistent (för sjukhusdirektionen); **Johansson**, Lilly E. E., fabriksarbeterska, stadsfullm. (för hälsovårdsnämnden); **Ewerlöf**, f. Löwenadler, Elsa H. E. J., fru (för fattigvårdsnämnden); **Heyman**, f. Almstrand, Igrid, fru (för barnavårdsnämnden); **Carlson**, f. Olsson, Elna S. E., fru (för lärings- och yrkesskolstyrelsen); **Julin**, K. A. B., assistent (för arbetsnämnden); **Åkerström**, L. J. P., tjänsteman (för centralstyrelsen Flis).

Sekreterare.

Nordquist, G. A., tf. syssloman (se sid. 467).

Central förvaltning.

Genom beslut den 16 november 1953 hava stadsfullmäktige godkänt ett av stadskansliets organisationsavdelning framlagt förslag till omorganisation av sjukhusdirektionens centrala förvaltning (Utl. 1953: nr 351). Den nya organisationen innebär i stort, att den centrala förvaltningen uppdelats i en utrednings- och en byggnadsavdelning samt två förvaltningsavdelningar, varav en för ekonomiärenden och en för sjukvårdsärenden. Utrednings- och byggnadsavdelningarna sortera direkt under sjukhusdirektören, vilken jämväl svarar för ledningen av arbetet med planläggningen av stadens sjukhusväsende. De båda förvaltningsavdelningarna förestås av ekonomidirektören respektive kanslidirektören.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 2,715,709 kr. (därav engångs 1,082,969 kr.), dessutom förlagsmedel 969,425 kr.; inkomster: driftbudgeten 103,750 kr.

Sjukhusdirektionens expedition.

Brunkebergstorg 13; t. 22 30 80; expeditionstid: 9.30—11.30, 13—15 (vårdagar 9.30—11.30, 13—14).

Sjukhusdirektören biträder sjukhusdirektionen vid handhavandet av dess uppgifter. Han utövar under direktionen i dess egenskap av sjukvårdsberedning den centrala ledningen av sjukhusväsendet samt har därvid att, såvitt på

Sjd

honom ankommer, söka befördra sjukhusens och sjukvårdens ändamålsenliga skötsel och utveckling. Sjukhusdirektören är direktionens föredragande och verkställande tjänsteman samt chef för dess expedition. Han äger ock att utan direktionens hörande fatta beslut i vissa ärenden.

Författningar. Hittills gällande instruktioner ha med anledning av sjukhusdirektionens omorganisation upphävs fr. o. m. 1 jan. 1954. Nya instruktioner äro under utarbetande.

Sjukhusdirektör (B 21).

Pehrson, C. G. (förordn. t. o. m. $31/12$ 1958); t. 22 30 80; mottagningstid: efter överenskom- melse per telefon.

Utredningsavdelningen.

Denna avdelning biträder sjukhusdirektören med utredningar, som ej tillhöra specialavdelning.

Sekreterare (31).

Vakant, *tf.* **Mæchel, S. G. D.**

Förste kammarsskrivare (23).

Bagge, N. F., tjl. (se sid. 431), *tf.* **Häggliid, S. G.**

Amanuens.

Vakant.

Kontorsskrivare (13)

(nuv. inneh. 16).

Karlsson, Nelly E. E.

Ett kanslibitråde.

Registratorsexpeditionen.

Förste kontorsskrivare (16).

Åhrman, Ingrid S.; en vakant.

Ett kanslibitråde.

Vaktmästarexpeditionen.

Förste expeditionsvakt (12).

Strömberg, H. H., tjl., *tf.* **Sundelin, O.**

Tre expeditionsvakter, ett expeditions- vaksbiträde, två telefonister.

Byggnadsavdelningen.

Lilla Nygatan 8, 1 tr., C.; t. 20 14 73, 21 48 90, 21 49 30.

Byggnadsintendent (37)

(nuv. inneh. B 15).

Törn, E. W.

Ingenjörer.

(För byggnadsärenden.)

Hallnäs, T. J. (31); **Thorsell, B. R.** (28); **Eriks- son, A.** (28); **Lundqvist, N. O.** (28); **Ekwall, H. P.** (25).

Underingenjör (23).

Vakant.

Förste kammarsskrivare (23).

Alström, N. A., *tf.*

Förste verkmästare (21).

Kratz, E. G.

Ett kanslibitråde, ett ritbiträde.

Ekonomiavdelningen.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80.

Ekonomidirektören är närmaste chef för sjukhusdirektionens förvaltningsavdelning för eko- nomiärenden (ekonomiavdelningen) och har som sådan att leda och övervaka arbetet inom av- delningen samt under direktionen och sjukhus- direktören töva det centrala överinseendet över den ekonomiska förvaltningen av sjukhusen och övriga under direktionen lydande institutioner. Ekonomidirektören åligger vidare att bereda och på sjukhusdirektörens uppdrag och i hans ställe i direktionen föredraga sådana ekonomiska för- valtningsärenden, som icke äro att hänföra till sjukvårdsberedningens verksamhetsområde, samt bringa till verkställighet de beslut, som därvid fattas.

Ekonomidirektör (B 15).

Wedefelt, G. F. G.son; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15.

Kameralbyrån.

Kamrerare (1 kl.) (33).

Edwall, E. H. A.; t. 22 30 80; mottagningstid: 9—10.

Kamrerare (26).

Carlberg, K. E. B., *tf.*

Kontorsassistenter (18).

Ersson, Kerstin M.; **Svärd, S. Ch.**; **Häggliid, S. G.**, tjl. (se ovan).

Förste kontorsskrivare (16).

Albertson, Karin; **Sundell, Britt T.**; **Wrisemo, f.** **Ternstedt, Sargit T.**

Tre kanslibiträden, två kontorsbiträden.

Inspektionsapotekare.

Ekstrand, H. G.; **Gartner, R. E. A.**; **Norborg, N. D. A.**; **Thorsell, P. V.**; **Winners, A.**

Budgetbyrå.

Intendent (2 kl.) (31).

Furuby, B. V.

Förste kammarskrivare (23).

Carlberg, K. E. B., tjl. (se sid. 428); Östlund, Å. E. M., tf.

Amanuens.

Fröberg, R. B. V. tf.

Ett kanslibiträde.

Inköps- och förrådsbyrå.

Herkulesgatan 26, 1 tr., C.; t. 22 66 60.

Intendent (31).

Garpandal, C. H. G.; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Näringskonsulent (24).

Spjeldnes, I. Birgit; t. 10 91 28.

Förste kammarskrivare (23).

Rentzhog, Y. A.

Kontorsassistent (18).

Björkman, Astrid L.; t. 10 93 85.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

Lilla Nygatan 8, 1 tr., C.; t. 20 14 73, 21 48 90, 21 49 30.

Inredningsarkitekt (26)

(nuv. inneh. 28).

Andersson, N. B.

Kammarskrivare (21).

Andersson, Å. M. F.

Ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

Centralförrådet, se sid. 431.

Centraltvättninrättningen, se sid. 431.

Sjukvårdsavdelningen.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80.

Kanslidirektören är närmaste chef för sjukhusdirektionens förvaltningsavdelning för sjukvårdsärenden (sjukvårdsavdelningen) och har som sådan att leda och övervaka arbetet inom avdelningen samt under direktionen och sjukhusdirektören utöva det centrala överinseendet över sjukvårdsanstaltarnas ändamålsenliga utnyttjande ävensom handlägga vissa personalärenden. Kanslidirektören åligger vidare att bereda och på sjukhusdirektörens uppdrag och i hans ställe i direk-

tionen föredraga sådana sjukvårds- och personalärenden, som icke äro att hänföra till sjukvårdsberedningens verksamhetsområde, samt bringa till verkställighet de beslut, som därvid fattas.

Kanslidirektör (B 15).

Anderson, K. E. H.; mottagningstid: 10—11

Sjukvårdsbyrå.

Sekreterare (31).

Thylén, M. A. V.

Inspektör.

Blom, Å. V. E. (se sid. 434).

Läkarassistent (9,900 kr.).

Blom, B. F., tf.

Amanuens.

Öberg, H.-Å. G., tf.

Assistent.

Andersson, E. L. (se sid. 434).

Ett kanslibiträde.

Sakkunnig i medicinska frågor
(6,900 kr.).

Hansson, N. H.

Sjukhuscentralen, se sid. 430.

Sjukhusavgiftsdelegerades exp., se sid. 434.

Personalbyrå.

Sekreterare (31).

Nilsson, N. T.

Förste kammarskrivare (23).

Andersson, E. E.

Kontorsassistent (18).

Lindgren, J.-H., tjl., tf. Andrén, B. F.

En kontorsskrivare, ett kontorsbiträde.

Instruktionssköterska (20)

(nuv. inneh. 18).

Camp, J. Hellevi; t. 41 21 11.

Ombudsmansexpeditionen

(gemensam med fattigvårdsnämnden, se sid. 266).

Ombudsman.

Grünberger, H. (se sid. 266).

Aktuarie.

Brisenius, O. A. (se sid. 266).

Sjukvårdsanstalter.

(Adresser, telefoner, expeditionstider: se nedan under respektive sjukhus.)

Den för sjukvården vid visst sjukhus ansvarige läkaren eller, där flera sådana finnas, den av dem, som därtill av direktionen förordnas, är enligt sjukhuslagen mellan direktionens sammanträden sjukhusets inför direktionen ansvarige styresman. — För sjukvården vid sjukhus eller avdelning därav ansvariga läkare benämnas i sjukhusreglementet överläkare.

Vid varje sjukhus skall finnas en av direktionen tillsatt syssloman, som har att under direktionens förmanskap handhåva sjukhusets ekonomiska förvaltning m. m. samt att under styresmannen övervaka ordningen inom sjukhuset och mathållningen ävensom hålla uppsikt över underordnad personal.

Ovannämnda bestämmelser rörande styresman gälla ej blott egentliga sjukhus, barnbördshus och sinnessjukhus utan även epidemisjukhus och konvalescenthem. Tillsättande av syssloman är däremot ej obligatoriskt vid konvalescenthem.

En utförlig redogörelse för Stockholms stads sjukhusväsen ingår i Bih. 1933: nr 60. Rörande planering för sjukhusväsendet, se vidare Utl. 1939: nr 411, Bih. 1945: nr 6, 1948: nr 60, 1950: nr 60.

Författningar. Instruktioner för styresman, överläkare, syssloman och husmoder, fastställda av sjukhusdirektionen 17 febr. samt 3 och 17 mars 1943 (Kf 1943: nr 11), med ändr.

Stat år 1954. (Sjukhusvård.) Utgifter: driftbudgeten 122,910,022 kr. (därav engångs 5,211,281 kr.), dessutom förlagsmedel 753,500 kr., kapitalbudgeten (enrångs 461,700 kr.), låneomedel, i linjen 1,720,000 kr., inom linjen 3,367,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 36,652,540 kr.

(Bidrag och ersättningar till utomstående inrättningar.) Utgifter: driftbudgeten 23,501,372 kr. (därav engångs 20,000 kr.), dessutom förlagsmedel 350,300 kr.; inkomster: driftbudgeten 861,600 kr.

Gemensamma institutioner.

Sjukhuscentralen.

Brunkbergstorg 13, C.; t. 22 30 80: »sjukhuscentralen» (efter expeditionstidens slut 22 30 81 eller 22 30 82); expeditionstid: 9 —16, lördagar 9—14 (telefonvakt hela dygnet).

Den 1 december 1930 beviljade stadsfullmäktige medel till hälsovårdsnämnden för upprättande av en sjukhuscentral för förmedling av patientintagning på stadens sjukhus. Verksamheten började den 1 februari 1931. År 1933 överflyttades sjukhuscentralen från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen i samband med uppdelningen av arbetsuppgifter mellan dessa nämnder.

Sjukhuscentralen har till uppgift att med ledning av från sjukhusen erhållna uppgifter föra tabell över beläggningen å stadens sjukhus (med undantag av epidemisjukhus, sanatorier och sinnessjukhus) samt att lämna anvisning å lediga platser å dylika sjukhus till personer, som inneha läkarremiss för sjukhusvård. Dessutom åligger det sjukhuscentralen att lämna allmänheten upplysning om formerna och villkoren för intagning å stadens sjukhus och konvalescenthem, sjukhusens tider för intagning och besök, sjukhusavgifter, stadsdistriktsläkare och i staden vakthavande läkare, stadssjuksköterskor och villkoren för deras anlåtande, annan sköterskevård för mindre bemedlade, stadens polikliniker, fattigvårdens distriktsbyråer och andra frågor rörande stadens sjukvård. Vidare skall sjukhuscentralen förmedla sjuktransporter i samarbete med brandförsvaret (brandkåren) (jfr sid. 203) och medelst sjuktransportflygplan, stationerat vid kungl. Roslagens flygfår, huvudsakligen avsett för sjuktransporter från Stockholms skärgård (t. »flygambulansen»). Sjukhuscentralen svarar på namnanropet »J our h a v a n d e l ä k a r e», se sid. 483.

Författningar. Instruktioner för sjukhuscentralen samt där tjänstgörande läkare och sköterskor m. m., fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 125). Bestämmelser m. m. rörande sjukhuscentralens verksamhet, fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 31).

Chef.

Kanslildirektören.

Läkare.

Blom, B. F., tf.; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15, lördagar 9,30 —10,30.

Sju översköterskor.

Blodgivarecentralen.

S:t Eriks sjukhus; adress och telefon: se sid. 441.

År 1934 organiserades vid S:t Görans sjukhus en blodgivarecentral för undersökning och blodgruppering av personer, vilka ställt sig till förfogande för blodgivning. År 1939 överflyttades centralen till S:t Eriks sjukhus medicinska poliklinik. Från nämnda tidpunkt började även depåblod tillhandahållas. Förmedling av blodgivare till såväl kommunala som övriga sjukvårdsinrättningar skedde till år 1945 genom sjukhuscentralen, där även register över blodgivarna fördes. Vid denna tidpunkt hade efterfrågan på transfusionsblod ökat i sådan utsträckning, att en utökning av personalen måste ske. Samtidigt överflyttades förmedlings- och registreringsverksamheten från sjukhuscentralen till en särskild expedition. Efter expeditionstidens slut sker dock förmedling fortfarande genom sjukhuscentralen. På grund av ökad efterfrågan på depåblod har numera ordnats tappningsfilialer

vid Sabbatsbergs sjukhus och Södersjukhuset. I samband härmed har en viss utökning av personalen ägt rum.

Ersättning till blodgivare utgår med 25 kr. per gång, varjämte utgår ersättning för resor med 3 kr. Om väntetiden överstiger 1/2 timme utgår ersättning med kr. 1:50 för varje ytterligare påbörjad halvtimme. Anmälan till blodgivning: torsdagar 17—18.

Föreståndare

(4,800 kr. utan rörligt tillägg).

Sköld, E. G. V.

Läkare (Ex. 28).

Ramgren, O. G.

En *sjuksköterska*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, två *kontorsbiträden*. — Ett *första sjukvårdsbiträde*, en *städerska*.

Personalläkarvården.

Sedan stadsfullmäktige den 27 april 1944 beviljat anslag till omorganisation av personalläkarvården vid stadens sjukhus, är denna försöksvis sedan den 1 maj 1944 enligt sjukhusdirektionens beslut den 16 februari och den 26 april 1944 samt den 25 september 1946 ordnad på följande sätt.

Staden är indelad i tre personalläkardistrikt, nämligen *Kungsholms distrikt*, omfattande Kungsholms, St Görans och Bromma församlingar (utom Beckomberga sjukhus), *Södermalms distrikt*, omfattande Katarina, Sofia, Maria Magdalena, Högals, Enskede och Brännkyrka församlingar (utom Långbro sjukhus) samt *Norrmalms distrikt*, omfattande stadens övriga delar (utom Norrtulls sjukhus). Inom varje distrikt håller personaldistriktsläkaren mottagning för personalen vid inom distriktet belägna sjukhus. Personaldistriktsläkaren gör även erforderliga hembesök hos all inom distriktet bosatt sjukhuspersonal, oavsett tjänstgöringsplatsen. Långbro, Beckomberga, Söderby, Norrtulls sjukhus och centraldispensären äro undantagna från distriktsindelningen och hava egna personalläkare, vilken genom mottagning å respektive sjukhus samt hembesök meddelar läkarvård åt sjukhusets personal oavsett bostadens belägenhet.

Ersättning skall beräknas enligt bestämmelserna i kungörelsen angående verksläkare vid den centrala statsförvaltningen (Svf 1939: nr 424 med däri hittills vidtagna ändringar), dock att läkararvode, som avses i § 11 punkt 2 nämnda kungörelse, skall utgöra 8 kronor för varje till läkaren hänvisad tjänsteman, samt att nuvarande personalläkare för kungsholms och Södermalms läkardistrikt skola bibehållas vid hittills gällande arvoden (5,784 resp. 6,312 kronor). Ersättning för den kontinuerliga hälsokontrollen utgår vid Söderby sjukhus, där den bland annat omfattar skärmbildsundersökning av personalen, med 3 kronor för varje undersökning.

Personaldistriktsläkare.

Jansson, K. T. (Kungsholms distr.); Nordenberg, R. (Södermalms distr.); Frisk, B. Å., Ekberg, K. E. E. (Norrmalms distr.).

Personalläkare finnes vid Söderby, Långbro, Beckomberga och centraldispensären.

Översköterska (Ex. 14).

Lundquist, Margit C. M. (för hembesök).

Centralförrådet.

Hagavägen 134—136, Sundbyberg; t. 28 37 55 (förrådschefen), 28 33 15 (förråds-mästaren).

Centralförrådet, som inrättades år 1939, verkställer förvaring och distribution av lagringsbara förbrukningsartiklar för sjukhusens behov.

Förrådschef (24).

Vakant, *tf. Bagge, N. F.*

Förrådsästare (18).

Ringqvist, P. I. V.

Två *kanslibiträden*, en *förrådsförman*, sex *förrådsarbetare*, en *städerska*.

Centraltvättninrättningen.

Tantogatan 15—17, Sö.; t. 44 13 88 (driftschefen), 44 13 71 (kontoret).

Med tillkomsten av Södersjukhuset och planerad utvidgning av stadens sjukhusväsen aktualiserades frågan om byggandet av ny centraltvätt, emedan dåvarande centraltvätten i de s. k. Nürnbergsfastigheterna av flera orsaker var otillfredsställande. I enlighet med framlagt förslag beviljade stadsfullmäktige den 26 april 1937 medel till en nybyggd centraltvätt med en kapacitet av 2,800,000 kg per år. Detta projekt kom emellertid icke till utförande. För tillgodo-seende av Södersjukhusets tvättbehov anvisade stadsfullmäktige sedermera den 17 maj 1943 medel för uppförande av en mindre tvättninrättning.

Den 20 mars 1944 beviljade stadsfullmäktige medel för uppförande av Centraltvättninrättningen med en kapacitet av 3,000,000 kg per år. Enligt senare utredningar uppskattades den tvättgodsmängd, som centraltvätten skulle avverka, till ca 5,000,000 kg per år. Stadsfullmäktige hava av denna anledning vid olika tillfällen anvisat medel till ökad utbyggnad av centraltvättninrättningen omfattande en kapacitet av 16 ton tvättgodis per dag.

År 1948 överfördes tvätten från Södersjukhuset till centraltvätten, varpå byggnadsarbetena med sammanslagning av Södersjukhusets tvättninrättning och centraltvättninrättningen påbörjades. Under oktober 1948 nedlades den gamla centraltvättninrättningen i Nürnbergsfastigheterna

och verksamheten överflyttades till den nybyggda centraltvättinrättningen. I oktober 1949 kunde tvättinrättningen vid Sabbatsbergs sjukhus på samma sätt nedläggas och tvätten ombesörjas av centraltvättinrättningen. Under slutet av år 1950 var centraltvättinrättningen i huvudsak fullt utbyggd.

Driftschef (31).

Rydberg, E. O. W.

Kontorsassistent (18).

Lövgren, O. T., tjl. (se sid. 448), tf. Erman, T. A.

Tvättmästare (18).

Axelsson, O. C.

Föreståndarinnan (15).

Gustin, Anna K.

En *hantverkare*, tre *tvättföreståndare* (1 kl.), *ett kanslibiträde*, *ett första laboratoriebiträde*. — Antalet kollektivt anställda uppgår till 160, varav 130 vid tvätt-, transport- och verkstadsavdelningarna samt 30 vid förråd och sysal.

Avgifter å sjukhusen.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själv eller genom ombud på den för varje sjukhus bestämda mottagningstiden anmäla sig å sjukhusets mottagningssal och därvid:

1:o) förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och flyttnings- eller åldersbetyg;

2:o) avlämna ansvarsförbindelse av vederhäftig person eller annan säkerhet för all sjukvårds-ävensom annan kostnad, som av sjukhuset bestrides. Därest den sjuke eller, om denne är minderårigt barn (under 15 år), någon av föräldrarna är medlem av erkänd sjukförsäkring, som meddelar sjukvårdsförsäkring, skall sjukförsäkringen föredas. Är den sjuke medelös eller mindre bemedlad, skall han eller hans ombud på särskild blankett, som erhålles å sjukhusets syssломanskontor, skriva en ansökan om befrielse från, resp. nedsättning i sjukhusavgiften (jfr nedan).

Personer, träffade av olyckshändelse, eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet; i sådant fall böra ovan angivna handlingar ofördröjligen därefter anskaffas.

Där ej på grund av allmän författning sjukhusvård skall kostnadsfritt åtnjutas¹⁾ eller nedsättning beviljats av sjukhusavgiftsdelegerade (se sid. 433), utgå avgifterna för vård å stadens sjukhus enligt följande av stadsfullmäktige fastställda taxa.

¹⁾ Vård å allmänt rum vid Epidemisjukhuset för epidemisk sjukdom samt vid avdelningar för könsjuka är enligt gällande författningar kostnadsfri, i vad avser könssjukdom i smittsam skede.

Avgift för betalande sjuka per dag:

för stockholmsbor:

vid samtliga stadens sjukhus med undantag av nedan angivna sjukhus eller särskilda avdelningar:

å allmänt rum t. o. m. 30:e dagen	5	kr
» » » fr. o. m. 31:a dagen	4	»
» halvenskilt rum	15	»
» helenskilt »	25	»

vid tuberkulosjukhusen (Söderby sjukhus, tuberkulosjukstugan vid Hamra samt tuberkulosavd. vid St Görans sjukhus:

å allmänt rum vid medicinska A	1,50	kr.
» » » » medicinska B	1,25	»
» » » » kirurgiska	1	»
» halvenskilt rum	10	»
» helenskilt »	15	»

vid förlossningsanstalter (Södersjukhuset, Södra barnbördshuset samt förlossningsavd. vid Sabbatsbergs och St Eriks sjukhus):

å allmänt rum t. o. m. 10:e dagen	1	kr.
» » » fr. o. m. 11 t. o. m. 30:e dagen	5	»
» » » fr. o. m. 31:a dagen	4	»
» halvenskilt rum	15	»
» helenskilt »	25	»

för barn vid kirurgiska barnavdelningen samt barn med icke epidemisk sjukdom vid Epidemisjukhuset:

å allmänt rum	2,50	kr.
» halvenskilt »	12	»
» helenskilt »	20	»

vid övriga barnsjukhus:

å allmänt rum vid med. avd. . .	1,50	kr.
» » » » kir. barnavd. .	2,50	»

vid Stigerberget-Åsö sjukhus:

å allmänt rum	1,50	kr.
-------------------------	------	-----

vid övriga anstalter för kroniskt sjuka:

å allmänt rum	4	kr.
-------------------------	---	-----

vid konvalescenthemmen:

å allmänt rum för vuxna	4	kr.
» » » » barn	3	»
» » » » tuberkulosjuka	1,25	»

vid sinnessjukhusen (Beckomberga, Långbro och Rånäs sjukhus, Karlhalls vårdhem, vårdhemmet vid Maria sjukhus samt sinnessjukavd. vid St Eriks och Norrtulls sjukhus):

å allmänt rum	4,45	kr.
» halvenskilt »	10	»
» helenskilt »	15	»

för landsortsbor

vid lasarett, barnsjukhus, förlossnings- och tuberkulosanstalter samt epidemisjukhuset, som under vistelse i Stockholm drabbats av sjukdom eller skador och på grund därav blivit i omedelbart behov av vård:

å allmänt rum	35	kr.
> halvenskilt >	45	>
> helenskilt >	55	>

vid ovannämnda anstalter eljest vårdade landsortsbor:

å allmänt rum	50	kr.
> halvenskilt >	60	>
> helenskilt >	70	>

vid sinnessjukhus och sinnessjukavdelningar:

å allmänt rum	12	kr.
> halvenskilt >	45	>
> helenskilt >	55	>

För vårdarinnor, som medföljer patient å hel- eller halvenskilt rum, ävensom för anhörig, vilken med vederbörligt tillstånd åtföljer patient skall med nedan angivna undantag erläggas avgift, motsvarande gällande kostersättning för personal jämte 1 kr. per dag.

För digivande moder, som medföljer sjukt dibarn, erlägges:

å allmänt rum	ingen avgift
> halvenskilt rum: för stockholmsbo 1 kr. per dag	
> landsortsbo 2 > >	
> helenskilt > : > stockholmsbo 2 > >	
> landsortsbo 4 > >	

För dibarn, som åtföljer sjuk moder, erlägges ej någon avgift.

Bestämmelserna angående avgift för vård å hel- och halvenskilt rum äga icke tillämpning, när den sjuke förlägges i sådant rum till följd av brist på utrymme i allmänt rum eller därför att den sjuke icke kan utmätta men för sig eller andra vårdas å allmänt rum.

Full vårdavgift utgår för såväl in- som utskrivningsdagen, dock att avgift för inskrivningsdagen icke skall utgå, då patienten överflyttas direkt från annat stadens sjukhus eller då utskrivningen äger rum dagen efter inskrivningen.

Där ersättning för vården erlägges jämlikt 8 kap. lagen om fattigvården eller 65 § lagen om samhällets barnavård m. m., gäller i fråga om ersättningens storlek vad därom finnes stadgat i sagda lagrum.

Vid tillämpningen av bestämmelserna anses som stockholmsbo den, som vid intagningen är bosatt i Stockholm. Enahanda avgift beräknas för vård av utom staden bosatt person, anställd inom Stockholms kommunalstyrelse, därest den anställda på grund av sitt arbete är nödsakad till dylik bosättning.

Som landsortsbo anses envar annan; dock att landsortsbo, som i Stockholm insjuknat i sjukdom, vilken enligt gällande epidemilag medför rätt till fri vård å allmänt rum å epidemisjukhus, och på grund därav intagits å sjukhus, må i hel- och halvenskilt rum betala den för stockholmsbo stadgade avgiften.

Mellan landsting och städer utanför landsting har träffats ett avtal om ersättning för sjukhusvård inom främmande sjukvårdsområden (stadsfullmäktiges beslut den 17 november 1952;

Kf 1952: nr 92), innebärande, att sjukvårdsanstalternas huvudmän förpliktade sig att för vård, som åt sjuk från huvudmannens sjukvårdsområde meddelas å lasarett, förlossningsanstalt, sjukstuga eller sanatorium tillhörande annan huvudman, lämna ersättning med 35 kr. per vård dag. Detta avtal tillämpas även vid Epidemisjukhuset för icke-epidemisk vård.

För behandling å röntgenavdelningarna vid Sabbatsbergs, S:t Eriks, Södersjukhuset samt å finsen-, röntgen- och ljusavdelningarna vid S:t Görans sjukhus erläggas avgifter enligt särskilda av hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen den 11 mars 1930, 4 december 1946 och 15 september 1948 fastställda grunder (Kf 1948: nr 238: I, 1946: nr 74). Enskild vård sökande har rätt till röntgenundersökning mot taxebundet arvode efter anmälan till vederbörligt sjukhus vardagar 9—10 (jfr Kf 1951: nr 66, 1952: nr 7).

Poliklinikavgifter. För behandling å de vid vissa stadens sjukhus inrättade poliklinikerna gälla följande bestämmelser.

Behandlingen vid poliklinikerna är kostnadsfri för medellösa. Övriga besökande erlägga en avgift av 7,50 kr. för det första besöket och 5 kr. för varje följande besök. Vid poliklinisk behandling utom polikliniktid av å sjukhuset ej intagna, icke medellösa personer äger läkaren uppbära skäligt arvode efter eget bestämmande (varav en del tillfaller sjukhuset).

Jourhavande läkare å sjukhus äga att av dem behandlade jourfall uppbära 6 kr. för olycksfall och enligt sjukvårdsstaten för övriga fall (stadsfullmäktiges beslut den 19 februari 1951, Utl. 1951: nr 48).

Författningar. Rådgivande taxa för ersättning åt de ansvariga läkarna vid Stockholms stads lasarettssjukhus från patienter å enskilt och halvenskilt rum, utfärdad av medicinalstyrelsen 17 aug. 1933, med ändr. 27 maj 1948. Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939, med ändr. (Kf 1951: nr 63, 1952: nr 4; Utl. 1952: nr 162, 416).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Rörande sjukhusvård å mindre bemedlade tillämpades tidigare det förfarandet, att kostnadsfri vård å stadens sjukhus lämnades åt sådana personer, som kunde förete av vederbörande rotaman utfärdat intyg om medellöshet. Då emellertid detta system visade sig otillfredsställande, särskilt med hänsyn till prövningen vid medellöshetsintygens utfärdande, vidtog genom stadsfullmäktiges beslut den 20 februari 1922 en ändring härutinnan, varigenom prövningen av de vårdbehövandes betalningsförmåga överflyttades från rotamännen till ett nytt centralt organ, *sjukhusavgiftsdelegerade*.

Sjukhusavgiftsdelegerade, till antalet fem jämte tre suppleanter, utses av stadsfullmäktige

för två kalenderår med uppgift huvudsakligen att pröva frågor om nedsättning av sjukhusavgift. Delegerade utse vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Ansökan om nedsättning i stadgade vårdavgifter inlämnas till sjukhusavgiftsdelegerade, vilka äga att med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden besluta om nedsättning av sjukhusavgiften, dock ej till mindre än 50 öre per dag. Vid den undersökning, som bör föregå beslut om nedsatt avgift, skall biträde lämnas delegerade av fattigvårdsnämnden. I fråga om fullständig befrielse från sjukvårdsavgift fattas beslut av vederbörande fattigvårdsstyrelse eller beträffande arbetslöshetsfall av fattigvårdsnämndens delegerade för understödsärenden.

Detta förfaringsätt tillämpas förutom för stadens egna sjukhus och konvalescenthem samt vid den öppna vården av psykiskt sjuka även, då det gäller vård av stockholmsbor, beträffande Seraimerlasaretet, Allmänna barnbördshuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Diakonissanstaltens sjukhus (Ersta), Karolinska sjukhuset med Radiumhemmet, sjukhuset Eira m. fl. samt vid utfärdande av ansvarsförbindelser för vård å sanatorier. Samma bestämmelser tillämpas även i fråga om ortopediska bandage o. d. å stadens sjukhus och å Norrbackainstitutet samt för erhållande av bad och behandling vid kurorter och brunnar.

I övrigt bevilja sjukhusavgiftsdelegerade bidrag åt mindre bemedlade till särskilt dyrbara och livsviktiga mediciner, såsom insulin, leverpreparat m. m. Fri pneumothoraxbehandling (kvävgasbehandling) beviljas enligt bestämmelser i k. m:ts kungörelse den 18 maj 1945* (Svf 1945: nr 332).

Genom beslut av stadsfullmäktige den 19 maj 1948 har uppdrag givits delegerade att i förekommande fall pröva och avgöra frågor om nedsättning av eller befrielse från behandlingsavgifter för folktandvård.

Den prövning, som skall verkställas angående stockholmsbors rätt till vård å sjukvårdsanstalt utom Stockholm enligt det s. k. 1950 års utomlänsavtal, ombestyras enligt sjukhusdirektionens beslut av sjukhusavgiftsdelegerade.

Angående avgifterna vid stadens sjukhus, se sid. 432.

Instruktion m. m. Instruktion för sjukhusavgiftsdelegerade, fastställd av ÖA 11 dec. 1940 (Kf 1940: nr 54). Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939 med ändr. (Kf 1951: nr 63; 1952: nr 4; Utl. 1952: nr 162, 416).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

*Christiansson, M. E. (Greta), fil. lic.; Daelander, f. Sjöstrand, A. Elisabeth, postmästare, vice ordf.; *Johansson, B. E., ombudsman, ordf. och kassavårdare; *Johanson, f. Horwitz, Inga C., barnavårdsman, stadsfullm.; Johans-

son, f. Nilsson, J. V. E. (Thora), fru, stadsfullm.

Suppleanter: *Björkman, G. B. K., redaktör; *Hermansson, f. Johansson, Agnes E., folkskollärarinna; *Söderberg, K. E. A., sekreterare.

Sekreterare.

Blom, Å. V. E. (se nedan).

Expeditionen.

Lilla Nygatan 8, 1 tr., C.; t. 11 85 95, 11 96 95, 21 21 69; mottagning för allmänheten. 9—14.

Inspektör (27).

Blom, Å. V. E.

Kammarskrivare (21).

Broman, Eivor.

Assistenter.

Ahlberg, S. O. (18); Agelin, f. Björkman, Margit I. E. (18); Andersson, E. L. (18); Ljungberg, N. H. (Ex. 17).

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, en expeditionsvakt, ett kontorsbiträde.

Lasarett.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 & 11, Va. (postgirokonto nr 1074); t. 22 05 40; 32 47 91 (sysslomanen, direkt).

Mottagningstider (för intagning av patienter):

medicinska sjukdomar:	alla dagar	11—12
kirurgiska	» : »	10—11
gynkologiska	» : »	9—10
öron-, näs- och halssjukdomar:	alla dagar	8,30—9,30
barnpoliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar:	alla dagar	8,30—9,30
ögonsjukdomar:	vardagar	11,30—12, sön- och helgdagar
		9,30—10.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken	
män:	vardagar 13—13,30
kvinnor:	» 10—10,30;
	tidsbest. per tel.

kirurgiska polikliniken

män:	vardagar 9,30—11
kvinnor:	» 13—14
återbesök:	män: 8—11
	kvinnor: 11,30—14

gynekologiska polikliniken: vardagar 9—10
 öron- » : » 8,30—9,30
 ögon- » : » 11—12¹⁾;
 tidsbest. per tel.

Röntgenavdelningen:

öppen taxebunden mottagning, anmälnings-
 tid: vardagar 8—9.

Besökstider

(med undantag för barnbördsavdelningen):

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och
 söndagar 14—15.

Enskild avd.: alla dagar 11,30—14; 17,30—
 18,30.

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15.

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och
 söndagar 12—13.

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 9—12,
 13—15,15.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se
 sid. 432.

Nära 15 års utredningsarbeten inom kommunalförvaltningen föregingo beslutet om byggande av detta sjukhus. Dessa arbeten inleddes genom tillsättandet år 1858 av en kommitté och avslutades genom stadsfullmäktiges godkännande den 2 december 1872 av de slutligen framlagda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, vilken i januari 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och även genom andra viktiga förbättringar. År 1907 beslöt stadsfullmäktige låta uppföra trenne nya paviljonger, entré- och poliklinikbyggnad med operationsavdelning samt år 1908 en särskild paviljong för öron- och ögonsjukdomar. En röntgenavdelning öppnades år 1910. Vidare anslö stadsfullmäktige under åren 1919 och 1920 medel till ombyggnad av två till sjukhuset hörande s. k. sommarpaviljonger, varigenom möjlighet vunnits att använda dessa lokaler för sjukhusändamål även under den kallare årstiden. Därjämte hava enligt beslut av stadsfullmäktige år 1923, vissa utvidgningar av ögon-, öron- och röntgenavdelningarna ägt rum.

Inom sjukhusets område ligger Isidor Dannströms konvalescenthem, vilket tillkommit på grund av testamenten av direktör Isidor Dannström och hans hustru, varigenom Sabbatsbergs sjukhusstyrelse år 1898 erhöi en summa av 140,000 kr. »till upprättande av ett

konvalescenthem för huvudsakligen konvalescenter från Sabbatsbergs sjukhus, att förvaltas som en särskild fond och redovisas på samma sätt som andra sjukhuset tillkommande medel. Hemmet har 45 platser, varav 27 för män och 18 för kvinnor. Läkarvården bestrides av sjukhusets läkare och vid hemmet äro anställda en översköterska, en sjuksköterska, sju sjukvårdsbiträden och en gårdskarl.

Enligt ett mellan stadsfullmäktige och Svenska röda korset ingånget avtal den 12 januari 1924 angående upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, vilket avtal trädde i kraft den 1 oktober 1927, har röda korset förbundit sig att ställa för sjukvårdsarbetet inom Sabbatsbergs sjukhus erforderligt antal sjuksköterskeelever (f. n. 262) till förfogande, mot att staden tillhandahåller röda korset för sjuksköterskeskolan och elevhemmet erforderliga lokaler. I enlighet med nämnda avtal har staden bekostat uppförande vid sjukhuset av ett personalhus, huvudsakligen avsett till elevhem. Hemmet har efter färdigställandet av staden ställts till stiftelsen Rödakorshemmets förfogande.

Den 19 mars 1934 beviljade stadsfullmäktige anslag till uppförande av en ny patologisk-anatomisk institution vid Sabbatsbergs sjukhus. Byggnadsarbetena påbörjades i juli månad 1934 och institutionen togs i bruk i april 1936. En av sjukhusdirektionen tillsatt kommitté överlämnade den 9 januari 1939 ett betänkande innefattande utredning och förslag rörande ombyggnad och utvidgning av Sabbatsbergs sjukhus. Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäktige ett sammanlagt belopp av 4,444,000 kr. för ombyggnad av sjukhuset varav 802,000 kr. för en första tillbyggnad av panncentralen. Sistnämnda byggnad påbörjades år 1941 och togs i bruk år 1942.

Med anledning av 1940 års beslut beslöt stadsfullmäktige den 20 mars 1944 uppdraga åt sjukhusdirektionen att i överensstämmelse med ett av direktionen framlagt förslag samt till en kostnad av 3,282,000 kr. dels uppföra en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus, dels ombygga gynekologiska avdelningen till en avdelning för förtidigt födda barn med rätt för direktionen att företaga de jämkningar i byggnadsprogrammet, var till ett eventuellt avtal med staten om klinikens upplåtande för undervisning kunde föranleda. Den 20 november 1944 beslöt stadsfullmäktige, dels godkänna ett avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för uppförande och drift av ovanberörda kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus (Kf 1945: nr 55), dels ock godkänna ett i samband med förhandlingarna om nämnda avtal reviderat förslag till nybyggnad för kvinnokliniken. Kvinnokliniken är uppförd å Karolinska sjukhusets stat. Men enligt förstnämnda avtal bidrager staten med halva lönekostnaderna.

Kvinnokliniksbygget påbörjades år 1946 och kliniken togs i bruk den 1 juli 1949.

¹⁾ För olycksfall och brådskande akuta fall av ögonsjukdomar är inrättad joutjänst å ögonavdelningen under tiden fredagar kl. 10—söndagar kl. 10 (övriga dagar å Karolinska sjukhusets ögonavdelning).

Byggnadskostnaderna hava uppgått till 4,730,000 kr., varav staten bidragit med 25 procent. Härtill komma inventariestkostnader med 1,386,500 kr., varav staten bidragit med 346,500 kr.

År 1948 beslöt sjukhusdirektionen uppdraga åt en särskild kommitté att utarbета och för direktionen framlägga förslag till en av stadsfullmäktige den 22 mars samma år i princip beslutad ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus till ett undervisningssjukhus i enlighet med avtal, som därom träffats mellan staten och staden. Detta uppdrag har numera övertagits av planeringskommittén (se sid. 426).

Utöver här redovisade större om- och tillbyggnadsföretag hava stadsfullmäktige under årens lopp anvisat medel till åtskilliga förbättringar av sjukhusets olika avdelningar. I och med färdigställandet av Södersjukhuset hava vissa sjukavdelningar successivt överflyttats dit, ävensom till Karolinska sjukhuset.

Sabbatsbergs sjukhus inrymmer f. n. sammanlagt 748 egentliga sjukhusplatser, fördelade på 6 avdelningar: två medicinska med 277 (varav en lungtuberkulosavdelning med 16), en kirurgisk med 202, en kvinnoklinik med 178, en ögonavdelning med 25, en avdelning för öron-, näs- och halssjukdomar med 66 platser samt ett konvalescenthem med 48 platser.

Vid sjukhuset finnas inrättade polikliniker å kirurgiska, medicinska, gynekologiska, ögon- och öronavdelningarna.

Författningar. Stadgar för Isidor Dannströms konvalescenthem, antagna av hälsovårdsnämnden 13 nov. 1903 (Kf 1903: sid. 424), med ändr. 3 febr. 1943. Avtal ang. upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 19 maj 1924 och av överstyrelsen för Svenska röda korset 16 jan. 1924 (Kf 1924: nr 105). Avtal dels om jämkning i fördelningen av de utav Stockholms stad kontrakterade vårdplatserna å medicinska kliniken och ögonkliniken vid Karolinska sjukhuset dels om upplåtande av ögonavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus för undervisning, godkänt av SF 14 okt. 1946 och av k. m:t 30 maj 1947 (Kf 1947: nr 49). Avtal rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 22 mars 1948 och av k. m:t 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31: 1).

Styresman (3,684 kr.).

Wetterdal, P. L. (se sid. 437).

Syssloman (1 kl.) (30).

Zettergren, E. R.; t. 22 05 40 (växel), 32 47 91 (direkt); mottagningstid: 10—12.

Husmoder (1 kl.) (22).

Kjellberg, Thea A.

Överläkare (35).

Norberg, B. M. F. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1958), tjl., tf. Jungner, B. G. I., å kliniska laboratoriet.

Överläkare (30).

Crafoord, C. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1957), mottagningstid: 10—10,30, å kirurgiska avd.; Holmgren, B. S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1956), mottagningstid: 11,30—12,30, å röntgenavd.; Öhngren, L. O. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1956), mottagningstid: 10,30—11, å öronavd.; Björkman, S. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959), mottagningstid: 9,30—10, å medicinska avd.; Åkesson, S. O. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1956), mottagningstid 9—9,30, å medicinska avd.; Kugelberg, I. F. R. (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1955), å ögonavd.; Friberg, O. F. Rson (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957), å anestesivad.

Elektrokardiografsläkare (30)¹).

Værnéus, A. G.

Poliklinikläkare.

Hult, H. O. K. (B 12) (å medicinska polikliniken); Huggert, E. A. F. (Ex. B 12) (å ögonpolikliniken).

Förste underläkare (Ex. 28)²).

Hedenius, P. J. (bitr. lasarettsläkare)³), Norhagen, Å. A. E., Bjurwill, B. V., Malmström, G. (bitr. lasarettsläkare)³), Mattson, S. L., en vakant, tf. Odeblad, E. E., Uggla, L.-G. A., Edin-Selin, Ulla M., Gertzén, N. O. T. (å medicinska avd.); Lidström, F. O. (bitr. lasarettsläkare)³), Wiklund, T. S. (bitr. lasarettsläkare)³), Werner, B. O. A., Hanson, H. E., Johansson, A. L., Müllern-Aspegren, J. U. F., Senning, Å., Göthman, B. G., Björk, V. O. (bitr. lasarettsläkare)³) (å kirurgiska avd.); Holmberg, Å. S., Ollers, J.-O. (å ögonavd.); Bunner, K. R., Hessel, J. E. I. (bitr. lasarettsläkare)³), Nordenström, B. E. W., Törnelli, G., Gruder, E. (å röntgenavd.⁴), Carlens, C. E. S. (bitr. lasarettsläkare)³), Hjorth, H. S., Engström, H. H.

¹) Med tjänstgöringsskyldighet dessutom vid S:t Görans och Stigberget-Åsö sjukhus.

²) Dessutom utgår till underläkare för tjänstgöring vid poliklinik ersättning med 16 kr. per timme enligt avtal den 11 okt. 1950 (Utl. 1951: nr 48). Ytterligare ersättning utgår om operation förekommer vid polikliniktjänstgöring.

³) Såsom bitr. lasarettsläkare dessutom fast arvode med 1,200 kr.

⁴) Till röntgenunderläkare utgår viss ersättning enligt avtal den 1 mars 1951 (Kf 1951: nr 65).

H., Sellström, L. G. (å öronavd.); Ruben, A. M. M. (å anesthesiavd.); Jungner, B. G. I., tjl. (se sid. 436), *tf.* Allgön, L.-G. (å kliniska lab.).

Andre underläkare (Ex. 26)¹⁾.

Nilsson, U. T. (å kirurgiska avd.).

Obducent och patolog (9,120 kr.).

Ringertz, N. O. E.

Tandläkare (10,350 kr.

utan rörligt tillägg).

Forslund, G.

Kvinnokliniken.

Överläkare

(som professor avlönad av staten, som överläkare vid gynekologiska avd. I 1,500 kr. av staden utan rörligt tillägg).

Wetterdal, P. L.; mottagningstid: 14—15.

Biträdande överläkare (20,700 kr.).

Ingelman-Sundberg, A. G. I.

Biträdande läkare (20,700 kr.).

Hedberg, G. T. V.; Furuholm-Ingelman-Sundberg, Mirjam; Lagergren, C. G.

Förste underläkare (24,660—21,924 kr.).

Gustavsson, B. G. E.; Nordenstrahl, C. O. G.; Westin, B. E.; Gotthardson, N. A. G.; Klintskog, E. H.; Englund, S. E.; Löfqvist, B. I.; Olsson, S. L. U.; Lindgren, C. L.

En laboratorieassistent, fem sjukgymnaster, en arbetsterapeut, en första förlossningsbarnmorska, sex förlossningsbarnmorskor, en första överbarnmorska, femtionio översköterskor, en första operationsöversköterska, åtta operationsöversköterskor, en första röntgenöversköterska, tre röntgenöversköterskor, fyra laboratorieöversköterskor eller första laboratriser, fyra barnmorskor, femtioåtta sjuksköterskor (därav en halvtidstjänst), fjorton operations-sköterskor, sju röntgensköterskor, en första preparatris, två preparatriser, tretton laboratorie-sköterskor eller laboratriser, tre fotografiska biträden, två laboratoriebiträden, tretton barnsköterskor, ett ljusbadsbiträde, ett röntgenbiträde, tre djurskötare, en baderska, fyrtionio biträdande sjuksköterskor. — Tio sjukbärare, elva första sjukvårdsbiträden, sex baderskor, fyrtiotre

¹⁾ Dessutom utgår till underläkare för tjänstgöring vid poliklinik ersättning med 16 kr. per timme enligt avtal den 11 okt. 1950 (Utl. 1951: nr 48). Ytterligare ersättning utgår om operation förekommer vid polikliniktjänstgöring.

sjukvårdsbiträden (därav en halvtidstjänst) vid specialavdelningar, etthundrafyrtioåtta *sjukvårdsbiträden*.

Predikant (4,800 kr.).

Skylling, B. L.-son, komminister i Kungsholms förs. En organist.

Förste kammarskrivare (23).

Brinkler, Å. E.

Kontorsassistenter (18).

Kjellgren, N. H. K.; Ranskog, H. Å. R., tjl. (se sid. 450), *tf.* Ekwall, U. Margareta; Jenerot, Inez O.; Widstrand, Linnéa K.

Amanuens (18).

Hedin, J.-Å.

Kuratorer (17).

Morsing, f. Carlswård, Gertrud E. K.; mottagningstid: 10—11 (vardagar utom torsdagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Glemme, f. Malmeström, Margareta; mottagningstid: 11—12 (alla vardagar).

Vakant. *tf.* Lindström, Elsa L.; mottagningstid: 9—10 (måndagar och lördagar), 13—14 (övrige vardagar).

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Magnuson, Inga-Lill.

En kontorsskrivare, tjugu kanslibiträden (därav två halvtidstjänster), elva kontorsskrivare (därav en halvtidstjänst), tre kontrollbiträden, två expeditionsvaktsbiträden.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Norberg, Kristina E.

Maskinmästare (20).

Holm, E. Hj. M.

Uppsyningsman (14).

Almgren, E. H.

Förste vaktmästare (13).

Almgren, E. E.

En förste maskinist, två maskinister, en biträdande husmoder, åtta hantverkare, tre biträdande ekonomiföreståndare, sex vaktmästare, en överstäderska, sju telefonister, fem portvakter (därav en halvtidsanställd). — En målare, en reparatör, sju eldare, sex gårdskarlar, fyra mantliga köksbiträden, en första kokerska, tre kokerskor, nio första biträden, ett första matsalsbiträde, två källskänkor, fyra arbetsbiträ-

den, nitton köksbiträden, sju matsalsbiträden, fyrtioen städerskor, fyra garderobiärer, tre tvättbiträden.

S:t Görans sjukhus.

Stadshagen, K. (postgirokontonr 1083);
t. 22 20 40.

Mottagningstider (för intagning av patienter):

invärtes sjukdomar: alla dagar 11—12
kirurgiska » : » » 8,30—9,30
hud- och könssjukdomar
män och kvinnor: vardagar 10,30—11,30, 12,30—13,30
lungtuberkulos: vardagar 10—11
ortopedi och kirurgisk tuberkulos: vardagar 10
plastikkirurgi: vardagar 10—10,30
finseninstitutet: vardagar 12—13.

Polikliniktider:

invärtes sjukdomar: föranmälningar per tel. 10—11
allergiska sjukdomar: öppet för anm. av nysökande vardagar utom lördagar 10—11
kirurgiska sjukdomar: vardagar
män: första besök 9—9,30, återbesök 10—10,30
kvinnor: första besök 12—12,30, återbesök 13—13,30
ortopedi och kirurgisk tuberkulos: måndagar, onsdagar och fredagar: första besök 11—12 (föranmälningar per tel. 9—12), återbesök 13—14
plastikkirurgi: måndagar och torsdagar, första besök 10—10,30, återbesök 9—9,30
hud- och könssjukdomar
män och kvinnor: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar (ej helgdagar) 10,30—11,30, 12,30—13,30, 18—19, onsdagar och lördagar (ej helgdagar) 10,30—11,30, 12,30—13,30. Dag före helgdag ej kvällsmottagning.
Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid vardagar 8—9.

Besökstider:

för patienter å allmän sal:
å medicinska (I och II), kirurgiska avd. för ortopedi- och kirurgisk tuberkulos, plastikkirurgiska avd., kroniska avd. samt hud- och könsavd.:
söndagar, tisdagar (ej å ortopedi- och kir. tbc.-avd.), torsdagar och lördagar 14—15;
å avd. för medicinsk tuberkulos:
söndagar, torsdagar och lördagar 14—15;
för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30;
Barn å hud- och könsavd. söndagar och torsdagar 14—15.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 432 samt beträffande viss poliklinisk behandling sid. 469.

Den första plats i Stockholm, varest könsjuka vårdades i avskild lägenhet, lär hava

varit Danviken. Där behandlades sedan början av 1700-talet de bland de intagna, som ledo av svårartad könssjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man dit översända könssjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blivit färdigt år 1788, utvidgades avdelningen för könssjuka till 50 platser, men på grund av de sinnessjukas växande mängd måste efter år 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de könssjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för stadens behov inrättats å Kungsholmen. I enlighet med förslag av särskilda av överståthållarämbetet utsedda kommitterade inrättades därefter år 1816 ett för Stockholms stad och län gemensamt kurhus å 100 sängar i den å Kungsholmen befintliga kronobrännerieegendomen, vilken av statsverket upplåtits för ändamålet.

Redan i slutet av 1820-talet började dock svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, varför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad av kurhuset. Dels på grund av det ytterst bristfälliga skick, varuti kurhusets byggnader råkade, och dels emedan sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blev emellertid frågan om nya lokaler allt mera trängande. I anledning härav fattades på 1880-talet beslut om uppförandet av ett nytt, uteslutande för staden avsett sjukhus för könssjuka patienter. Det nya sjukhuset förledes till Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades år 1888. Sjukhuset, som benämndes S:t Göran, bestod ursprungligen av tre egentliga sjukhusbyggnader och inrymde 279 vårdplatser för köns- och hudsjukdomar. Det skulle visserligen i första rummet användas för vård av könssjuka och av patienter med hudsjukdomar men beräknades framdeles kunna komma till användning även för andra sjukdomar. Vid tider av större sjuklighet i Stockholm blevo också på sjukhuset anordnade avdelningar dels för olika invärtes sjukdomar, dels även för sinnessjukdomar. I början av år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en särskild avdelning med 108 sängar för sjuka lidande av lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna avdelning med en andra sjukpaviljong. På hösten 1910 inrättades å sjukhuset en avdelning å 100 sängar för kirurgisk tuberkulos, varvid antalet sängplatser för lungtuberkulos minskades till 146 (sedermera reglerat till 144). År 1922 tillkom en ny isoleringspaviljong.

Med av statsfullmäktige anvisade medel (tillsammans 4,818,000 kr.) samt bidrag av statsmedel (122,000 kr. för inrättande av nya vårdplatser för tuberkulossjuka) ägde under åren 1925—1930 en omfattande om- och tillbyggnad av sjukhuset rum, varigenom detta, samtidigt som det blev moderniserat och väsentligt utvidgat, helt förlorade sin gamla karaktär av spe-

cialsjukhus och blev ett blandat sjukhus, avsett för vård av jämväl invärtes och kirurgiska sjukdomar m. m. I samband med om- och tillbyggnaden av de gamla byggnaderna genomfördes en helt ny disposition av desamma. I den med 3 våningar (utöver de förutvarande 3) påbyggda huvudbyggnaden inrymdes en medicinsk och en kirurgisk avdelning ävensom en operationsavdelning samt lokaler för medicinsk och kirurgisk poliklinik m. m. I en ny uppförd byggnad inrättades en röntgen- och ljusavdelning. Dessutom uppfördes en ny entré- och kontorsbyggnad, två nya personalbostadshus, nytt gravkapell m. m.

Stadsfullmäktige anvisade den 2 oktober 1939 ett belopp av 2,047,000 kr. till uppförande av ett efterbehandlingssjukhus och den 20 maj 1940 ett belopp av 775,000 kr. till uppförande av en ny patologisk institution, vilka togos i bruk fr. o. m. år 1942. Platsantalet inom efterbehandlingssjukhuset utgjorde 216, men har sedermera minskat till 197 genom att avdelningarna ändrat karaktär. Vissa ombyggnader och förbättringar ha under årens lopp företagits inom operationsavdelningen, tuberkulospaviljongerna m. m. Slutligen hava stadsfullmäktige den 20 februari 1950 anvisat ett belopp av 175,000 kr. för ändrings- och förbättringsarbeten inom hud- och könsavdelningarna för iordningställande därstädes av vårdplatser för kroniskt sjuka.

Förutom en röntgen- och ljusavdelning finnes vid sjukhusets avdelning för hudsjukdomar ett finseninstitut.

Vid sjukhuset hava upprättats en allergipoliklinik, en medicinsk, en kirurgisk och en plastikkirurgisk poliklinik samt en poliklinik för kirurgisk tuberkulos och ortopedi, vid vilka tillämpas samma avgifter som vid stadens övriga sjukhuspolikliniker. En vid sjukhuset upprättad poliklinik för hud- och könssjukdomar har fr. o. m. den 1 januari 1940 uppgått i S:t Görans sjukhus.

Enligt stadsfullmäktiges beslut upprättades år 1938 vid S:t Görans sjukhus ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Vård av könssjuka inom Stockholm förekommer, förutom vid S:t Görans sjukhus, vid Södersjukhuset, ävensom vid vissa av staden anordnade fristående polikliniker.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra å sjukhuset.

Antalet vårdplatser vid S:t Görans sjukhus är för närvarande 918, av vilka 106 på avdelningen för hud- och könssjukdomar, 143 på avdelningen för lungtuberkulos, 62 på avdelningen för kirurgisk tuberkulos, 76 på ortopediska avdelningen, 236 på medicinska avdelningarna (I och II), 177 på kirurgiska avdelningen, 26 på plastikkirurgiska avdelningen samt 92 för kroniska sjukdomar.

Å avdelningarna för hud- och könssjukdomar finnas 17 platser för barn.

Författningar. Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr.

Styresman (3,684 kr.).

Strandell, B. H. E. (se nedan).

Sysselman (1 kl.) (30).

Rune, P. F.; t. 222040; mottagningstid: 10—12.

Husmoder (1 kl.) (22).

Unell, Edith.

Överläkare (30).

Strandell, B. H. E. (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1956), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. I; **Colldahl, P. H. B.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959) å medicinska avd. II, mottagningstid: alla vardagar 13,30—14; **Schuberth, O. O.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1959), mottagningstid: 11—11,30, å kirurgiska avd.; **Brück, N. A. J. C.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1955), mottagningstid: 12—13, å avd. för hud- och könssjukdomar samt å finseninstitutet; **Westergren, A. V. A.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1956), mottagningstid: 12,30—13, å avd. för medicinsk tuberkulos; **Orell, S. G. H.** (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1955), mottagningstid: 13—13,30, å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos; **Westermarck, N. J. H.¹** (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1957), mottagningstid: 11—11,30, å centrala röntgenavd.; **Grenabo, K.-J.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1955), mottagningstid 10—10,30, å plastikkirurgiska avd.; en vakant², å patologiska avd.; **von Dardel, G. O.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1958), å anestesivd.

Elektrokardiografsläkare

(se Sabbatsbergs sjukhus).

Værnéus, A. G.

Förste underläkare (Ex. 28)³.

Lundgren, L. G., Lindgren, L. A. (bitr. lasarettsläkare)⁴), **Berggren, Anna M., Swening, G.** (å medicinska avd. I); **Wiholm, S., Fagerberg, K. E.,** en vakant (å medicinska avd. II, allergiska avd.); **Strandell, G., Wijnblad, A. O. Hj.** (bitr. lasarettsläkare)⁴), **Snellman, B., Thorén, S. A. G., Wallberg, J. U., Adami, H. W.** (å kirurgiska avd.); **Sjögren, B. G., Feldreich, H. A. F., Norman, A. V.** (bitr. lasarettsläkare)⁴), **Gran-**

¹) Med skyldighet att i viss utsträckning ansvara för undersökning och behandling av patienter från Beckomberga sjukhus.

²) Med skyldighet att verkställa obduktioner och patologiska undersökningar vid Epidemisjukhuset.

³) Se not 2 å sid. 436.

⁴) Se not. 3 å sid. 436.

berg, Astrid E., en vakant (å avd. för hud- och könssjukdomar och för kroniskt sjuka); Bergqvist, S. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾, Löfgren, S. H. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾, Stavenow, S. D., Wallgren, S. K. J. H. (å avd. för medicinsk tuberkulos); Lindahl, E. O., Felländer, M. R. (å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); Fix, P. J. L., Backlund, O. S. V., Seldén, L. B. R. (å centrala röntgenavd.)²⁾; Velander, F. E. A. (å plastikkirurgiska avd.).

Andre underläkare (Ex. 26)¹⁾.

En vakant (å avd. för medicinsk tuberkulos); Lidström, A. E. (å avd. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); en vakant (å röntgenavd.).

Bakteriolog (14,000 kr.

utan rörligt tillägg).

Packalén, K. T.

Öron-, näs- och halsläkare (14,300 kr.
utan rörligt tillägg).

Hagerman, F. R. L.

Överläkare vid avd. för kroniskt sjuka
(15,600 kr.
utan rörligt tillägg).

Strandberg, B.

*Läkare för neurologiska och
psykiatriska sjukdomar* (6,000 kr.
utan rörligt tillägg).

Vakant.

Läkare vid daghemmet (588 kr.).

Nordenfelt, P. J.

Läkare för thoraxkirurgiska sjukdomar (5,256 kr.).

Crafoord, C.

Ögonläkare (5,850 kr.
utan rörligt tillägg).

Vakant, *tf.* Lagerlöf, O. C. B.

Tandläkare (5,750 kr.
utan rörligt tillägg).

Vakant, *tf.* Kumlin, G. I.

Laborator (10,000 kr.).

Laurell, A. H. F.

Poliklinikläkare.

Tenlén-Magnusson, Saga (B 12); en vakant (B 12); *tf.* Larre, C. E. (vid kvinnliga hud- och köns-

polikliniken); Janzon, B. I. (B 12); Willners, K. G. (B 12); *tjl.*, *tf.* Falk, C.-A. P.¹⁾ (vid manliga hud- och könspolikliniken); Andrell, B. P. O. (Ex. B 12); Tomenius, J. H. (Ex. B 12); Edvardsson, f. Sundberg, M. Birgitta (Ex. B 12) (vid medicinska polikliniken).

Poliklinikläkare

(10,428—5,694 kr.).

Larre, C. E., *tjl.* (se ovan), *tf.* Almkvist, S. L., Linnros, B. G. (vid manliga hud- och könspolikliniken).

Sju sjukgymnaster, tre arbetsterapeuter, en första operationsöversköterska, fyra operationsöversköterskor, fyra röntgenöversköterskor, sex laboratorieöversköterskor eller första laboratriser, sextonio översköterskor, en första preparatris, två preparatriser, tio laboratiesköterskor eller laboratriser, elva operationssköterskor, en operationssköterska (halvtidstjänst), åtta röntgensköterskor, femtiotvå sjuksköterskor, en tandsköterska (halvtidstjänst), en ljusbehandlingssköterska (5-timmarsstjänst), tre sjuksköterskor (5-timmarsstjänster), tre sjuksköterskor (halvtidstjänster), en fotograf, tre fotografiska biträden, en badmästare, två biträdande sköterskor. — Tretton sjukbärare, trettiosju första sjukvårdsbiträden, tvåhundra sjuttio sjukvårdsbiträden, tio tillfälliga sjukvårdsbiträden (halvtidstjänster), ett manligt sjukvårdsbiträde, tio baderskor, fjorton sjuksköterskeelever.

Predikant (2,988 kr.).

Knutson, K. H. F., kyrkoherde i S:t Görans förs.

En organist.

Förste kammarskrivare (23).

Karlisson, A. V. E., *tjl.* (se sid. 458), *tf.* Enström, K. O.

Kontorsassistenter (18).

Arenholt, B. H. R.; Avén, f. Etzler, Margit A. C.; Ellström, R. G. A.; Hultman, B. K. T.

Amanuens (18).

Hedvall, B. G., *tjl.* (se sid. 457), *tf.* Larsson, K. A. H.

Kuratorer (17).

Edholm, Carin; mottagningstid: 9,30—10,30 (alla vardagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

¹⁾ Se not 3 å sid. 436.

²⁾ Se not 4 å sid. 436.

¹⁾ Med tjänstgöring även å Södersjukhuset.

Brusewitz, f. Brantstedt, Ingegerd M.,¹⁾ mottagningstid: 10,30—11,30 (alla vardagar), 18—19 (måndagar, tisdagar och torsdagar).

Groll, f. Zethræus, Nora M. (mottagningstid: 10,30—11,30, 12,30—13,30 (alla vardagar), 18—19 (måndagar och torsdagar).

Haste, f. Bohvin, Kerstin Ch.; mottagningstid: 10—11 (alla vardagar utom tisdagar), 14—16 (tisdagar).

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Vakant, *tf. Bergelius, f. Palmquist, A. Margareta.*

Tjugutre *kanslibiträden* (därav två tillfälliga med halvtidstjänst), fjorton *kontorsbiträden* (därav tre tillfälliga med halvtidstjänst), två *kontrollbiträden*.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Svensson, D. I. H. (Thea).

Maskinmästare (20).

Näsman, J. M.

Biträdande husmoder (19).

Nilsson, S. A. Margit.

Uppsyningsman (14).

Andersson, R. K.

Förste vaktmästare (13).

Carlsson, J. A. S.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, åtta *hantverkare*, tre *vaktmästare* (2 kl.), ett *extra expeditiionsvaktbiträde*, tre *biträdande ekonomiföreståndare*, en *föreståndarinna*, två *barnsköterskor*, en *överstäderska*, sex *telefonister*, en *portvakt* (2 kl.), två *springflickor*. — En *reparatör*, tio *eldare* (därav en endast 8 mån. av året), en *målare*, en *tapetserare*, nio *gårdskarlar*, två *arbetstagare* i köket, en *diversearbetare* i köket, en *första kokerska*, tre *kokerskor*, ett *första matsalsbiträde*, fem *första biträden*, två *kallskänkor*, tre *matsalsbiträden*, tjuguen *köksbiträden*, två *första biträden*, fyra *förrädsbiträden* i tvättförrådet, tjugusju *städerskor*, fem *tillfälliga städerskor* (därav tre med 4-timmarstjänst och två med 3-timmarstjänst), fyra *portvakter*, två *garderobiärer* (därav en med sex-timmarstjänst 8 månader av året).

¹⁾ Tjänstgör även å rådgivningsbyrån för sexualfrågor (se sid. 472).

S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, K. (postgirokonto nr 2034); t. 22 15 40; 22 15 80 (för rikssamtal); expeditionstid: 9—15,30 (lördagar och dag före helgdag 9—13,30); ang. särskilda avdelningar, se nedan.

Mottagningstider:

å kirurgiska polikliniken besök: alla dagar för män 13,15—13,45, för kvinnor 12,45—13,15; för olycksfall hela dygnet;

återbesök: alla dagar för män 9,45—10,30, för kvinnor 10,45—11,30;

å medicinska polikliniken: tisdagar, torsdagar och lördagar 12,30—13,30; efter anm. per tel. 9—9,30;

å gynekologisk-obstetriska polikliniken: vardagar 8,30—9; efter anm. per tel. 7,30—8,30;

å mödravårdscentralen: måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar 13,30—14, måndagar och fredagar 18,30—19.

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid, vardagar 8—9.

(Mottagnings- och besökstider i övrigt, se sid. 443 ff.)

S:t Eriks sjukhus leder sitt ursprung från sjukavdelningarna vid den under fattigvårdsnämnden lydande Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning, vilken daterar sin uppkomst från mitten av förra århundradet. Vid denna tid inrättades i huvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gårde» å Kungsholmen), den andra å Söder (den s. k. »Dihlströmska inrättningen»). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning (numera vårdhemmet Högalid). Till försörjningsinrättningen överflyttades 1878 de militärhjon, som efter upplösningen av den provisoriska militärförsörjningsinrättningen i Stockholm 1851 övertagits och dittills vårdats i en särskild anstalt, Stockholms stads militärförsörjningsinrättning. De överflyttades sedermera till arbetsinrättningen. För de å försörjningsinrättningen intagna sinnessjuka uppfördes 1895 en särskild byggnad.

Allmänna försörjningsinrättningen, som fr. o. m. år 1922 erhöi den ändrade benämningen S:t Eriks sjuk- och vårdhem, bestod av dels en huvudavdelning, dels sju (tidigare åtta) filialer. Huvudavdelningen var fördelad å tre underavdelningar: lasarettavdelningen, sinnessjukavdelningen och försörjningsavdelningen. I enlighet med av stadsfullmäktige den 16 juni 1924 godkända grunder för omläggning av fattigvårdens anstaltsvård för vuxna skedde fr. o. m. den 1 juli 1926 en omorganisation av S:t Eriks sjuk- och vårdhem, varvid hemmets huvudavdelning — sedan klientelet å dess försörjningsavdelning överförts till vårdhemmet Högalid och andra fattigvårdsanstalter — överflyttades till

Sjd

hälsovårdsnämndens förvaltning. I samband med överflyttningen erhöll anstalten, som härigenom helt och hållet fått karaktären av sjukhus, den ändrade benämningen sjukhuset S:t Erik, fr. o. m. 1933 ändrat till S:t Eriks sjukhus.

Efter överflyttningen till hälsovårdsnämnden ställdes S:t Eriks sjukhus, i likhet med flertalet av stadens övriga sjukhus under sjukhusstyrelsens förvaltning, fr. o. m. den 1 januari 1933 under sjukhusdirektionen. Beträffande intagning, vårdavgifter, personalens tillsättning m. m. gälla numera samma bestämmelser som för stadens övriga sjukhus.

S:t Eriks sjukhus är beläget å Kungsholmen, Flemingsgatan 22, och upptager med tillhörande gårdar och planteringar större delen av kvarteret Tegelslagaren mellan nämnda gata och Barnhusviken.

Med godkännande i princip av en av stadskollegiets sjukhuskommitté framlagd plan för ordnande av stadens lasarettssjukvård, vilken b. a. avsåg ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus, beslöt stadsfullmäktige den 27 oktober 1930 bevilja ett anslag av 785,000 kr. till vissa provisoriska ändringsarbeten vid sjukhuset, vilka ansågs erforderliga för att sjukhuset skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fungera under den övergångstid (beräknad till 6 å 8 år), som måste förläytas, innan andra vårdmöjligheter kunnat beredas för därstädes intagna patienter. Till följd av bristen på sjukhusplatser ha de tidigare planerna på S:t Eriks sjukhus' nedläggande icke fullföljts och sjukhuset har i stället undergått flera betydande moderniseringar. Sjukhuset har därigenom från en anstalt för kroniskt sjuka omändrats till ett akutsjukhus med moderna anordningar. För de mera omfattande förbättringarna redovisas här nedan.

Stadsfullmäktige beviljade den 19 september 1932 ett anslag på 315,000 kr. till förbättrings- och ändringsarbeten inom norra paviljongen, huvudsakligen avseende en modernisering av därstädes befintliga vårdavdelningar samt inrättandet av diatermi-, gymnastik- och kortvårdsavdelning ävensom journalarkiv. Vidare beviljade stadsfullmäktige den 16 maj 1938 ett anslag på 395,000 kr. för bl. a. om- och tillbyggnad av administrations- och röntgenbyggnaderna ävensom för inrättandet av en medicinsk poliklinik. Stadsfullmäktige beviljade ytterligare den 2 oktober 1939 anslag med 1,175,000 kr. för ombyggnad och modernisering av västra och östra paviljongerna ävensom för anordnandet av samlings- och föreläsningssal samt bibliotekslokal i norra paviljongen. Intill föreläsningssalen i norra paviljongen inreddes ett kliniskt laboratorium. Tillägsanslag härför beviljades den 2 december 1940 med sammanlagt 335,000 kr. Sjukhusdirektionen beslöt den 3 december 1941, att 60 platser inom östra paviljongen skulle upplåtas till en provisorisk barnbördsavdelning. S:t Eriks barnbördsdhus, förlagt till en från barnavårdsnämnden år 1938 övertagen byggnad, anslöts till

S:t Eriks sjukhus fr. o. m. den 1 januari 1943 enligt sjukhusdirektionens beslut den 16 december 1942. Förutom förlösningssavdelning tillfördes sjukhuset härigenom 29 barnbördsplatser. Sinnessjukhusets avd. D omändrades år 1945 till en alkoholistvårdavdelning med 18 platser. Den 11 februari 1948 upplåtos lokaler vid sjukhuset för Stockholms modersmjölkcentral.

Enligt sjukhusdirektionens beslut den 19 januari 1949 skall sjukhuset icke nedläggas utan tvärtom inordnas i planen för det fortsatta utbyggnad av stadens sjukhus. Stadskollegiet beslöt på direktionens framställning den 10 mars 1949 lämna sitt medgivande till verkställande av de utredningar beträffande bl. a. S:t Eriks sjukhus, som erfordrades för att upprätta en generalplan för den slutna kroppssjukvården. Till fullföljande härav har en generalplan för sjukhusets om- och tillbyggnad utarbetats. Den 4 december 1950 hava stadsfullmäktige anvisat 565,000 kr. till barnbördsavdelningens omdisposition till en gynekologisk-obstetrisk klinik, omfattande 30 obstetriska och 71 gynekologiska platser. Sedan härför erforderliga ändringsarbeten i huvudsak slutförts under år 1951 har kliniken denna omfattning.

Stadsfullmäktige hava den 19 december 1952 godkänt ett av sjukhusdirektionen framlagt principförslag till om- och tillbyggnad av sjukhuset ävensom anvisat sjukhusdirektionen ett anslag av 3,460,000 kr. för den i förslaget ingående första byggnadsetappen.

Vid sjukhuset finnes en kirurgisk poliklinik (sedan år 1927) och en medicinsk poliklinik (sedan år 1940) samt en gynekologisk-obstetrisk poliklinik (sedan år 1951). Till sjukhuset är även sjukhusdirektionens blodgivarecentral förlagd.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra vid sjukhuset. Enligt stadsfullmäktiges beslut har vid S:t Eriks sjukhus upprättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Sjukhusets nuvarande platsantal, 1,036, är fördelat på fyra avdelningar, en lasarettssavdelning med 543 platser, varav 391 å medicinska avdelningen och 152 å kirurgiska avdelningen, en alkoholistvårdavdelning med 18 platser, en sinnessjukavdelning med 374 platser och en gynekologisk-obstetrisk avdelning med 101 platser.

Styresman (3,684 kr.).

Sandström, C. (se nedan).

Syssloman (1 kl.) (30).

Ohlson, G. A.; t. 22 15 40 (växel), 51 08 25 (direkt); mottagningstid: 9—11.

Husmoder (1 kl.) (22).

Jägerfalk, Astrid S.

Lasarettssavdelningen.

Mottagningstid (för intagning av patienter): alla dagar 10—11; för olycksfall hela dygnet.

Besökstider:

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30;

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 432.

Kvinnokliniken.

Gynekologisk avdelning:

Besökstider: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Obstetrisk avdelning:

Mottagningstider: patienter intagas alla tider på dygnet.

Besökstider: alla dagar (endast för mannen) 18,30—19; söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

Överläkare (B 19)

(vid gynekologisk-obstetriska avd., tillika föreståndare för rådgivningsbyrån för sexualfrågor).

Westberg, S. V. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1957), mottagningstid 10—10,30.

Överläkare (35).¹⁾

Josephson, B. A. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1956), mottagningstid: 11,30—12, å kliniska laboratoriet.

Överläkare (30).

Sandström, C. (förordn. t. o. m. ³¹/₃ 1956), mottagningstid: 11,30—12, å röntgenavd.; **Ihre, B. J. E.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1955), mottagningstid: 11,30—12, **Sköld, E. G. V.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1955), mottagningstid: 8,30—9, **Nyman, E. H. L.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), å medicinska avd.; **Perman, E. G. S.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1957), mottagningstid: 11,30—12, å kirurgiska avd.; **Lindgren, Å. G. H.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 11,30—12 å patologiska avd.; en vakant, å anesthesiavd.²⁾

Elektrokardiografsläkare (11,700 kr. utan rörligt tillägg).

Sjöstrand, O. T.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra specialundersökningar för andra stadens sjukhus i den mån de icke kunna utföras vid sjukhusens egna laboratorier eller direktions kliniska centrallaboratorium.

²⁾ Med skyldighet för innehavaren att även tjänstgöra vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Läkare för öron-, näs- och halssjukdomar (5,256 kr.).

Jungert, G. E. Y.

Läkare för ögonsjukdomar (4,032 kr.).

Kornerup, T. G.

Tandläkare (3,450 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Förste underläkare (Ex. 28).¹⁾

Porjé, I.-G. (bitr. lasarettssläkare)²⁾, **Burman, T. G.**, **Lövgren, E. O. E.** (bitr. lasarettssläkare)²⁾, **Bärány, F. R.**, **Gustavsson, T. G.**³⁾, **Tullberg, J. M. T.**, **Werkö, L. A.** (bitr. lasarettssläkare)²⁾, **Graf, J. W.**, **Haeggström, A. G. Z.**, **Bucht, N. H.** (bitr. lasarettssläkare)²⁾, **Eliasch, H. M.**, **Myrberg, L. H. U.**, **Karni, H.** (å medicinska avd.); **Lindholmer, B. H. R.**, **Palmfö, K. P. A.** (bitr. lasarettssläkare)²⁾, **Håkansson, C.-E.**, **Kock, L. A. W.**, **Nordquist, H. B. G.**, **Paulsson, S. B. G.** (å kirurgiska avd.); **Kullman, C.-E.**, **Gidlund, Å. S.**, **Bothén, N. F.**, **Lagerberg, U. E.** en vakant (å röntgenavd.)⁴⁾; en vakant, *tf.* **Rabe, K. A. H.** (å alkoholistvårdavd.); **Block, C. E. H.** (bitr. lasarettssläkare)²⁾, **Holmberg, N. T.**, **Hagen, P. O. M.**, **Feniger, f.** Goldblatt, Regina, en vakant (å gyn.-obst. avd.); **Ek, J. O. S.** (å kliniska lab.).

Extra läkare.

Vakant (å alkoholistvårdavd.).

Två *amanuenser* (1,200 kr. jämte fri kost, dessutom avlönade av Karolinska institutet).

Läkare i pediatrik (3,000 kr.).

Gyllenswärd, C. E.

Läkare i psykiatri (14,400 kr.

utan rörligt tillägg).

Sjövall, T. S. T.

Biträdande husmoder (19).

Nilsson, Margot E.

En laboratorieassistent, en första laboratorieöversköterska, en första röntgenöversköterska, två sjukgymnaster, en första överbarnmorska, fyra operationsöversköterskor, sju operationssköterskor, tre röntgenöversköterskor, sju röntgensköterskor, tre laboratorieöversköterskor eller första laboratriser, en första preparatris, elva

¹⁾ Se not 2 å sid. 436.

²⁾ Se not 3 å sid. 436.

³⁾ Därav med tjänstgöring jämväl å blodgivarecentralen.

⁴⁾ Se not 4 å sid. 436.

SjD

laboratoriesköterskor eller laboratriser, fyra förlossningsbarnmorskor, två överbarnmorskor, tre barnmorskor, sju barnsköterskor, femtiofyra översköterskor, fyrtioåtta sjuksköterskor, en arbetsterapeut, ett laboratoriebiträde, två fotografiska biträden, en baderska, sju sjuksköterskeelever. — Två förrådsbiträden, tvåhundrafyrtiofem sjukvårdsbiträden, aderton städerskor, nio baderskor.

Sinnessjukavdelningen.

Besökstid: torsdagar och söndagar 14—15.
Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

Överläkare (30).

Ehrensverd, J. N. G., frih.

Förste underläkare (Ex. 30).

Kullman, Julie K. A.; Norman, f. Danieli, Margit E.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Röed, f. Harvell, J. A. Magdalena.

Åtta översköterskor, en sjuksköterska, tio skötare, sjuttiofyra sköterskor. — Tre städerskor.

Predikanter (5,964 — 1,200 kr.).

Heldt, T. E. O., pastor; Sjöstrand, R. E., komminister i Brännkyrka förs.

En organist.

Förste kammarsskrivare (23).

Nordquist, G. A., tjl. (se sid. 467), tf. Lind, E. G. W.

Kontorsassistenter (18).

Fors, T. K. R.; Jansson, R. M.; Rönnow, f. Palmskog, M. Aura Ch.; Grönberg, Margit.

Amanuens (18).

Lyttkens, B. R.

Kuratorer (17).

Andersson, Mai K. A.; mottagningstid: 15—16 (måndagar, tisdagar och torsdagar), 10—11 (övrige vardagar).

Lindroos, I. Gunnel; mottagningstid: 15—16 (måndagar och torsdagar), 10—11 (onsdagar)¹.

Helte, Inger B.; mottagningstid: 15—16 (måndagar, tisdagar och torsdagar), 10—11 (övrige vardagar).

¹) Gemensam med Stigberget—Åsö sjukhus.

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Ljunggren, f. von Hausswolff, Marie-Louise M.

En kontorsskrivare, sexton kanslibiträden, åtta kontorsbiträden, två kontrollbiträden.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Wallin, Asta M.

Maskinmästare (20).

Esslén, C. S.

Uppsyningsman (14).

Leijon, G. A.

Förste vaktmästare (13).

Lätt, J. G.

Vaktmästare (12).

Carlsson, K. A.; Eriksson, A. S. E.; Mårtensson, A. H.; Pettersson, A. O. S.

En förste maskinist, en maskinist, två biträdande ekonomiföreståndare, en instrumentmakare, en tvättföreståndare (1 kl.), sex hantverkare, en föreståndarinna, två vaktmästare, en biträdande tvättföreståndare (1 kl.), fem telefonister, en överstäderska, två barnsköterskor, ett biträde, tre expeditionsvaktsbiträden.

En målare, en tapetserare, sex reparatörer, fem eldare, en förrådsarbetare, en trädgårdssarbetare, tolv sjukbärare, tretton gårdskarlar, fyra diversearbetare i köken, en första kokerska, tre kokerskor, ett första matsalsbiträde, en första sömmerska, en kallskänka, fyra första biträden, fyra sömmerskor, fyra strykerskor, fyra maskintvätterskor, sexton tvättbiträden, sex matsalsbiträden, nitton köksbiträden, sex städerskor, en garderobiär.

Södersjukhuset-Sachsska barn-sjukhuset.

A. Södersjukhuset.

Årstalunden, Sö. (postgirokonto nr 58064); t. 23 70 00.

Mottagningstid (för intagning av patienter): 10—11.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken: vardagar 9—10; tidsbeställning per tel.

kirurgiska poliklinikerna: vardagar 9,30—11 och 13—14,30;

gynkologiska polikliniken: förfrågningar och tidsbeställningar endast efter föranmälan per tel. 8—8,30;

mödravårdscentralen: vardagar 12—13, måndagar och torsdagar även 18—19;

polikliniken för sockersjuka: tisdagar och torsdagar 9—10, provtagning måndagar och onsdagar 8 (se sid. 470);

allergiska polikliniken: tidsbeställning per tel. 10—11;

polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar: nybesök vardagar 8,30—9,30, återbesök vardagar 9—10;

ögonpolikliniken: tidsbeställning per tel. 13—15, lördagar 9—10;

röntgenterapipolikliniken: vardagar 10—10,30;

hud- och könspolikliniken *män*: vardagar (utom lördagar) 12,30—13,30, måndagar, onsdagar och fredagar även 18—19, lördagar och helgdagsaftnar 11,30—12,30; *kvinnor*: vardagar (utom lördagar) 12,30—13,30, måndagar, onsdagar och fredagar även 14—15, 18—19, torsdagar även 14—15, lördagar och helgdagsaftnar 11,30—12,30;

psykiatriska polikliniken: vardagar endast efter föranmälning per tel. 13,30—14,30;

hjärtpolikliniken: endast remisspoliklinik tel. tid 13—14 (utom lördagar);

ortopediska polikliniken: måndagar, onsdagar och fredagar tidsbeställning per tel. 13—15, lördagar 9—10;

neurologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10;

avdelning för fysikalisk terapi: tidsbeställning per tel. 9,30—10,30;

reumatikerdis, ensärena: tidsbeställning per tel. 9,30—10,30;

avdelning för yrkesmedicinska sjukdomar: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10,30;

poliklinik för alkoholsjukdomar: tisdagar och fredagar 18—19,30, tidsbeställning per tel. 10—11;

Centraltandpoliklinik: endast remisspoliklinik, tidsbeställning per tel. 9—10;

Röntgenavdelningen: öppen taxebunden mottagning, anmälningstid, vardagar 8—9.

Besökstider:

å barnbördsavdelningen

för patienter å allmänt rum: söndagar 14—15 samt alla dagar 18,30—19 (endast för mannen);

för patienter å hel- och halvenskilda rum: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13 samt alla dagar 18,30—19 (endast för mannen);

å övriga avdelningar

för patienter å allmänt rum: tisdagar, torsdagar och lördagar 14—15 samt söndagar 13,30—15;

för patienter å halvenskilt rum: alla dagar 11,30—13,30 samt 16—18;

för patienter å helenskilt rum: alla dagar 12—18.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 10—12, 13—15,30; lördagar och dag före helgdag 10—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 432.

År 1934 förelades stadsfullmäktige en plan för lasarettssjukvårdens ordnande, utarbetad av en av stadskollegiet den 2 september 1926 för ändamålet tillsatt sjukhuskommitté. Enligt kommitténs plan — 1933 års generalplan — skulle lasarettssjukvården koncentreras till tre centralsjukhus, varav ett för de södra stadsdelarna. Förslag till det nya sjukhuset å Södermalm (Södersjukhuset) godkändes av stadsfullmäktige den 26 april 1937 (jfr Bih. 1936, nr 56, Utl. 1937 nr 131). Därvid uppdrogs att sjukhusdirektionen att dels å det staden tillhöriga området i Årstalunden ombesörja uppförandet av ett centralsjukhus för de södra stadsdelarna, dels uppföra en centraltvättinrättning för vissa stadens anstalter. För ändamålet beviljades sjukhusdirektionen ett anslag av 21,049,000 kr., av vilket belopp 1,400,000 kr. anvisades för år 1937. Den 28 maj 1937 beslöt sjukhusdirektionen att tillsätta en byggnadskommitté, bestående av fem personer och benämnd Södersjukhusets byggnadskommitté med uppdrag att ombesörja uppförandet av det sålunda beslutade nya centralsjukhuset. Detta skulle i slutbyggt skick omfatta 1,542 vårdplatser, av vilka 1,206 skulle ingå i en första utbyggnad. Arbetena med uppförande av stommen till sängbyggnaden — inrymmande vårdavdelningar — påbörjades år 1939.

Med anledning av att konjunkturutvecklingen och de inträffade krisförhållandena i så väsentlig grad ökat material- och arbetskostnaderna, att det av stadsfullmäktige anvisade anslaget skulle komma att betydligt överskridas, med hänsyn till det budgetära läget, beslöt stadsfullmäktige den 1 december 1941, att utbyggnaden av sjukhuset tills vidare skulle begränsas till 617 vårdplatser jämte motsvarande utrymmen i behandlingsbyggnaden. Samtliga dessa platser kunde tagas i bruk under år 1943 samt i början av år 1944.

Den alltmer framträdande platsbristen inom lasarettssjukvården visade emellertid, att detta platstillskott var otillräckligt för de kommande årens behov. Den 2 juli 1942 gjorde Södersjukhusets byggnadskommitté därför en förnyad framställning om färdigställande av den återstående delen av sjukhuset och sedan sjukhusdirektionen i skrivelse den 7 oktober 1942 ingivit förslag härom till stadsfullmäktige, beslöt fullmäktige den 20 mars 1944 låta färdigställa den återstående delen av sjukhuset, som då totalt avsågs omfatta 1,193 inneliggande patienter.

Utöver de ursprungligen beviljade medlen om 21,049,000 kr. för uppförande av Södersjukhuset med centraltvätt, ett bostadshus och personalrestaurang med inklusive anslag för inventarier hava stadsfullmäktige under åren 1937—1953 för sjukhusanläggningens uppförande och inredning m. m. vid skilda tillfällen beviljat anslag å tillhoppa 35,794,600 kr.

Sjd

Sjukhuset omfattar för närvarande 1,493 vårdplatser med följande fördelning å de olika disciplinerna.

Invärtesmedicinska sjukdomar (4 avdelningar)	380 platser
Kirurgiska sjukdomar (2 avdelningar)	274 »
Neurokirurgiska sjukdomar	36 »
Ortopediska »	32 »
Öron-, näs- och halssjukdomar	57 »
Ögonsjukdomar	19 »
Röntgenterapi	28 »
Hud- och könssjukdomar	69 »
Kvinnosjukdomar	41 »
Förlösningsfall	141 »
Psykiska sjukdomar	84 »
Infektionsavdelning	24 »
Intagningsavdelning	10 »
Kronikeravdelning	118 »
Geriatrisk avdelning	180 »
Totalsumma	1,493 platser

Förutom vårdavdelningar omfattar sjukhuset polikliniker för samtliga vid sjukhuset företrädda vårdspecialiteter (se ovan).

Den 19 maj 1947 beslöto stadsfullmäktige anvisa sjukhusdirektionen medel för uppförande av ett efterbehandlingsjukhus vid Södersjukhuset. Enligt det uppgjorda förslaget avsågs sjukhuset att omfatta 307 vårdplatser för sådana efterbehandlingsfall, som kunna överföras från sjukavdelningarna inom Södersjukhuset. Tillkomsten av ett efterbehandlingsjukhus avsågs att möjliggöra ett mer effektivt utnyttjande av sjukhusets sjukavdelningsplatser för behandling av de krävande akuta sjukdomsfallen. Stadsfullmäktige hava den 5 december 1952 godkänt ett uppgjort förslag rörande sjukhusets uppdelning dels på en avdelning för ålderdomssjukdomar med 180 vårdplatser (s. k. geriatrisk avdelning), dels ock på en avdelning för kroniskt sjuka med 118 platser. Sjukhuset togs i bruk i början av år 1953.

Inom Södersjukhusets område ligger Sacksska barnsjukhuset (se sid. 449), som efter ombyggnad och utvidgning kommer att direkt anknytas till Södersjukhuset som dess specialavdelning för småbarns- och spädbarnsvård. Fr. o. m. år 1950 utgöra Södersjukhuset samt Sacksska barnsjukhuset en gemensam förvaltningsenhet.

I samband med barnbördsavdelningen är anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Genom ett år 1943 träffat avtal har staden åtagit sig att dels mot ett årligt bidrag hålla lokaler m. m. för undervisningen, dels mot viss ersättning hålla kost och bostäder åt eleverna. Anstaltens överlärare och barnmorskelärare äro överläkare respektive biträdande läkare vid barnbördsavdelningen.

Stadsfullmäktige beslöto den 20 mars 1944 att låta uppföra en byggnad för S:t Eriks sjuköterskeskola (se sid. 477) i lokal anslutning

till Södersjukhuset. Denna skola är nu färdigbyggd och har tagits i bruk under november månad år 1950.

Enligt stadsfullmäktiges beslut har fr. o. m. år 1945 vid Södersjukhuset inrättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Författning. K. stadga 13 maj 1938 för barnmorskeundervisningen, med ändr.

Styresman (5,256 kr.).

Sahlgren, E. J. A., mottagningstid: 12,30—13 (se nedan).

Intendent (2 kl.) (30).

Lindström, E. L. A.; t. 23 70 00; mottagnings-tid: 9—11.

Husmoder (1 kl.) (22).

Sand, Dagmar A.

Överläkare (B 19).

Nyström, Å. E. (förordn. t. o. m. ^{31/8} 1959), mottagningstid: 10—11, å yrkesmedicinska avd.

Överläkare (35).

Hammarsten, Greta (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1956), mottagningstid: 10—12, å kliniska laboratoriet; **Varenius**, S. R. P. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1955), mottagningstid: 10—10,30, å bakteriologiska laboratoriet.

Överläkare (30).

Sahlgren, E. J. A. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1955), mottagningstid: 12,30—13, å medicinska avd. I; **Nylin**, K. G. V. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1957), mottagningstid: 9,15—9,45, å medicinska avd. II; **Jonsson**, E. W. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1955), mottagningstid: 12,15—12,45, å medicinska avd. III och avd. för fysikalisk terapi; **Kallner**, S. B. E. (förordn. t. o. m. ^{31/10} 1959), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska avd. IV; **Palmer**, I. (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1960), mottagningstid: 14—15 utom lördagar, å kirurgiska avd. I; **Brandberg**, C. R. E. (förordn. t. o. m. ^{30/4} 1958), mottagningstid: 13,30—14, å kirurgiska avd. II; **Jönsson**, N. G.¹⁾ (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. I; **Magnusson**, A. H. W.¹⁾ (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1959), mottagningstid: 13,30—14, å röntgendiagnostiska avd. II; en vakant, å röntgendiagnostiska avd. III; **Mossberg**, E. G. H.¹⁾ (förordn. t. o. m. ^{31/5} 1957), mottagningstid: 13—13,30, å röntgenterapiavd.; **Wahlgren**, F. F. (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1956), mottagningstid: 13—13,30, å patologiska avd.; **Sjöqvist**, C. O. (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1959), mottagningstid: 13—14, å neurokirurgiska avd.; **Bäverstedt**, B. E. (förordn. t. o. m. ^{30/6} 1958), mottagningstid: 12,30—13, å hud- och könsavd.; **Wohlfahrt**, C. S. S.

¹⁾ Med skyldighet att utföra undersökningar och behandlingar å Långbro sjukhus.

(förordn. t. o. m. $\frac{30}{6}$ 1958), mottagningstid: 13—13,30, å psykiatriska avd.; **Frenckner**, F. J. P. (förordn. t. o. m. $\frac{30}{6}$ 1958), mottagningstid: 10—10,30, å öronavd.; **Granström**, K. O. (förordn. t. o. m. $\frac{31}{10}$ 1959), mottagningstid: 9,30—10, å ögonavd.; **Hellstadius**, A. (förordn. t. o. m. $\frac{31}{10}$ 1955), mottagnings-tid: 9,30—10, å ortopediska avd.; en vakant, å anestesivd.; en vakant, å geriatrika avd.

Överläkare

(som överläkare vid gyn. avd. 5,256 kr. av staten, som överlärare vid barnmorskeläroanstalten avlönad av staten).

Vakant, mottagningstid: 9—9,30 (å kvinnoavd.).

Överläkare

(vid avd. för kroniskt sjuka 6,000 kr.).

Hafström, T. E. G:son.

Biträdande läkare

(som barnmorskelärare avlönad av staten).

Holtz, A. G. F.

Laborator (33)¹⁾

(vid neurofysiologiska laboratoriet).

Kirstein, L.

Förste underläkare (Ex. 28)²⁾.

von Reis, G., **Bergholtz**, A. G., **Widman**, C. L., en vakant (å medicinska avd. I); **Lund**, A. F. M., **Friedman**, C.-E., **Göhle**, O. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Karnell**, N. C. J. H., **Grewin**, K.-E., **Hedlund**, S. G. L., **Ekwall**, B. P. (å medicinska avd. II); **Nyström**, E. G. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Berglund**, N. K. G:son, **Hävermark**, N. G. M., **Egelius**, N. G., **Wessman**, E. Elisabet (å medicinska avd. III); **Österman**, P.-O. A., **Schmidt**, G. E., **Gottfarb**, Ch. G., **Hed**, E. R. (å medicinska avd. IV); **Stjernberg**, F. L. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Hanson**, f. Ljungkvist, **Brita** S. M., **Munthe**, Gerd, **Linder**, Birgit E. K., **Ettlinger**, Ruth W. (å psyk. avd.); **Essén**, L.-E., **Lindgren**, C. G. I. (å hud- och könsavd.); **Eklom**, S. T. E. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Helmstein**, K.-E., **von Garrelts**, K. B., **Ekengren**, J. A., **Björlin**, S. O., **Arenander**, E. E., **Sjöberg**, J.-E. B. (å kirurgiska avd. II); **Johansson**, O. E., **Aronsson**, A. H. V. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Grath**, G. B. L., **Pålsson**, E. T., **Gripe**, K. F. (å kirurgiska avd. I); **Gladnikoff**, H. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Ödman**, P. O. T., **Brodén**, B. L. J. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Löfstedt**, S. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Saltzman**, G.-F., **Rigner**, R. S., **Greitz**, T. V. B., **Libetis**, J. G., **Arvidsson**, P. H., en vakant (å röntgendiagnostiska avd.)⁴⁾;

¹⁾ Med skyldighet att i vissa fall och utan ersättning utföra elektroencefalografiska och liknande undersökningar av patienter från stadens övriga sjukhus.

²⁾ Se not 2 å sid. 436.

³⁾ Se not 3 å sid. 436.

⁴⁾ Se not 4 å sid. 436.

Bringel, f. Eriksson, **Karin R.**, **Wikmark**, f. Hollberg, **Astrid E.** (å röntgenterapiavd.); **Richtnér**, N. G. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾, **Zeidlitz**, B. O. V., **Börner**, T., en vakant (å öronavd.); **Boström-Smith**, E. Inga-Lisa, en vakant (å ögonavd.); **Malmnäs**, C. E. A. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾, **Rothstein**, E. J., **Berggren**, O. G. A., **Renck**, Ingrid E., **Gottlieb**, T. C., **Borgedahl**, S. J. E. (å gynekologisk-obstetriska avd.); **Flyger**, G. E. I.²⁾, **Tovi**, D.²⁾, **Unander-Scharin**, L. E.²⁾ (å neurokirurgiska avd.); **Marsk**, A. F. (å ortopediska avd.); **Lundmark**, C. A. R. (å patologiska avd.); **Helldorff**, R. I. T.²⁾, **Sundblad**, L. K. M. (å kliniska lab.); **Kylin**, J. O. E:son²⁾ (å bakteriologiska lab.); **Andersson**, Anna E. Ch. (å yrkesmedicinska avd.); två vakanta (å geriatrika avd.): en vakant (å kronikeravd.).

Andre underläkare (Ex. 26)³⁾.

Dahlberg, C. G. B. (å kirurgiska avd. I); **Hulting**, B. J. G. (å röntgendiagnostiska avd.).

Poliklinikläkare.

Hafström, T. E. G:son (B 12); föreståndare, **Nordenson**, N. G. (B 12); **Lindgren**, G. O. A. (Ex. B 12); **Rohlin**, S. (Ex. B 12) (vid medicinska polikliniken); **Olsson**, R. G. M. (Ex. B 12); **Halberg**, C. A. (Ex. B 12); **Flordh**, P. D. C. (Ex. B 12) (vid psykiatriska polikliniken); **Stenbeck**, Anna E. T. (Ex. B 12) (vid ögonpolikliniken); **Silfverskiöld**, B. P. (Ex. B 12) (å neurologiska polikliniken); en vakant (Ex. B 12) (å allergiska polikliniken).

Polikliniken för hud- och könssjukdomar.

Poliklinikläkare (16,900 kr.

utan rörligt tillägg).

Nordenskiöld-Berg, K. Anna M., en vakant (å kvinnliga avd.).

Poliklinikläkare.

Falk, C.-A. P. (å manliga avd.) (se sid. 440).

Polikliniken för alkoholsjukdomar.

Föreståndare (1,200 kr.).

Lundquist, G. A. R. (se sid. 455).

En läkare, en kurator, en sjuksköterska.

Läkare för sockersjuka, se sid. 470.

Angående den inom sjukhuset inrymda tandklinik (se sid. 497).

Tolv *sjukgymnaster*, en *preparator*, en *instrumentmakare*, en *första förlossnings-*

¹⁾ Se not 3 å sid. 436.

²⁾ Tjänsterna som förste underläkare vid den neurokirurgiska avd. samt kliniska och bakteriologiska lab. äro placerade i 30:e lönegraden.

³⁾ Se not 2 å sid. 436.

SjD

barnmorska, tolv *förlösningsbarnmorskor*, en *första laboratorieöversköterska*, åtta *laboratorieöversköterskor*, en *översköterska* (halvtidstjänst), fjorton *operationsöversköterskor*, två *första röntgenöversköterskor*, fem *röntgenöversköterskor*, fem *skötare*, en *första överbarnmorska*, en *överbarnmorska*, nittiotre *översköterskor*, sex *översköterskor* (överbarnmorskor), tjugu *barnmorskor*, en *första preparatris*, två *första laboratriser*, femton *laboratriser*, tjugu *laboratoriesköterskor*, två *laboratoriesköterskor* (halvtidstjänster), aderton *operationssköterskor*, tjugutre *röntgensköterskor*, etthundratvå *sjuksköterskor*, en *sjuksköterska* (under 5 månader), sju *sjuksköterskor* (halvtidstjänster), en *sjuksköterska* (barnmorska), fyra *sjukvårdare*, två *kortvågssassistent*er, en *fotograf*, tolv *fotografiska biträden*, tjugusex *sköterskor*, sjuttion *barnsköterskor*, en *barnsköterska* (under 6 månader), två *djurskötare*, en *badförestånderska*, etthundratjungen *sjuksköterskeelever*, trettiofyra *barnmorskeelever*. — Femton *sjukbärare*, tio *undersköterskor*, nittion *första sjukvårdsbiträden*, fyrahundratjufyra *sjukvårdsbiträden*, sexton *baderskor*.

Predikant (5,256 kr.).

Tirén, T. V., e. o. pastoratsadjunkt i Högalids förs.
En *organist*.

Biträdande syssloman (24).

Engelmark, K. E.

Förste kammarskrivare (23).

Ahrenmark, H. V. V.; Onn, H. L., tjl. (se sid. 458), *tf.* Sjöberg, Aina S.

Förste kemist (21).

Sandell, A. Britt-Marie.

Laboratorieassistent (18).

Nilsson, f. Wallin, Märta E.

Kontorsassistent (18).

Andersson, Inga J.; Sjöberg, Aina S., tjl. (se ovan), *tf.* Lövgren, O. T.; Larsson, K. A. H., tjl. (se sid. 440), *tf.* Sörme, A. H. E. (Ella); Danielson, f. Axberg, E. W. (Lizzie); Edvall, f. Janson, H. V. D. (Vivan); Henning, S. A.

Amanuens (18).

Fredriksson, H. E., tjl. (se sid. 427), *tf.* Swedén, B.

Kuratorer (17).

Bergsten, A. Elisabeth; mottagningstid: 9—10, tisdagar och torsdagar 14—16.

Clason, J. E. (Janny-Lisa); mottagningstid: 13—15 (utom lördagar), lördagar 10—11.

Bergsman, f. Adolfson, E. K. (Stina); mottagningstid: 13—15 (utom lördagar), lördagar 9—10.

Porsheden, f. Lindmark, Märtha E.; mottagningstid: 13—14 (utom lördagar), 11,30—12,30 (lördagar) samt 18—19 (måndagar och fredagar).

Linder, Brit M. E.; mottagningstid: alla vardagar 9—11.

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P.; mottagningstid: 11—12 (utom onsdagar), 14—15 (utom lördagar) (se sid. 471).

Wallin, C. Marianne; mottagningstid: alla vardagar 10,30—11,30.

En vakant.

Kreich-Jungbeck, Anneliese (halvtidstjänst).

Förste kontorsskrivare och kassör (16).

Sköldberg, E. B. Ragna.

Sex *kontorsskrivare*, fyrtioåtta *kansli-biträden*, två *kanslibiträden* (halvtidstjänster), trettio *kontorsbiträden*, fyra *kontorsbiträden* (halvtidstjänster).

Förste maskinmästare (22).

Larsson, S. B.

Förste ekonomiföreståndare (22).

Blomgren, Rodny L.

Övervaktmästare (16).

Löfstedt, E. J.

Förste vaktmästare (13).

Wiklund, E. O. A.

Vaktmästare (12).

Holmberg, N.; Jansson, E. G.; Wall, C. E. S.; Johansson, S. A. E.; Lundgren, K. H.; Kristensson, F. V.; Engman, S. G. S.; Ernström, K. F.; Forsberg, E. E.; Strömblad, K. A. E.; en vakant.

En *förste maskinist*, fem *maskinister*, tre *biträdande husmödrar*, fyra *arbetsterapeuter*, en *arbetsförestånderska*, elva *hantverkare*, sju *biträdande ekonomiföreståndare*, åtta *telefonister*, en *överstäderska*, fjorton *expeditionsvaktsbiträden*. — En *automobilförare*, elva *reparatörer*, en *målare*, en *mårare*, två *tapetserare*, fyra *snickare*, en *grovarbetare*, åtta *eldare*, fyra *truckförare*, två *förrädsarbetare*, sju *gårdskarlar*, fyra *transport- och gårdskarlar*, två *diversearbetare*, femtiosju *köksbiträden*, tre *första biträden*, en *kallskänka*, en *första kokerska*, nio *kokerskor*, nittionio *städerskor*, nio *förrädsbiträden*, åtta *portvakter*, en *sömmerska*, fyra *transport- och gårdskarlar*.

B. Sachsska barnsjukhuset.

Årstalunden, Sö. (postgirokonton nr 1071);
t. 44 99 80 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter)
tidsbeställning per tel.

Polikliniktider:

tidsbeställning per tel. vardagar 9—10, 18—19.

Besöks-tid: söndagar 12,30—13,30.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 432.

Genom gåvobrev av den 12 februari 1907 donerade stärbhusdelägarna efter framlidne generalkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda Sachs en summa av 400,000 kronor att användas till grundande av ett sjukhus för späda barn. Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a. att kommunen upplåte tomt åt sjukhuset. En sådan upplåts av stadsfullmäktige år 1909 i Årstalunden. Sjukhuset öppnades den 9 mars 1911. Sjukhuset har efter en år 1949 företagen tillbyggnad 65 platser för sjuka barn och 10 platser för medföljande digivande mödrar. Vid sjukhuset har även inrättats en poliklinik.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 december 1949 skall sjukhusdirektionen jämväl vara direktiön för Sachsska barnsjukhuset. Ett förvaltningsråd har inrättats vid sjukhuset. Detta råd har till uppgift att följa barnsjukhusets verksamhet, tillstånd och behov samt att hos sjukhusdirektionen väcka förslag om sådana förbättringar, som finnas påkallade.

Förvaltningsrådet, som utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder, utgöres av fem ledamöter jämte tre suppleanter. Två ledamöter och en suppleant skola tillhöra arvingarna efter sjukhusets numera avlidna donatorer, generalkonsuln Josef Sachs och hans hustru Sigrd Sachs, född Fränckel, samt grosshandlaren Arthur Thiel och hans hustru Alice Thiel, född Sachs. Förvaltningsrådets ordförande är den av sistnämnda två ledamöter, som rådet utser.

Beträffande byggnadskommittén för sjukhusets fortsatta ombyggnad, se sid. 426.

Författningar. Instruktion för förvaltningsrådet för barnsjukhuset Simon och Matilda Sachs' minne, fastställd av sjukhusdirektionen den 21 december 1949 (Kf 1949: nr 46). Instruktioner för sysslomanen och husmoderna vid barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställda av sjukhusdirektionen 2 febr. 1944 (Kf 1944: nr 4).

Förvaltningsråd.

Sachs, R., direktör, ordf.; **Heyman, f. Thiel**, Agda, fru; **Tengbom, I. J.**, arkitekt, professor; **Wallgren, A. J.**, professor, överläkare; **Wedberg-Larsson, A. A.**, Elvira, fru, stadsfullm.

Suppleanter: **Sachs, H.**, direktör (för Sachs, R. och Heyman); **Hedelius, A. H.**, lektor

och **Ander, f. Eriksson, Elsa S.**, assistent (för övriga ledamöter i nu nämnd ordning).

Sekreterare.

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 463).

Styresman.

Sahlgren, E. J. A. (se Södersjukhuset).

Intendent.

Lindström, E. L. A. (se Södersjukhuset).

Husmoder (3 kl.) (19).

Rydberg, I. M. B. (Greta).

Överläkare (30).

En vakant, å pediater. avd.; en vakant, å röntgenavd.

Poliklinikläkare (Ex. B 12).

Alm, E. I.

Förste underläkare (Ex. 28).

Werner, R. B. Birgitta; **Hagströmer, A. J. W.**; **Hofman-Bang, E. G.**; **Hagberg, E. G. H.**

En obducent (se Södersjukhuset).

En röntgenöversköterska, tio översköterskor, sju sjuksköterskor, en sjuksköterska (halvtidstjänst), tretton barnsköterskor, tjugu sjuksköterskeelever. — Två första sjukvårdsbiträden, sex sjukvårdsbiträden.

Kurator (17).

Lewerén-Johansson, Ann-Mari K.

En kontorsskrivare, ett kanslibitråde, ett expeditionsvaktsbiträde. — En första kokerska, ett första köksbiträde, ett första biträde, tio städerskor, en städerska (halvtidstjänst), två port- och telefonvakter, en gårdskar.

Södra barnbördshuset-Maria sjukhus.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sö. (postgirokonton nr 2037); t. 44 07 00; sysslomanen direkt, även Stigberget-Asö sjukhus: 43 09 60; kammarsskrivaren 41 10 01; avd. för löneärenden 42 42 58; avd. för patientärenden kl. 9—12 44 07 00; köksavd. 40 60 34; maskinavd. 41 93 25.

Maria sjukhus (personalbostäderna) föreståndarinnan t. 41 82 36.

Besöks-tider:

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15,

alla dagar (endast för mannen) 18,30—19.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13,

Sjd

alla dagar (endast för mannen) 18,80—19.

Gyn. avdelningen.

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar 18,80—19 (endast för mannen).

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 9—12, 13—15,30, lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 432.

Södra barnbördshuset har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, vilka stadens myndigheter tidigare sågo sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Wollmar Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande året ånyo för samma ändamål i anspråk, och från denna tid blev det »provisoriska barnbördshuset» bestående. Till 1871 var det inrymt i nyssnämnda, för ändamålet förhärda lokal men flyttades då till huset nr 27 vid samma gata, som förvärvats av staden år 1874 på samma gång som Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes 1882, varefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset. Då emellertid ökat utrymme visade sig erforderligt, beslöt stadsfullmäktige år 1902 att i det för sjukhusändamål reserverade kv. Grimmerman uppföra ett nytt barnbördshus. Detta öppnades år 1907.

I samband med barnbördshuset var anordnad en statens anstalt för barnmorskeundervisning. Denna överflyttades år 1943 till Södersjukhuset.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd tomt mellan Wollmar Yxkulls- och Gamla Prästgårdsgatorna för att användas till sjukhus. Härtill inreddes fabriksbyggnaden, vari med ingången år 1876 ett sjukhus på 130 sängar öppnades, vilket från och med 1878 benämndes Maria sjukhus. Vissa om- och tillbyggnader skedde sedermera, bl. a. åren 1885, 1896 och 1917.

Maria sjukhus nedlades hösten 1943 i samband med öppnandet av Södersjukhuset. Sjukavdelningarna jämte en del bostadsrum hava under åren 1944—1950 varit upplåtna åt St Eriks sjuksköterskeskola till elevbostäder och expedition-lokal. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 april 1951 har vissa delar av förutvarande Maria sjukhus ombyggt till personalbostäder för sjukhuspersonal (jfr Utl. 1951: nr 86).

Efter tillkomsten av Södersjukhuset hava Södra barnbördshuset och Maria sjukhus år 1944 sammanförts under gemensam förvaltning. Sjukhuset omfattar för närvarande 133 vårdplatser, varav 107 äro avsedda för barnbördsfall och 26 för gynekologisk vård. Dessutom finnas 9 förlösningsplatser.

Stadsfullmäktige hava den 16 mars 1953 fattat beslut angående iordningställande av en poliklinik för alkoholskadade m. m. vid Maria sjukhus samt för detta ändamål anvisat sjukhusdirektionen ett anslag å 238,700 kr. Stadsfullmäktige hava vidare den 22 februari 1954 anvisat direktionen ett anslag å 550,000 kr. för bl. a. iordningställande av polikliniklokaler inom Maria sjukhus, vilka lokaler skola ersätta sådana vid Kornhamnstorg (se sid. 469). Ifrågavarande poliklinik beräknas kunna tagas i bruk i juni 1954.

Styresman (1,008 kr.).

Domeij, J. E. G. (se nedan).

Syssloman (2 kl.) (28).

Johansson, E. V.; t. 43 09 60; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 11—12.

Husmoder (3 kl.) (19).

Persson, f. Hedlund, Tyra A. M.

Överläkare (30).

Domeij, J. E. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1954), mottagningstid: 11,30—12.

Förste underläkare (Ex. 28).

Kaplan, B. E.; Yllö, A.; en vakant, *tf. Vejde*, B. E.; en vakant, *tf. Gribbe*, P. O.

Läkare i pediatrik (14,950 kr. utan rörligt tillägg).

Lind, J.

Obducent och patolog.¹⁾

Lindgren, Å. G. H.

En *första förlösningsbarnmorska*, fem *förlösningsbarnmorskor*, en *operationsöversköterska*, sex *översköterskor*, tre *natt- och ambulerande översköterskor*, sju *sjuksköterskor*, en *operationssköterska*, fem *barnmorskor*, tjugunio *barnsköterskor*, en *sjukgymnast* (halvtidstjänst), en *översköterska* (halvtidstjänst), en *laboratoriesköterska* (halvtidstjänst).

Predikant (2,544 kr.).

Palmer, N. E., *tf. kyrkoherde* i Jakobs förs.

Kammarsskrivare (21).

Enström, K. O., tjl. (se sid. 440), *tf. Ranskog*, H. Å. R.

Kontorsassistent (18).

Edvinsson, Karin H.

¹⁾ Erättning utgår med 40 kr. per obduktion för vuxna och 20 kr. för barn, 25 kr. för mikroskopisk undersökning samt 15 kr. för histopatologisk undersökning.

Kurator.

Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R. (se sid. 473); mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 10—11.

Ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde (halvtidstjänst).

Ekonomiföreståndare (2 kl.) (19).

Karlsson, W. K. (Mia).

Förste maskinist (18).

Snöwall, A. H.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Kährling, K. J. O.

En maskinist, en biträdande ekonomiföreståndare, fyra portvakter (2 kl.). — En snickare, fem eldare, en truckförare, tre gårdskarlar, två kokerskor, en källskänka, ett första matsalsbiträde, fem köksbiträden, sju städerskor, tre första sjukvårdsbiträden, fyrtiosju sjukvårdsbiträden, en port- och telefonvakt, ett tvättbiträde, två första biträden.

Kvinnokliniker finnas även vid **Sabbatsbergs sjukhus** (se sid. 437), **S:t Eriks sjukhus** (se sid. 443) och **Södersjukhuset** (se sid. 444) samt vid **Karolinska sjukhuset** (se sid. 556).

Angående stadens platser vid **Karolinska sjukhuset** i övrigt, **Serafimerlasarettet**, **Ersta sjukhus**, **Allmänna barnbördshuset**, **Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt** för sjuka barn och **Barnsjukhuset Samariten**, se sid. 461—462.

Anstalter för kroniskt sjuka.**Stigberget-Åsö sjukhus.**

Fjällgatan 23 och 20 A samt Åsögatan 147, Sö. (postgirokonton nr 59977). Stigbergets sjukhus: avd. 1—5: (kvinnliga patienter) **Fjällgatan 23, t. 44 02 85 (växel).** Växeln öppen 6—21. Efter växelns stängning: avd. 1: t. 44 02 86, avd. 2: t. 44 02 87, avd. 3: t. 44 02 88, avd. 4: t. 44 02 89, avd. 5: t. 44 16 82.

Avd. 6: (manliga patienter) **Fjällgatan 20 A, t. 42 11 05.** Åsö sjukhus: avd. 7—8: (kvinnliga patienter), avd. 9: (manliga patienter), **Åsögatan 147, t. 44 07 25 (växel).** Växeln öppen 6—21. Efter växelns stängning (endast sjukavd.) t. 44 07 28.

Sysslomannen direkt, även för Södra barnbördshuset-Maria sjukhus: t. 43 09 60. **Husmodern direkt, Fjällgatan 23, t. 40 54 27.** **Åsögatan 147, t. 40 54 17; Kamarskrivaren direkt, t. 41 10 01.** **Avlöningskontoret direkt, Åsögatan 147, t. 40 54 36; Sysslomanskontoret å Stigbergets sjukhus, t. 42 42 54.**

Besökstid: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: sysslomanskontoret vid Stigbergets sjukhus: vardagar 8,30—9,30, tisdagar och torsdagar dessutom 14—15,30. Sysslomanskontoret vid Åsö sjukhus: 9—12, 13—15,30, lördagar och helgdagsaftnar 9—12, 13—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

Stigbergets sjukhus, avsett för vård av kroniska medicinska fall, öppnades den 1 juni 1938 med 62 vårdplatser för kvinnliga patienter. Sjukhusets främsta uppgift är att bereda fortsatt vård åt vid lasarettssjukhusen intagna kroniskt sjuka, som ej kunnat erhålla hemvård. Sjuka, som kräva mycket lång vårdtid, få icke kvarstanna utan överföras från Stigbergets sjukhus till vårdhem och sjukhem. Under år 1939 har sjukhuset utökats till att omfatta 114 platser (75 för kvinnor och 39 för män). År 1940 omändrades en personalbostadsvåning till sjukavdelning, varigenom sjukhuset erhöll ytterligare 19 platser för kvinnor. Sammanlagda antalet vårdplatser är för närvarande 133, varav 94 för kvinnor och 39 för män.

Åsö sjukhus, t. o. m. år 1925 benämnt **Provisoriska sjukhuset**, upprättades år 1902, såsom en ersättning för det förut för allmänna sjukvården använda **Katarina sjukhus**, vilket då måste tagas helt i anspråk för beredande av vård åt sinnessjuka. För ändamålet förhärdes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret **Oron** vid **Åsögatan** (egendomen sedermera inköpt av staten). Den 13 februari 1903 öppnades det nya sjukhuset. År 1922 inrättades vid sjukhuset en särskild röntgenavdelning. Åsö sjukhus upphörde att vara medicinskt lasarettssjukhus i och med att vårdavdelningarnas patienter hösten 1943 överfördes till **Södersjukhuset**. Fr. o. m. den 1 december 1943 har sjukhuset varit belagt med kroniska medicinska fall. Antalet vårdplatser utgör 108, 72 kvinnliga och 36 manliga, fördelade å tre vårdavdelningar om vardera 36 patienter.

Fr. o. m. den 1 januari 1944 ha de båda sjukhusen sammanförts till en förvaltningsenhet.

Stigberget-Åsö sjukhus' sammanlagda antal vårdplatser är 241, fördelade å nio avdelningar.

Styresman (1,848 kr.).

Lindborg, N. E. (se nedan).

Syssloman.

Johansson, E. V. (se Södra barnbördshuset-Maria sjukhus).

Husmoder (2 kl.) (21).

Lannhard, f. Laurén, A. Ingeborg.

Överläkare (30).

Lindborg, N. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959); mottagning: **Fjällgatan 23, 9—9,30, Åsögatan 147, 12—12,30.**

SJD

Förste underläkare (Ex. 28).

Sylvén, f. Bergh, Ann-Margret (å avd. 1—6);
Törnqvist, S. E. S. (å avd. 7—9).

Röntgenläkare (7,200 kr.
utan rörligt tillägg).

Ulfsparre, F.

Obducent och patolog.¹⁾

Lindgren, Å. G. H.

Två *sjukgymnaster*, en *arbetsterapeut*,
en *röntgenöversköterska*, två *laboratorie-
översköterskor*, fjorton *översköterskor*, sex
sjuksköterskor, en *översköterska* (halvtids-
tjänst), en *sjuksköterska* (halvtidstjänst), två
baderskor. — Två *sjukvårdsbiträden* å rönt-
gen, ett *sjukvårdsbiträde* å laboratoriet, sut-
tiofyra *sjukvårdsbiträden*, två *baderskor*
(halvtidssysslor).

Predikant och organist (3,504 kr.).

Ljungberg, H. D., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

Kontorsassistent (18).

Vakant, *tf.* Widebäck, Britt-Ulla.

Kurator.

Mottagningstid: vid Stigbergets sjukhus
tisdagar 9,30—11; torsdagar 13,30—15,30, vid
Åsö sjukhus tisdagar 13,30—15,30, torsdagar 9,30
—11,30, lördagar 12,30—13,30.

Kontorsskrivare (13).

Widebäck, Britt-Ulla, tjl. (se ovan), *tf.* Klaes-
son, Ann Mari E.

Ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbiträde*,
två *kontorsbiträden* (halvtidstjänster).

Ekonomiföreståndare (17).

Johansson, Jane R. M. (Stigbergets sjukhus);
Husberg, Hjärdís H. M. (Åsö sjukhus.)

En *vaktmästare* (1 kl.), två *värmeled-
ningsskötare* (beredskapsarvode 1,056 kr.). —
En *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *kokerskor*,
fyra *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*,
tre *första biträden*, två *matsalsbiträden*,
sju *köksbiträden*, sex *städerskor*.

Blackebergs sjukhus.

Blackebergsvägen, Södra Ängby, Brom-
ma; (postgirokonto nr 357 301); t. 37 00 45
(kontoret); 37 12 10 (överläkare och under-
läkare); 37 02 78 (husmoder).

Besökstid: söndagar, tisdagar, torsdagar,
lördagar 14—15.

¹⁾ Se not å sid. 450.

Staden har under år 1946 från stiftelsen
Frimurare-Barnhuset i Stockholm förvärvat del av
egendomen Blackeberg att efter skedd ombyggnad
användas för sjuk- och konvalescentvården.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 april 1947
anvisa ett belopp av 2,095,000 kr. för iord-
ningsställande av egendomen Blackeberg för sjuk-
vårdsändamål, samt beviljade den 30 juni 1948
ytterligare 430,000 kr. för samma ändamål (Util.
1948: nr 263).

Sjukhuset, som tills vidare skall lämna vård
åt kroniskt sjuka, öppnades den 28 november
1949. Vårdplatsernas antal uppgå till 171, var-
av 10 platser för s. k. respiratorsfall (barnför-
lammingsfall).

Överläkare (15,600 kr.

utan rörligt tillägg).

Jansson, K. T.

Förste underläkare (28).

Hiielo, f. Saarkund, Endla A.

Två *sjukgymnaster* (varav en halvtids-
tjänst), en *arbetsterapeut*, en *laboratorieöver-
sköterska*, nio *översköterskor*, sex *sjuksköter-
skor*, en *laboratoriesköterska* (halvtidstjänst).

Predikant (2,016 kr.).

Nilsson, T. S., komminister i Färentuna förs.
En *organist*.

Syssloman.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 463).

Ett *kanslibitråde*.

Husmoder (3 kl.) (19).

Brauer, Ebba K.

Förste maskinist (17).

Rosén, C. G. E.

En *ekonomiföreståndare*, en *trädgårds-
mästare*, en *vaktmästare* (2 kl.), ett *träd-
gårdsbiträde*. — Femtio *sjukvårdsbiträden*,
två *baderskor*, två *kokerskor*, två *första bi-
träden*, en *kallskänka*, fyra *köksbiträden*, två
matsalsbiträden, en *portvakt*, sju *städers-
kor*, fem *gårdskarlar* tillika *sjukbärare*,
tre *eldare*, en *reparatör*.

En avdelning för kronisk vård finnes vid
S:t Görans sjukhus, se sid. 438, och fyra
avdelningar vid **Södersjukhuset**, se sid. 444.
Angående stadens platser vid **Eira sjukhus**
(kronisk vård), se sid. 462.

Tuberkulossjukhus. Söderby sjukhus.

*Söderby, Uttran (postgirokontonr 13304),
t. 0753 + 310 00 (växel).*

Mottagningstid (för intagning av patienter): vardagar 10—11.

Besökstid: tisdagar och torsdagar 18—19, 15, sön- och helgdagar 13—15. Enskilda avd. dessutom onsdagar och lördagar 15, 15—17.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 9—15 (lördagar och dag före helgdag 9—13).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

Tuberkulossjuka vårdades ursprungligen å de olika sjukhusen (vid Sabbatsberg i en särskild paviljong sedan 1899) och å dåvarande försörjningsnäringsnärings avdelning för kroppsjuka. Först med öppnandet av S:t Görans tuberkulospaviljong år 1902 fick staden ett särskilt tuberkulossjukhus, som emellertid var otillräckligt. Stadsfullmäktige beslöt därför år 1906 att uppföra en anstalt för tillgodoseende av tuberkulossjukvården i Stockholm å stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset började beläggas den 1 november 1910. Det är avsett att mottaga i Stockholm boende tuberkulossjuka. Sjukhuset är uppdelat på två sjukavdelningar, var och en med en överläkare som chef och inrymmer sammanlagt 408 platser i allmänt rum samt 40 platser i enskilda och halv enskilda rum.

Till driftkostnader för tuberkulossjukvård vid stadens tuberkulusanstalter utgår statsbidrag.

Under år 1946 hava stadsfullmäktige anvisat medel samt lämnat sin medverkan för uppförande och drift av en efterbehandlingspaviljong med 59 vårdplatser för tuberkulossjuka flyktingar.

Frågan om sjukhusets modernisering har alltsedan år 1929 varit under utredning. Den 18 december 1944 beviljade stadsfullmäktige 3,604,000 kr. till vissa ny- och ombyggnader men efter framställning av sjukhusdirektionen återtog stadsfullmäktige anslaget och beviljade den 16 maj 1949 2,600,000 kr. till ny- och ombyggnader av ekonomiavdelningarna. Den 29 april 1952 beslöt stadsfullmäktige att anvisa tillhoppa 1,104,000 kr. till uppförande av bostadshus för biträdespersonal vid sjukhuset jämte inventarieutrustning för bostadshuset. Vidare beslöt stadsfullmäktige den 11 december 1953 att anvisa direktionen ett tilläggsanslag å 1,093,000 kr. för genomförande av en reviderad första byggnadsetapp av om- och tillbyggnad vid sjukhuset. (Utl. 1953: nr 375.)

Författningar. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalten för lungtuberkulos. Ordningsregler för patienter vid Söderby sjukhus 11 febr. 1948.

Styresman (2,196 kr.).

Bruce, N. E. T. (se nedan).

Syssloman (2 kl.) (28).

Herrman, N. V. A.; mottagningstid: 8—10.

Husmoder (2 kl.) (21).

Grönberg, Hanna.

Överläkare (B 17).

Bruce, N. E. T. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1958), mottagningstid: 8,30—9; en vakant.

Förste underläkare (Ex. 28).

Dahlström, G. O. E. (bitr. sanatorieläkare)¹;
Ericsson, f. Rydin, Astri B.; Mattson, S.-B. (bitr. sanatorieläkare)¹; Raxell, R. G. S.; Lindahl, T. E.; Santesson, G. O. C. H.

Läkare för kirurgiska sjukdomar
(5,256 kr.).

Crafoord, C.

Läkare för behandling av hals-tuberkulos (6,000 kr.).

Erici, E. V.

Tandläkare (7,008 kr.).

Hellgren, P. L.

En *arbetsterapeut*, en *röntgenöversköterska*, en *laboratorieöversköterska*, två *operationsöversköterskor*, tjugutva *översköterskor*, två *laboratoriesköterskor*, sexton *sjuksköterskor*, nio *sjuksköterskeelever*, två *sjukgymnaster*, en *laboratris*, ett *fotografiskt biträde*, en *tandsköterska* (deltidstjänst). — En *sjukbärare*, tjugu manliga *sjukvårdsbiträden*, etthundratre *sjukvårdsbiträden*.

Predikant och organist (2,640 kr.).

Klasson, K. E. V., komminister i Botkyrka förs.

Kammarsskrivare (21).

Alström, N. A., tjl. (se sid. 428), tf. Lodner, E. E. M.

Kontorsassistent (18).

Ohlson, T. W.

Kurator (17).

Karlsson, J. E. (Hanna); mottagningstid: 8,30—10, 11—12.

Studieledare, tillika arbetsvårdsassistent (17).

Vakant.

En *förste kontorist*, fem *kanslibiträden* (därav tre å läkarexpeditionen), ett *kontorsbiträde*.

¹) Se not 3 å sid. 436.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Vakant.

Maskinmästare (20).

Lindqvist, S. E.

Vaktmästare (12).

Augustson, A. S. A.

En biträdande husmoder, två kontrollbiträden (halvtidstjänster), en telefonist, en *förste maskinist* (beredskapsarvode 1,056 kr.), en *maskinist* (beredskapsarvode 1,056 kr.), fem hantverkare, en *trädgårdsmästare*, en *bilförare*, en *tvättföreståndare*, en *biträdande ekonomiföreståndare*, en *nattvakt*, två *baderskor*, en *vaktmästare*. — Fyra *eldare*, två *reparatörer*, en *bilförare*, en *port- och telefonvakt*, sex *gårdskarlar*, en *trädgårdsarbetare*, en *arbetstagare* i köket, en *första kokerska*, två *kokerskor*, ett *första matsalsbiträde*, fyra *matsalsbiträden*, en *kallskänka*, en *maskintvätterka*, ett *centrifugbiträde*, ett *första tvättbiträde*, tre *strykerskor*, en *första sömmerska*, två *sömmerskor*, ett *första biträde*, fyra *tvättbiträden*, tre *första köksbiträden*, tretton *köksbiträden*, sexton *städerskor*.

Hamra sanatorium.

Tullinge (postgirokonton nr 13303); t. 0753 + 300 35.

Besökstid: söndagar 10—12.

Telefontid: (förfrågningar angående patienter) 10—11,30.

Då behov av ökat antal sjukhusplatser för huvudstadens tuberkulossjukvård uppstått, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1923 anvisa medel till inköp av en aktiebolaget Separator tillhörig, å Hamra egendom i Botkyrka socken belägen sanatoriebyggnad, vilken förut disponerats av Stockholms läns landsting. Sjukstugan, som började tagas i bruk den 17 mars 1924, var under åren 1924—1951 avsedd för vård av tuberkulösa barn.

Sjukstugan har 40 vårdplatser.

Läkare (3,600 kr.)

utan rörligt tillägg.

Bruce, N. E. T. (se Söderby sjukhus).

Redogörare (1,056 kr.).

Herrman, N. V. A. (se Söderby sjukhus).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Nordlund, Anna J.

En *värmeledningsskötare* (beredskapsarvode 1,056 kr.), en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, sex *sjukvårdsbiträden*, tre *köksbiträden*.

Sanatoriet Tjärnan.

Tjärnan, Kullsveden (postgirokonton nr 457396); t. Tjärnan 330 11 (avd. I och II), Tjärnan 330 64 (avd. III och IV), Tjärnan 330 60 (exp. och föreståndarinna), Tjärnan 330 18 (föreståndarinnans bostad med anknytning till ekonomiföreståndare och kök), Tjärnan 330 65 (maskinisten).

Sanatoriet Tjärnan i Tjárnans by, cirka 7 km från Säter — som år 1917 övertogs av Stockholms stad från föreningen kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn — har t. o. m. år 1951 varit avsett för sådana barn från staden i en ålder ej överstigande 12 år och med utsikt till fullt tillfrisknande eller åtminstone avsevärd förbättring. Sanatoriet rymde härvid 100 barn.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 oktober 1951 anvisa ett sammanlagt belopp av 235,000 kr. för omDisposition av barnsanatoriet Tjärnan till B-sjukhus för vuxna tuberkulösa.

Det i enlighet härmed ombyggnads sjukhuset, som togs i bruk under år 1952, har 71 vårdplatser.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Författning. Instruktion för styresmannen för [barn]sanatoriet Tjärnan, fastställd av sjukhusdirektionen 19 jan. 1944 (Kf 1944: nr 26).

Styresman och läkare (6,660 kr.).

Thune, R. B.; t. Säter, »Sanatoriet Solbacken»; mottagningstid: tisdagar och fredagar 15—17.

Förste underläkare (28).

Vakant, *tf.* Koblick, Helen G.

Predikant (708 kr.).

Bergström, L., komminister i Hedemora.

Sysselman.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 463).

Delegerad (för Tjárnans sanatorium) (1,188 kr.).

Anderson, Knut Hj., kontorschef, stadsfullm.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Stråberg, Lilly G. E.

Förste maskinist (17).

Eiffors, E. S.

En *ekonomiföreståndare*, två *översköterskor*, en *arbetsterapeut*, två *sjuksköterskor*. — Två *eldare*, två *gårdskarlar*, tillika *sjukbärare*, en *första kokerska*, två *första sjukvårdsbiträden*, två *matsalsbiträden*, ett *första biträde*, sexton *sjukvårdsbiträden*, en *baderska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*, ett *arbetsbiträde*.

Angående vissa andra vårdplatser för tuberkulossjuka, se sid. 462.

Sjukhus för psykiskt sjuka.**Långbro sjukhus.**

Postadress: Älvsjö (postgirokonto nr 1096); t. 46 25 00 (värel); 46 13 56 (överläkare Goldkuhl); 46 25 00 (överläkare Lundquist); 46 25 00 (överläkare Sahlstedt).

Mottagningstid: intagning av patienter sker alla tider på dygnet. Telefonid till översköterskorna (för förfrågningar om patienterna): alla dagar 13,30—14,30.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 10—12, 12,45—15, lördagar 10—12, 12,30—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

För tillgodoseende av den Stockholms stad åliggande provisoriska sinnessjukvården beslöt stadsfullmäktige den 15 juni 1905 att å för ändamålet inköpt område av egendomen Långbro i Brännkyrka uppföra ett nytt sinnessjukhus med 460 platser. Åren 1907 och 1908 anslögo fullmäktige medel för sjukhusets utvidgning med ytterligare 180 platser (bl. a. för mottagande av en del å dåvarande allmänna försörjningsinrättningen vårdade sinnessjuka). I slutet av år 1909 var det nya sjukhuset färdigt och kunde tagas i bruk. Åren 1922 och 1925 fullbordades vid sjukhuset tvenne nya paviljonger för oroligt sjuka, varigenom antalet platser stigit till 840.

Under år 1937 omändrades 20 inom vårdavdelningarna belägna bostadsrum för översköterskor till sjukrum för patienter, varigenom 48 nya vårdplatser erhöles. Sjukhusets vårdplatsantal ökades härigenom från 840 till 888.

Sjukhuset har från den 1 januari 1950 uppdelats på tre avdelningar, under ledning av var sin överläkare.

Styresman (2,196 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se nedan).

Syssloman (1 kl.) (30).

Josefsson, N. O.; t. 46 13 63 (direkt); mottagningstid: 10—12.

Föreståndarinnan (1 kl.) (17).

Selander, Elsa L.

Överläkare (B 19).

Goldkuhl, A. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1957), kvinnliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14; Lundquist, G. A. R. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1954), manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—13,30; Sahlstedt, C. P. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1956), kvinnliga och manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14.

Biträdande läkare (B 13).

Perntz, A. K. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957), tj. l., tf. Rudberg, B. T. O.; Hammargren, S. A.

(förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957); Beander, G. B. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1959).

Förste underläkare (Ex. 30).

Rudberg, B. T. O., tj. l. (se ovan); Krantz-Takman, S. H. Margit E.; Leche, H.-G.; Forsmark-Nordenstam, A. Lisa; en vakant.

Läkare i invärtes medicin (2,196 kr.)

(därjämte personalläkare).

Hansson, A. F.

Biokemisk laborator (5,400 kr.).

Vakant.

Första föreståndarinnan (19).

Paulström, E. Elsa M.

Föreståndarinnor (1 kl.) (17).

Svensson, Anna A. (kvinnliga patienter); Nygren-Elfving, Harriet M. Ch. (manliga patienter); Svensson, A. Karin (kvinnliga och manliga patienter).

En uppsyningsman, en förste skötare, nittiotre skötare, fyrtiosju översköterskor, en laboratorieöversköterska, en laboratorie-sköterska, tre sjuksköterskor, en första sköterska, etthundranittiotre sköterskor, en sjukgymnast.

Predikant (1,500 kr.).

Hassler, J. E. A., kyrkoherde i Sofia förs.

En organist.

Förste kammarsskrivare (23).

Lagergren, K.

Kontorsassistenter (18).

Olsson, Annie P. M.; Torssander, N. G. I.; en vakant.

Kuratorer (17).

En vakant, kvinnliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 12,30—15.

Eriksson, N. Margareta, manliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 12,30—15.

Brennert, Elsa M., kvinnliga och manliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 12,30—15.

Förste kontorsskrivare och kassör (16)

(därjämte felräkningspengar 450 kr.).

Andersson, Anna-Lisa.

Sex kanslibiträden, två kontorsbiträden.

Maskinmästare (20)

(dessutom för verkmästargöromål 1,008 kr.).

Lindstrand, N. G.

Ekonomiföreståndare (2 kl.) (19).

Schulte, A. Margaretha.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Andersson, A. F.; Samsing, S. G.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, två *trädgårdsmästare*, sju *hantverksföreståndare*, åtta *hantverkare*, tre *arbetsföreståndare*, två *automobilförare*, två *biträdande ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare*, en *tvättföreståndare* (2 kl.), en *telefonist*, två *portvakter*. — Två *bilförare*, fyra *reparatörer*, en *snickare*, två *målare*, en *smed*, en *murare*, en *skräddare*, fem *eldare*, fyra *diversearbetare* i kök, två *gårdskarlar*, en *första kokerska*, ett *maskintvättbiträde*, två *kokerskor*, tre *port- och telefonvakter*, två *första biträden*, en *kallskänka*, två *sömmerskor*, sexton *köksbiträden*, tre *matsalsbiträden*, trettioåttio *städerskor*, två *städerskor* (halvtidssysslor), tre *tvättbiträden*, två *strykerskor*.

Beckomberga sjukhus.

Bromma (postgirokonto nr 59815);
t. 37 25 00.

Mottagningstid: se nedan under resp. överläkare. Förfrågningar ang. patienter besvaras av resp. översköterska dagligen 14—15.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 13,30—14,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 10—15, lördagar 10—14.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

För fullgörande av det avtal, som år 1925 träffades mellan staten och Stockholms stad angående stadens övertagande av vården av samtliga i Stockholm hemortsberättigade sjuksjuka ävensom för beredande av förbättrade vårdmöjligheter för patienterna å vissa stadens egna sjuksjukvårdsanstalter av provisorisk karaktär, beslöt stadsfullmäktige den 10 juni 1929 att uppföra ett nytt kommunalt sjuksjukhus, förlagt till den staden tillhöriga egendomen Beckomberga i Bromma. För sjukhusets uppförande, som påbörjades under år 1929 hava stadsfullmäktige hittills anslagit sammanlagt 17,291,500 kr. Den 1 oktober 1932 var Beckomberga sjukhus i dess första utbyggnad färdigt för beläggning. Den omfattade då 1,156 platser med lika fördelning på manliga och kvinnliga. Under år 1933 tillkommo två paviljonger för oroliga sjuka om vardera 144 platser.

År 1935 fullbordades sjukhusets utbyggnad med två paviljonger för rumspatienter om vardera 28 platser och en paviljong för nervsjuka om 104 vårdplatser. Hela vårdutrymmet hade härmed bringats upp till den fastställda storleken 1,604 platser. Den 21 februari 1944 beslöt stadsfullmäktige anslå medel till påbyggnad

av två paviljonger för oroliga sjuka med vardera en våning. Härigenom tillfördes sjukhuset ytterligare 164 platser, vilka togos i bruk hösten 1947. Efter denna påbyggnad omfattar Beckomberga sjukhus 1,768 vårdplatser.

Den 19 juni 1952 anvisade stadsfullmäktige 680,000 kr. för anordnande av två kombinerade vård- och behandlingsavdelningar vid sjukhuset och den 16 mars 1953 820,000 kr. för utförande av vissa ändringsarbeten inom administrationsbyggnaden).

Styresman (3,684 kr.).

Izikowitz, S. J. (se nedan).

Sysselman (1 kl.) (30).

Ramgren, E. G.; t. 37 22 36; mottagningstid: 9—11.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Ståhl, M. Margareta.

Överläkare (B 19).

Rabe, K. A. H. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1954), tj. (se sid. 443), *tf.* Berggren, H. N. G., tel.tid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15; Izikowitz, S. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1958), tel.tid vard. 9,15—9,45, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15; Blomqvist, P. I. R. (förordn. t. o. m. ²⁸/₃ 1955), tel.tid vard. 9—9,30, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Abrahamson, E. V. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₇ 1955), tel.tid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Börjeson, F. Phersson, Olga B. (förordn. t. o. m. ²⁸/₃ 1959), tel.tid. vard. 9—9,30, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15.

Biträdande läkare (B 13).

Lindvall, J. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957); Berggren, H. N. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1957), tj. (se ovan), *tf.* Rothström, G. E. A.; Lindgren, Birgit H. E. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1957); Cronholm, L. B. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1959); Wretblad, K. A. G. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1959).

Förste underläkare (Ex. 30).

Almborg, Inga M.; Lundgren, A. H. Signe; Ramqvist, N. G. S.; Hård af Segerstad, G. J. F.; Rothström, G. E. A., tj. (se ovan); Almgren, Signy M. K.; Mellgren, E. A. G.; Mårtens, S. G. R.; Dahlberg, f. Jönsson, I. Britta V. I.; Gunne, G. L.-M.; Dahlbom, N. F. L.; Fries, P.-E. J.; Nielsen, Gertie A. V.; von Hofsten, I. N.; Blumenthal, f. Grubb, Barbro; Herulf, B. O.; två vakanta.

Läkare (B 12)¹.

Ågren, N. O.

¹) Med skyldighet att tjänstgöra såsom elektrokardiograf-läkare, läkare i invärtes medicin och personalläkare.

Läkare i röntgendiagnostik (9,100 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Läkare för kirurgiska sjukdomar (16,250 kr. utan rörligt tillägg).

Linde, A. P.

Tre sjukgymnaster, en uppsyningsman, etthundratrettionio skötare, sjuttioen översköterskor (därav en halvtidsavlönad), en operationsöversköterska, en röntgenöversköterska, tre laboratorieöversköterskor, sjutton sjuksköterskor (därav en halvtidsavlönad), tre laboratorieöversköterskor, nittion sjuksköterskeelever, trehundraogjuttio skötare (därav tre halvtidsavlönade).

Predikant (1,500 kr.).

Ström, B. G. A., komminister i Bromma förs. En organist.

Förste kammarsskrivare (23).

Ericson, E. G.

Kontorsassistenter (18).

Olsson, Ebba I.¹⁾; Arfwedson, N. J. R.; Broed, I. Irene.

Amanuens (18).

Lodner, E. E. M., tjf. (se sid. 453), tf. Hedvall, B. G.

Kuratorer (17)

(mottagning lördagar 10—11, övriga vardagar utom onsdagar 12,30—14).

Löwing-Olsson, H. Birgitta E.; Bohlin, I. B. (Inga-Britt); von Bergen, E. Elisabeth; Silver, E. B. H. Gisela; Lindberger, Maja.

Förste kontorsskrivare och kassör (16) (därjämte felräkningspengar 450 kr.).

Hallersten, f. Engberg, A. Vera E.

En kontorsskrivare, tio kanslibiträden sju kontorsskrivare (därav ett halvtidsavlönat) två tillfälliga kontrollbiträden.

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Ekeröth, A. E. (Lisa).

Maskinmästare (20)

(dessutom för verkmästargöromål 1,008 kr.).

Bergström, A. F.

Första föreståndarinnan (20).

Larson, Agda O.

Föreståndarinnor (1 kl.) (17).

Bobeck, H. I. (Inga); Erhardt, S. Margit E.; Larson, Berta M., stadsfullm.; Frostenson, B. Signe; Nilsson, Elsa P.; Åkesson, Ina V.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 13.

Vaktmästare (12).

Brolin, P. E. H.; en vakant.

En förste maskinist, en maskinist, en trädgårdsmästare, sex hantverksföreståndare, en förrådsförmän, nio hantverkare, fem arbetsföreståndare, två automobilförare, en tvättföreståndare (1 kl.), tre biträdande ekonomiföreståndare, en biträdande tvättföreståndare (1 kl.), fem telefonister, två portvakter, två målare, två snickare, fyra reparatörer, fem bilförare, en murare, en tapetserare, fem eldare, två maskintvättare, två gårdskarlar, sex diversearbetare i köket, tre kokerskor, en kallskänka, fem första biträden, sex sömmerskor, ett första sjukvårdsbiträde, fem sjukvårdsbiträden, sex matsalsbiträden, tre strykskor, tjugutt tvättbiträden (därav ett halvtidsavlönat), tjugutt köksbiträden, sextiotre städerskor.

Norrtulls sjukhus.

Norrtullsgatan 14 (postadress: Stockholm 23) (postgirokonto nr 54733); t. 34 94 50; 33 96 53 (kontoret direkt); kontorstid: 9—12, 13—15,30, lördagar 9—12, 13—14.

Telefontid (för förfrågningar om patienter): alla dagar 11—12.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 432.

Besökstider: söndagar, tisdagar och torsdagar 12,30—13,30.

Vid allmänna barnhuset inrättades år 1843 en klinisk undervisningsanstalt under ledning av en av Karolinska institutets professorer. Denna klinik förflyttades år 1885 från barnhusets dåvarande byggnader vid Barnhusgatan till nya byggnader vid Norrtullsgatan. Till en början användes å kliniken såsom undervisningsmateriel barnhusets egna barn samt de andra barn, som enligt överläkarens bestämmande provisoriskt intogs därstädes. År 1919 medgav emellertid k. m:t att mot avgift högst 45 barn skulle få å barnhusets sjukvårdsanstalt mottagas till provisorisk vård och för klinisk undersökning. Sedermera förklarades, att sådan intagning kunde ske i mån av tillgängligt utrymme, dock utan kostnad för barnhuset.

Sedan den åren 1917 och 1924 genomförda nya barnavårdsdagstiftningen medfört en genomgripande omläggning av barnhusets verksamhet, ansågs ifrågakommande fastigheter vid Norrtullsgatan (kvarteret Mimer) icke längre erforderliga för något barnhusets behov. Med hänsyn härtill försälldes fastigheterna år 1932 till staden.

För att tillgodose behovet av ökat utrymme för stadens sinnessjukvård träffade hälsovårdsnämnden våren 1921 avtal med direktionen för allmänna barnhuset om förhyrande för stadens

räkning av en å allmänna barnhusets dåvarande område befintlig sjukhusbyggnad. Det av staden här upprättade sjukhuset, som till en början hade 48 platser, öppnades i maj 1921. År 1925 utvidgades sjukhuset avsevärt genom förhårande av ytterligare lokaler inom allmänna barnhuset. I de år 1932 inköpta fastigheterna inom kvarteret Mimer inreddes 190 platser för sinnessjuka kvinnor och 70 platser för barn under gemensamt namn Norrstulls sjukhus.

Barnsjukvården vid sjukhuset har drivits efter ett mellan staten och staden den 12 september 1931 träffat avtal om upprättande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn samt om anstaltens upplåtande för undervisningsändamål till Karolinska institutet såsom en institutets pediatrika klinik. Genom särskilda överenskommelser förlängdes nämnda avtal att gälla tills sjukvården överflyttades till Karolinska sjukhuset.

Den 21 februari och den 18 september 1944 anvisade stadsfullmäktige tillhopa 112,000 kr. till omändring av vissa delar av sinnessjukavdelningen till ytterligare 3 barnavdelningar. Genom denna omändring redovisades sålunda år 1945 vårdplatserna med 150 platser för barn och 86 för vuxna sinnessjuka kvinnor. Av de 150 barnplatserna voro 43 avsedda för tuberkulossjukvård. År 1947 utökades antalet vårdplatser för sinnessjuka till 94.

Genom beslut den 15 oktober 1951 hava stadsfullmäktige anvisat medel, sammanlagt 473,000 kr. till en första och andra etapp för ändrings- och reparationsarbeten samt inventarieanskaffning i samband med ändrad disposition av Norrstulls sjukhus. Förändringen innebär i stort att vid barnavdelningens överflyttande till Karolinska sjukhuset den 1 juli 1951 ändringsarbeten skulle möjliggöra beläggande av sjukhuset med ytterligare 222 vårdplatser för sinnessjuka kvinnor, varefter sjukhuset skulle disponera 316 platser för sinnessjuka och 15 platser (samt tilläggare rådgivningsbyrå) för psykiska barnfall. Ändringsarbetena som äro avsedda att verkställas i fyra etapper ha påbörjats och den 17 december 1951 öppnades en vårdavdelning om 47 platser. Den 16 september 1952 öppnades en vårdavdelning om 38 platser och den 6 oktober 1952 öppnades ytterligare en vårdavdelning om 38 platser. I samband med fastställandet av sjukhusets omkostnadsstat för år 1953 beviljade stadsfullmäktige ytterligare sammanlagt 276,000 kr. till en tredje etapp för ändrings- och reparationsarbeten samt inventarieanskaffning. De ifrågakommande ändringarna av sjukhuset äro i (april 1954) ej avslutade. Genom beslut den 15 juni 1953 hava stadsfullmäktige även anvisat medel, 164,000 kr., till installation av två hissar och inventarieanskaffning för genomförandet av åtgärder för leverans av mat från Epidemisjukhuset till Norrstulls sjukhus.

Under åren 1948—1949 inrättades vid sjukhuset en barnpsykiatrisk rådgivningsbyrå (uppföstringsfrågor etc.) i anslutning till en vid

sjukhuset befintlig vårdavdelning för psykiska fall. Byrån ingår som ett led i den av stadsfullmäktige godkända planen för psykisk barn- och ungdomsvård i Stockholm och står under ledning av barnavårdsnämnden men tjänsterna vid och driften av densamma handhas av sjukhusdirektionen. Denna verksamhet har den 1 maj 1953 överflyttats till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Författningar. Avtal 23 okt. 1931 mellan k. mt och kronan och Stockholms stad rörande upprätthållande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn i allmänna barnhusets förutvarande fastighet i kvarteret Mimer (Kf 1931: nr 120). Avtal 2 juni 1950 mellan k. mt och kronan och Stockholms stad rörande samarbete och drift av Norrstulls barnsjukhus (Kf 1950: nr 31).

Styresman (840 kr.).

Ehrensavärd, J. N. G., frih.

Sysselman (3 kl.) (24).

Ericsson, A. B., tjl., *tf.* Karlsson, A. V. E.; t. 33 96 53; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (3 kl.) (19).

Magnér, Silvia M.

Överläkare

(5,400 kr. utan rörligt tillägg).

Ehrensavärd, J. N. G., frih. (se sid. 444).

Underläkare

(3,462 kr. utan rörligt tillägg).

Kullman, Julie K. A. (se sid. 444); en vakant.

Sex översköterskor, fyrtio sköterskor.

Predikant (1,500 kr.).

Wiklund, E. V., komminister i Matteus förs.

En *organist*.

Kammarsskrivare (21).

Lind, E. G. W., tjl. (se sid. 444), *tf.* Onn, H. L.¹⁾

Kurator (17).

Berge, Gertrud T. G. E., tjl., *tf.* Törngren, Gunnel (halvtidstjänst).

Ekonomiföreståndare (17).

Vakant, *tf.* Jakobsson, M. A. E. (Anna-Lisa).

Förste maskinist (17).

Nyman, K. S.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Nessén, J. E.

¹⁾ Lön utgår enl. lönegr. 23.

Två kanslibiträden, ett kontorsbiträde. — En snickare, två reparatörer, en eldare, tre gårdskarlar, en första kokerska, en kokerska, ett första biträde, ett matsalsbiträde, fem köksbiträden, två port- och telefonvakter, en undertvättförestånderska, ett första biträde (förrådet), nio städerskor.

Rånäs sjukhus.

Rånäs; t. Rånäs 17 (sjukhuset), Rånäs 18 (styresmannen), Rånäs 23 (föreståndarinnan).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

Besökstid: torsdagar och lördagar 13—14.

Rånäs sjukhus är förlagt till den av staden år 1931 inköpta egendomen Rånäs i Fasterna socken, Stockholms län. Sjukhuset, som inrättades år 1932, har f. n. plats för 105 kvinnliga patienter.

Överläkare (30)

(dessutom såsom styresman 840 kr.).

Degerstedt, N. D. (förordn. t. o. m. 1/3 1959).

Syssloman.

Ericsson, A. B., tjl., tf. Karlsson, A. V. E. (se Norrtulls sjukhus).

En predikant.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Ohlsson, Henny M.

Ekonomiföreståndare (15).

Almcrantz, N. Ragna.

En värmeledningsskötare, en arbetsförestånderska, två översköterskor, nitton sköterskor. — En gårdskarlar och bilförare, en första kokerska, ett första biträde, ett matsalsbiträde, två köksbiträden.

Maria vårdhem.

Wollmar Yækullsgatan 27, Sö.; t. 400283.

Besökstid: onsdagar och fredagar 12—13, söndagar 14—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontolet vid Långbro sjukhus 10—12, 12,45—15, lördagar 10—12, 12,30—14.

Ett provisoriskt vårdhem för 31 lättskötta kvinnliga sinnessjuka patienter anordnades fr. o. m. den 28 september 1944 vid Maria sjukhus. Det nedlades den 20 februari 1948, men har fr. o. m. den 15 februari 1950 ånyo tagits i bruk för vård av ovannämnda klientel. Antalet vårdplatser utgör 31.

Läkare och styresman (1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Vakant.

Översköterska (14).

Vakant.

Redogörare (1,200 kr.).

Josefsson, N. O. (se sid. 455).

Nio sköterskor.

Karlshalls vårdhem.

Långholmen, Sv.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 17 april 1950 hava medel anvisats för anordnande och drift av ett vårdhem för 30 lättskötta sinnessjuka kvinnliga patienter å egendomen Karlshäll å Långholmen.

Hemmet öppnades den 24 oktober 1951.

Läkare och styresman (1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Goldkuhl, A. E. (se sid. 455).

Redogörare.

Ericsson, A. B., syssloman, tjl., tf. Karlsson, A. V. E. (se sid. 458).

En översköterska tillika förestånderska, elva sköterskor. — En värmeledningsskötare, en städerska.

En sinnessjukavdelning finnes vid S:t Eriks sjukhus (se sid. 444) och en psykiatrisk avdelning vid Södersjukhuset (se sid. 444).

Epidemisjukhuset.

Nära Valhallavägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Va. (postgirokonto nr 1082; t. 225340.

Mottagningstid: sjuka intagas alla tider på dygnet.

Besökstid: anhöriga medgivas att i besöksrummen onsdagar, lördagar och söndagar 13,30—14,30 samtala med de patienter å allmän sal, vilkas tillstånd det medger. Å enskild avdelning alla dagar 13,30—18. Upplysningar om patienterna meddelas till anhöriga varje helgfri dag 12,30 av sjukhusets överläkare. Telefonuppllysningar angående patienterna lämnas dagligen 13—14 av avdelningssköterskorna.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 432.

En av k. m:t tillsatt kommitté med uppgift att avgiva förslag till sjukvårdens förbättrande i huvudstaden hemställd i ett 1827 avgivet betänkande bl. a., att ett provisoriskt sjuk-

Sjd

hus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blev också k. m:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronobrännerieegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för övrigt överläts åt stadens myndigheter, vilka sedan alltiämt bestritt utgifterna för och förvaltat anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 kallades, var således Stockholms första epidemisjukhus. Nämda år, 1878, omorganiserades anstalten till ett vanligt sjukhus under namn av Katarina sjukhus, men vården av smittsamma sjukdomar blev fortfarande en av dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovårdslagstiftning (i sin helhet gällande för Stockholm fr. o. m. 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskilda sjukhus för vård av smittsamma sjukdomar.

Uppförandet av ett sådant sjukhus blev i Stockholm länge uppskjutet på grund av svårigheten att finna en tjänlig byggnadsplats. I avvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del av Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan staden i slutet av år 1886 förvärvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen av stadens planlagda område, reserverades där plats för ett nytt epidemisjukhus, och år 1890 beslöts att uppföra ett sjukhus på 170 sängar. Det nya sjukhuset kunde tagas i användning den 18 september 1893.

Åtskilliga utvidgningar hava sedan dess ägt rum, så att sjukhuset för närvarande har 518 platser. År 1939 byggdes en s. k. beredskaps-paviljong, rymmande 200 platser, och avsedd att efter behov användas för vård av epidemiskt sjuka och influensafall eller som annex till stadens övriga invärtes-medicinska sjukhus. En modern observationsavdelning rymmande 25 platser togs i bruk år 1940. Genom att moderna behandlingsmetoder tillämpas vid sjukhuset har laboratorieverksamheten kraftigt ökat, så att såväl kliniskt som bakteriologiskt laboratorium inrättats liksom även fysiologiska laboratorier för elektrokardiografi och hjärtfunktion, elektroencefalografi och elektromyografi.

Under åren 1940—1944 vårdades och om skolades finska krigsinvalider på den ovan omnämnda beredskapspaviljongen.

Enligt epidemilagen den 19 juni 1919 skall varje epidemidistrikt äga tillgång till erforderligt antal platser i särskilda epidemisjukhus för vård av personer, som äro behäftade med sådan smittsam sjukdom, som omförmäles i nämnda lag (jfr nedan).

I Stockholm, som utgör eget epidemidistrikt, lämnas sådan sjukvård å epidemisjukhuset. Enligt instruktionen för Stockholms stads sjukhusdirektion är direktionen stadens epideminämnd.

De sjukdomar för vilka enligt epidemilagen

(med följdförfattningar) vård skall beredas å epidemisjukhus äro: pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri, akut barnförlamning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnssjuka, undulantfeber, rödsot och Weils sjukdom. I mån av utrymme behandlas dessutom mässling, kikhosta, vattenkoppor, gulsot, epidemisk influensa, halsfluss, lunginflammation m. fl. sjukdomar.

För vid sjukhuset vårdade patienter är efterkontroll och efterbehandling anordnad. Vid sjukhuset meddelas klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater, som å sjukhuset fullgöra assistenttjänstgöring. Till sjukhusets driftkostnader utgår statsbidrag med 2 kr. per underhållsdag för varje enligt epidemilagen kostnadsfritt vårdad sjuk.

Vid sjukhuset finnes för intagna barn anordnad en skola, som står under folkskoledirektionens uppsikt.

Författningar. Epidemilag 19 juni 1919, med ändr. K. kung. 5 maj 1939 ang. statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. (se Kfh 1946, sid. 415), med ändr. Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad rörande undervisning i epidemiologi vid Epidemisjukhuset, godkänt av SF 19 maj och k. m:t 6 juni 1952 (Kf 1952: nr 71).

Styresman (2,196 kr.)

(dessutom undervisningsarvode från Karolinska institutet 4,800 kr.).

Ström, V. J. (se nedan).

Syssloman (2 kl.) (28)

(nuv. inneh. 30).

Holst, K. G.; t. 22 53 40; mottagningstid: 9—11.

Husmoder (2 kl.) (21).

Olauson, O. Margareta.

Överläkare (35).

Ström, V. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₈ 1957); mottagningstid: vardagar 12,30—13; Lindahl, J. O. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1955); mottagningstid: vardagar 12,30—13.

Öronläkare (30)

(dessutom personligt arvode 2,000 kr. utan rörligt tillägg).

Sjöberg, A. Ax:son.

Förste underläkare (Ex. 28).

Rydenstam, B. G. G.; Holmgren, E. B.; Engström, C.-G. D.; Bengtsson, E. I.; Alin, K. G. E.; Hedlund, P. G.

Röntgenläkare (30).

Wegelius, C. W. B.

Virolog (2,700 kr.).

Vakant, *tf.* Svedmyr, E. A. V.

Klinisk laborator (5,400 kr.).

Norberg, B. M. F., tjl., tf. Jungner, B. G. I.

Bakteriolog

(15,600 kr. utan rörligt tillägg).

Tunevall, T. G.

Neurolog

(5,200 kr. utan rörligt tillägg).

Müller, R.

Två laboratorieöversköterskor, en operationsöversköterska, en röntgenöversköterska, tjugufem översköterskor, fyra laboratoriesköterskor, en operationssköterska, tjugusex sjuksköterskor, en första laboratris, två laboratriser, en folkskollärare, två sjukgymnaster, två arbetsterapeuter, åtta barnsköterskor, två baderskor, tre första sjukvårdsbiträden, etthundrafem sjukvårdsbiträden, fyrtiosju sjuksköterskeelever.

Predikant (1,464 kr.).

Nilsson, J. A., komminister i Engelbrekts förs.

Kammarsskrivare (21).

Hagnér, N. Hj.

Kontorsassistent (18).

Falk, K. G.

Kurator (17).

Bergholtz, Inga E. K.

En kontorsskrivare, sex kanslibiträden, fem kontorsbiträden, två kontrollbiträden

Ekonomiföreståndare (1 kl.) (21).

Gustafsson, Greta L. M.

Maskinmästare (19).

Hedman, S.

Preparator (14).

Frisk, G. A. E.

Förste vaktmästare (13).

Vakant.

Vaktmästare (1 kl.) (12).

Brangö, A. H. O.; Broberg, P. A. I.

En maskinist, tre automobilförare, två hantverkare, en biträdande husmoder, en biträdande ekonomiföreståndare, en tvättföreståndare (1 kl.), en biträdande tvättföreståndare (1 kl.), fem telefonister, ett expeditionsvaktsbiträde. — Sex eldare, en reparatör, en snickare, en målare, en bilförare, sju gårdskarlar, en tapetsare, en första kokerska, två kokerskor, en kallskänka, fyra första köksbiträden, fyra matsalsbiträden, åtta köksbiträden, åtta tvättbiträden, tre sömmerskor, en strykerska, två första biträden, tretton städerskor.

Av Stockholms stad för vård av stockholmsbor kontrakterade och eljest disponerade platser å icke kommunala sjukhus.

Allmänna barnbördshuset.

Planterhagsvägen, Ö.; t. 23 27 45 (växel);
kontoret t. 21 54 92.

I mån av utrymme mottagas patienter, som vid tiden för insjuknandet äro bosatta i Stockholm eller i Stockholms län.

Totala antalet vårdplatser vid barnbördshuset är 144.

Se närmare sid. 557.

Bestämmelser. Reglemente för allmänna barnbördshuset i Stockholm 18 juni 1949, med ändr. (Kf 1949: nr 23, 1950: nr 56). Avtal mellan Stockholms stad samt k. m:t och kronan m. fl. angående driftkostnaderna vid allmänna barnbördshuset 7 okt. 1949 (Kf 1949: nr 53).

Diakonissanstaltens sjukhus
Ersta.

Erstagatan 2, Sö.; t.: 44 07 30.

Minst 80 av vårdplatserna å Ersta sjukhus skola hållas tillgängliga för sådana sjuka, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig bereda vård, därav minst 70 platser å allmän sal.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 109.
Bestämmelser. Avtal mellan Stockholms stad samt Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av vårdplatser å Ersta sjukhus (Kf 1951: nr 16).

H. K. H. Kronprinsessan Lovisas
vårdanstalt för sjuka barn.

Polhemsgatan 30, K.; t. 52 06 90.

Vårdanstalten emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm respektive i Stockholms län. Till stadens disposition stå dock minst 108 sängar.

Totala antalet vårdplatser vid vårdanstalten är 150.

Vid sjukhuset har fr. o. m. den 1 maj 1953 inrymts en barnpsykiatrisk klinik, innefattande en rådgivningsbyrå, vilken anslutits till den psykiska barna- och ungdomsvården inom Stockholms stad.

Bestämmelser. Avtal mellan staten, Stockholms stad m. fl. rörande driften vid H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn (Kf 1950: nr 62).

Karolinska sjukhuset.

Norrbacka (postadress: Stockholm 60);
t. 34 05 00.

Staden disponerar 512 av sjukhusets platser fördelade på följande sätt: medicinska sjukdo-

SjD

mar 77, kirurgiska sjukdomar 75, förlösningsfall 60, gynekologiska sjukdomar 30, ögonsjukdomar 18, öron-, näs- och halsjukdomar 25, hud- och könssjukdomar 70, radium och röntgen 30, pediatrika kliniken: medicinska sjukdomar 85 och kirurgiska sjukdomar 42.

Mellan staden och Stockholms läns landsting har träffats avtal av innehåll att staden intill den 1 juli 1956 skall upplåta 10 gynekologi- och 5 barnbördsplatser av sina kontrakterade vårdplatser. I gengäld upplåtas till staden 15 kroniker-vårdplatser vid landstingets hem för kroniskt sjuka å Lidingö.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 1,441.

Se närmare sid. 555—556.

Bestämmelser. Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting rörande samarbete för Karolinska sjukhusets uppförande och drift, med tillägg och ändringar (Kf 1931: nr 119, 1944: nr 29, 1945: nr 50, 1947: nr 49). Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting om samarbete för fortsatt utbyggnad av Karolinska sjukhuset (Kf 1944: nr 29). Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting om samarbete för uppförande och drift av en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik vid Karolinska sjukhuset (Kf 1946: nr 51). Överenskommelse mellan sjukhusdirektionen och direktionen för Karolinska sjukhuset angående stadens bidrag för vård å Karolinska sjukhuset och dess garnisonsavdelningar av i Stockholm boende sjuka m. m. (sjukhusdirektionens prot. 2 mars och 6 april 1949) (Kf 1950: nr 195).

Barnsjukhuset Samariten.

Ringvägen 21, Sö.; t. 44 06 70.

Samtliga vårdplatser vid barnsjukhuset skola i första hand hållas tillgängliga för sådana sjuka barn, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig att bereda vård.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 125.

Bestämmelser. Villkor för stadens bidrag till barnsjukhuset Samariten 21 febr. 1949 (Kf 1950: suppl. nr 1).

Serafimerlasarettet.

Hantverkargatan 2, K.; t. 54 06 00.

Staden disponerar 235 platser, fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 102, nervsjukdomar 31, kirurgiska sjukdomar 92 och neurokirurgiska sjukdomar 10.

Totala antalet vårdplatser vid lasarettet är 533.

Se närmare sid. 555—556.

Bestämmelser. Avtal mellan k. m:t och kronan samt direktionen över Serafimerlasarettet

om statens övertagande av driften av Serafimerlasarettet i Stockholm (Kf 1937: nr 58). Avtal mellan Stockholms stad och direktionen över Serafimerlasarettet angående vård å lasarettet av sjuka från staden, med ändr. (Kf 1927: nr 73, 1945: nr 36, 1948: nr 31 III och 1949: nr 43). Avtal rör. förvärfv av Serafimerlasarettets fastigheter (Kf 1948: nr 31 II).

Sjukhuset Eira, Stockholms stads och läns sjukhus.

Hantverkargatan 13, K.; t. 53 16 84, 50 13 70, 53 16 64.

Sjukhuset, emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm resp. Stockholms län. Av sjukhusets 125 vårdplatser för kroniskt sjuka disponerar staden 85 platser.

Se närmare sid. 557.

Bestämmelser. Särskilda bestämmelser rör. sjukhuset Eira, Stockholms stads och läns sjukhus (Kf 1932: nr 60). Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting ang. överflyttning till Karolinska sjukhuset av vid sjukhuset Eira i Stockholm anställd personal i samband med upphörande av verksamheten vid sjukhuset (Kf 1944: nr 29 IV).

Vårdplatser för kroniskt sjuka.

Enligt träffat avtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående viss disposition av barnbörds-, gynekologi- samt kronikervårdplatser (Utl. 1953: nr 362) har till staden upplåtits 15 kronikervårdplatser vid landstingets hem för kroniskt sjuka å Lidingö för tiden 1 november 1953—30 juni 1956. Beläggning får endast äga rum med sådana patienter, som inremitterats genom Stockholms stads sjukhusdirektions sjukhuscentral.

Vårdplatser för tuberkulösa.

Enligt träffade avtal mellan Göteborgs sjukhusdirektion och Stockholms stads sjukhusdirektion den 5 och 25 november 1948 samt den 3 augusti och 6 september 1949 har för vård av lungsjuka personer från Stockholms stad upplåtits 20 vårdplatser å Sävsejö sanatorium, Sävsejö, samt 5 vårdplatser å Romanäs sanatorium, Romanäs. Därför har avtal träffats den 2 och 18 december 1953 med Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond om upplåtelse av 40—60 vårdplatser å Hessleby sanatorium och 25—40 vårdplatser å Österåsens sanatorium för vård av lungsjuka personer från Stockholm. Å samtliga sanatorier kunna i mån av plats ytterligare vårdplatser ställas till disposition.

Dessutom disponerar Stockholms stad enligt tillfälliga avtal visst antal vårdplatser å andra främmande sanatorier.

Konvalescentvård.

Konvalescenthemskontoret.

Kungsgatan 66, C.; (postgirokonto nr 195960); t. 10 21 32, 10 21 38. Ansökningar om konvalescentvård skola ingivas till sjukhusdirektionens expedition Brunkebergstorg 13 måndagar—fredagar kl 9—10; tel. ang. konvalescentvård 22 30 80, kl. 11—12.

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december 1943 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor för handläggning av ärenden berörande stiftelsen Martin Gebers, Albert och Hulda Pålsons, Jacques och Galathée Lamms samt Heijkenskjölds konvalescenthem, lhrfetska barnhemmet, Elfviks konvalescenthem, sanatoriet Tjärnan samt Blackebergs sjukhus.

Stat år 1954. (Konvalescentvård.) Utgifter: driftbudgeten 2,751,992 kr. (därav engångs 141,579 kr.), dessutom förlagsmedel 20,500 kr.; inkomster: driftbudgeten 621,345 kr.

Sysselman (30).

Hägglund, B. A. K.; t. 10 21 38; mottagnings-tid 9—11.

Kammarsskrivare (21).

Lundberg, I. K.

Kontorsassistent (18).

Ahnfelt, Inga L.

Kurator (17).

Lindén, f. Lindén, Kerstin; mottagning: Brunkebergstorg 13, onsdagar 9—10, torsdagar och lördagar 9—12. I övrigt sker hänvisning genom sjukhusdirektionens växel, t. 22 30 80.

En *arbetsterapeut*, en *översköterska*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*.

A. Konvalescenthem under konvalescenthemskontoret.

Stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem.

Orhem (postadress: Stockholm 20); t. 94 12 56—94 12 60.

Stadsfullmäktige beslöt den 30 september 1929 emottaga en genom testamente den 29 januari 1927 med tillägg den 20 juli 1928 av framlidne bankiren Martin Geber gjord donation å 800,000 kr. till bildande av en under stadens inseende ställd stiftelse med uppgift att bereda lantvistelse åt konvalescenter. Sedermera erbjöd

sig advokaten Arvid Geber att till stiftelsen tillskjuta ytterligare medel av stärbhusets tillgångar, nämligen dels ett belopp av 200,000 kr., dels ock vad som kunde utvinnas av vissa till Stockholms enskilda bank överlämnade värdepapper. Denna senare donation mottogs av stadsfullmäktige den 15 september 1930. Donationsmedlen skola enligt stadsfullmäktiges beslut förvaltas av drätselnämnden.

Den 15 april 1936 har advokaten Arvid Geber å bankir Martin Gebers stärbhus' vägnar till stiftelsen överlämnat ett belopp av nära 145,000 kr., med rätt för stiftelsens styrelse att bestämma över användningen av såväl kapitalet som dess avkastning till befrämjande av stiftelsens verksamhet. Av detta belopp förvaltas 75,000 kr. såsom en särskild fond, benämnd »Martin Gebers fond», vars avkastning främst användes till beredande av friplatser å konvalescenthemmet.

Enligt testamentets bestämmelser skall donationen användas till bildande av en testators namn bärande stiftelse, som skall hava till ändamål att bereda lantvistelse åt konvalescenter, företrädesvis sådana, som efter genomgången sjukdom blivit från sjukhus utskrivna och som därefter äro i behov av rekreativstvistelse å landet men ej äro i besittning av erforderliga medel att själva bekosta sig sådan. Konvalescenthemmet bör ordnas så, att såväl barn som vuxna kunna därstädes emottagas, varvid företrädesrätt att bliva intagen skall tillkomma den, som är skriven i Stockholm. Även utom Stockholm boende böra dock kunna vinna inträde på villkor, som Stockholms stad äger närmare bestämma.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 maj 1933 att av donationsmedlen anvisa ett belopp av 875,000 kr. för uppförande av ett konvalescenthem i huvudsaklig överensstämmelse med ett förslag, som utarbetats av en av hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté. Samma dag fastställde stadsfullmäktige jämväl stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem. Den 2 december 1935 beslöt stadsfullmäktige anvisa det av donationsfonden återstående beloppet, med undantag för vad som borde reserveras till fullgörande av stadens åtagande gentemot viss livräntetagare, till inventarietrustning för hemmet och hemmets fullbordande i övrigt.

Stiftelsen skall enligt donationsbestämmelserna stå under Stockholms stads omedelbara överinseende. Dess angelägenheter hava tidigare handhåfts av en styrelse, som bestått av fem ledamöter jämte två suppleanter för dem. Såväl styrelseledamöter som suppleanter hava utsetts av sjukhusdirektionen för en tid av fyra år. Av styrelseledamöterna skulle minst två vara legitimerade läkare i Stockholm.

Från och med den 1 januari 1952 har enligt stadsfullmäktiges beslut den 17 december 1951 direktionen övertagit förvaltningen av stiftelsen.

Sjd

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 22 mars 1948 skall styrelsens förvaltning och stiftelsens räkenskaper granskas av de av stadsfullmäktige för granskning av sjukhusdirektionens förvaltning valda revisorerna.

Konvalescenthemmet, vilket togs i bruk i mars månad 1936, är beläget å den staden tillhöriga egendomen Orhem vid sjön Drevvikens norra strand. Antalet platser vid hemmet utgör numera 113, därav 84 platser för vuxna kvinnliga patienter och 25 platser för barn samt 4 platser för mödrar med späda barn.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning av eller befrielse från erläggande av densamma beviljas, för stockholmsbor med för vuxna 4 kr. och för barn 3 kr. per dag.

Stadgar m. m. Stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, godkända av SF 15 maj 1933, med ändr. 17 dec. 1951 (Kf 1933: nr 31, 1951: nr 85). Reglemente för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, fastställt av sjukhusdirektionen 10 mars 1939, med ändr. 14 juni 1940 (Kf 1939: nr 3, 1940: nr 17). Instruktioner för vissa befattningshavare vid stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, utfärdade av stiftelsens styrelse 17 febr. 1939 (Kf 1939: nr 4).

Läkare och styresman

(12,996 kr. utan rörligt tillägg).

Fredhjär, K. T.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Segerstedt, Elsa K.

Tre översköterskor, en sjuksköterska, en sjukgymnast, en lekledarinna, en ekonomiföreståndare, en baderska, en arbetsterapeut. — En värmeledningskötare, en gårdskarll tillika automobilförare, en första kokerska, ett första biträde, tre matsalsbiträden, tre första sjukvårdsbiträden, fjorton sjukvårdsbiträden, fyra köksbiträden, tre städerskor.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Södertörns villastad nr 10; t. 94 10 25; expeditionstid: 11—13.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom härav äro i behov och icke kunna i eget hem eller hos anhöriga på tillfredsställande sätt vårdas. Hemmet har tillkommit genom en av godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjertström, år 1904 till Stockholms stad överlämnad donation å 200,000 kr., vars årliga avkastning skall användas till bestridande av utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. Staden har åtagit sig att tillhand-

hålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej täckas av denna donation och möjligen tillkommande donationers avkastning. Enligt donationsbrevet hava lasarettsläkare i Kalmar läns norra landstingsområde rättighet att ständigt få vid hemmet disponera över två platser.

Konvalescenthemmet är numera förlagt till en för ändamålet inköpt fastighet i Södertörns villastad, varäst plats kan beredas för 43 kvinnliga patienter.

Jämlikt donationsbestämmelserna är vården å 30 av hemmets platser avgiftsfri; å övriga 13 platser utgår avgiften, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 4 kr. per dag. Vårdtiden får i regel icke överstiga fyra veckor. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställs av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag.

Konvalescenthemmets förvaltning, som förut ombesörjdes av en särskild styrelse i enlighet med av stadsfullmäktige den 24 januari 1905 antagna villkor, handhaves numera enligt k. brev den 5 juni 1942 omedelbart av sjukhusdirektionen i egenskap av sjukvårdsberedning.

Läkare och styresman (1,008 kr.).

Lindborg, N. E. (se sid. 451).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Larsson, S. Gunborg.

En värmeledningskötare, en sjuksköterska. — En kokerska, två köksbiträden, tre städerskor, ett arbetsbiträde.

Jacques och Galathée Lamms konvalescenthem för tuberkulossjuka.

Stora Gungan, Enskede; t. 49 02 50.

Tuberkuloshemmet har tillkommit på grund av en i testamente av änkefru Galathée Lamm år 1913 till staden gjord donation å ett belopp av 100,000 kr. Beloppet skulle enligt donationsbestämmelserna användas till ett konvalescenthem för behövande personer, som vid något av stadens sjukhus behandlats för tuberkulos, mot villkor, att staden upplåte för ändamålet lämplig lokal och omhändertoge bestyret med förvaltningen av såväl penningmedlen som hemmet. Hemmet har år 1918 inrättats å en staden tillhörig lägenhet i Enskede församling. Det har 9 platser, avsedda för män. Vården är kostnadsfri och platserna disponeras av stadens centraldispensär (se sid. 467) såsom ett led i dess verk-

samhet för understödjande av medellösa tuberkulossjuka. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i kvartalet.

Läkare och styresman (444 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 468).

Föreståndarinna (3 kl.) (14).

Wadman, Ingeborg J.

En kokerska.

Heijkenskjölds konvalescenthem.

Karlberga, Södertälje; t. 0755 + 316 63; expeditionstid 9—11, 14—15.

Konvalescenthemmet har tillkommit på grund av en genom testamente den 11 maj 1898 gjord donation av översten S. L. Heijkensköld och hans maka till ett belopp av sammanlagt 400,000 kr., som år 1919 överlämnades till staden. För hemmets upprättande har ända till utgången av år 1949 arrenderats viss del av den Södertälje stad tillhöriga egendomen Måsnaryd vid sjön Måsnaren i Västertälje socken. Den 1 januari 1950 inflyttade konvalescenthemmet i nya lokaler, sedan egendomen Karlberga, belägen inom Södertälje stad, av Stockholms stad inköpts och för ändamålet ombyggt och moderniserats.

Konvalescenthemmet är avsett för medellösa eller mindre bemedlade personer från Stockholms stad, vilka efter utskrivning från sjukhus äro i behov av konvalescentvård, samt har plats för 60 manliga patienter. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet i regel två gånger i veckan. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer. Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 4 kr. per dag.

Läkare och styresman

(5,850 kr. utan rörligt tillägg).

Kristofferson, C. E., prakt. läkare.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Popp, Hermine E.

En förman, en sjukgymnast (halvtids-tjänst), en trädgårdsmästare, en sjuksköterska, en vaktmästare, ett trädgårdsbiträde. — En första kokerska, ett första köksbiträde, ett matsalsbiträde, två köksbiträden, fyra sjukvårdsbiträden, ett arbetsbiträde.

Ihrfeltska barnhemmet.

Högliden 3, Heraserud, Lidingö; t. 650441.

Den villafastighet, Nya Torsvik nr 62 i Lidingö, i vilken Ihrfeltska barnhemmet är inrymt, donerades år 1920 av vice häradshövding Fredrik Ihrfelt till Stockholms stad för att under benämning »Ihrfeltska barnhemmet» användas till konvalescent- och vilohem för behövande, efter sjukhusvistelse klena barn i åldern 3—11 år, tillhörande Stockholms kommun.

Hemmet kan mottaga högst 16 barn. Remiss till intagning meddelas av hemmets läkare. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och fattigvårdsnämndens sociala byråer. Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 3 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,752 kr.).

Jacobsohn, G. L., prakt. läkare.

Föreståndarinna (3 kl.) (14).

Vakant.

En kokerska, fyra sjukvårdsbiträden.

Elfviks konvalescenthem.

Lidingö; t. 65 70 51.

Konvalescenthemmet har tillkommit genom stadsfullmäktiges beslut den 24 januari 1944. Hemmet har plats för 34 manliga konvalescenter.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman

(1,200 kr. utan rörligt tillägg).

Nordenfors, B. G. (se sid. 468).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Pålson, Edith J. C.

En sjuksköterska. — En eldare, en kokerska, två köksbiträden, tre sjukvårdsbiträden.

Betr. Isidor Dannströms konvalescenthem, se under Sabbatsbergs sjukhus, sid. 435.

B. Konvalescenthem under centraldispensären

(se sid. 467).

Orhems barnkoloni.

Orhems gård (postadress: Stockholm 20); t. 94 12 13.

Från den 1 december 1934 förhyrde dåvarande dispensärstyrelsen av fastighetsnämnden hyudbyggnaden och en flygelbyggnad jämte park-

område till Orhems egendom för att användas som hem för tuberkuloshotade barn. Hemmet togs i bruk den 16 januari 1935 och förvaltades av dispensärstyrelsen under hälsovårdsnämndens överinseende. Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 överfördes hemmet samtidigt med tuberkulosbyrån till sjukhusdirektionens stat och dess förvaltning handhaves nu av centraldispensären. Hemmet, som ursprungligen beräknades för 25 barn vintertid, har nu 18 platser vintertid med möjlighet till ökad beläggning under sommaren.

Läkare

(ers. per besök enl. svenska barnläkareförbundets taxa).

Gunther, J. G. A. (se sid. 468).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Sörensson, M. Berit.

En *kokerska*, ett *köksbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Stenby konvalescenthem.

Adelsö; t. 0756 + 510 02.

På förslag av sjukhusdirektionen beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1946 bevilja sjukhusdirektionen anslag för inköp av Stenby säteri samt anvisade den 18 november 1946 ytterligare medel för egendomens iordningställande till ett konvalescenthem för smittsamma tuberkulösa patienter. Efter framställning från sjukhusdirektionen uppdrogo emellertid stadsfullmäktige den 8 december 1947 åt fattigvårdsnämnden att tills vidare handhava förvaltningen av hemmet. På förslag av den av fattigvårdsnämnden tillsatta styrelsen för Stenby konvalescenthem uttyddes fr. o. m. den 1 oktober 1948 huvudbyggnaden och därtill hörande parkområde samt ett par andra byggnader från den 1 oktober 1948 till sjukhusdirektionen. Den direkta förvaltningen av konvalescenthemmet handhaves sedan dess av centraldispensären. Från den 1 januari 1950 förvaltas egendomen av fastighetsnämnden, av vilken nämnd sjukhusdirektionen sålunda numera förhåller sig till konvalescenthemmet avsedda byggnaderna och parkområdet.

Konvalescenthemmet togs i bruk den 4 maj 1948 för 36 smittoförande patienter, varav 24 manliga och 12 kvinnliga.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,752 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 468).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Cidvall, Gerd I. M.

En *arbetsterapeut*, en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, två *städskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskar*, en *sjukbärare*, tillika *gårdskar*.

Ösbyholms konvalescenthem.

Frötuna, Norrtälje; t. Norrtälje 0176 + 200 57.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 mars 1949 anvisa sjukhusdirektionen 350,500 kr. ur C. A. Molanders donationsfond för iordningställande och utrustning av ett konvalescenthem för tuberkulösa vid egendomen Ösbyholm, som av staden inköpts och ställts under fastighetsnämndens förvaltning. Hemmet, vars förvaltning handhaves av centraldispensären, togs provisoriskt i bruk med 20 platser för manliga, icke smittoförande patienter den 20 maj 1949. Efter utförda ändrings- och reparationsarbeten under åren 1950—1952 kan hemmet nu mottaga 50 smittoförande tuberkulösa, varav 31 manliga och 19 kvinnliga patienter.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman (1,752 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 468).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Alm, Helmy E.

En *arbetsterapeut*, en *sjuksköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, tre *städskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskar*, en *värmeledningsskötare*, tillika *gårdskar*, en *sjukbärare*, tillika *gårdskar*.

C. Vårby konvalescenthem.

Vårby gård, Fittja (postgirokontonr 128440); t. 46 73 86.

Sjukhusdirektionen har genom arrendekontrakt av fastighetsnämnden förhyrt huvudbyggnaden och en flygel vid Vårby egendom i Huddinge socken. Den 26 april 1937 beviljade stadsfullmäktige 30,000 kr. till inventarieutrustning. Hemmet öppnades i november 1938.

Konvalescenthemmet är avsett för vuxna kvinnliga konvalescenter, lidande av lungtuberkulos. Hemmet har 40 platser och intagning sker tills vidare enligt samma bestämmelser som gälla för övriga stadens sjukvårdsanstalter. Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i månaden.

Konvalescenthemmet överflyttades den 1 januari 1940 från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen.

Vårdavgiften utgör 1,25 kr. per dag.

Läkare och styresman (876 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 468).

Redogörare (1,056 kr.).

Herrman, N. V. A. (se sid. 453).

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Olsson, Märta A. C.

En översköterska. — En gårdskar, en kokerska, två köksbiträden, tre städerskor.

Den öppna sjukvården.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 6.795,937 kr. (därav engångs 56,700 kr.), dessutom förlagsmedel 143,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1,792,380 kr.

Centraldispensären.

Regeringsgatan 11, C.; t. 23 55 40; expeditionstid: vardagar 9—12, 13—15 (lördagar 13—14).

Den 29 juni 1906 anslog stadsfullmäktige medel åt hälsovårdsnämnden till en upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka i Stockholm. Byrån öppnades den 10 december 1906 vid Svartensgatan 14. Ytterligare en byrå öppnades den 10 maj 1909 vid Hantverkargatan 23 C. Byråerna benämndes Södra resp. Norra byrån. År 1917 flyttade Södra byrån till Repslagargatan 14 och Norra byrån erhöll år 1928 nya lokaler vid Munkbrogatan 2. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 september 1930 sammanslogos Södra byrån och Norra byrån i mars 1932 till en för hela Stockholm gemensam institution, benämnd Stockholms stads tuberkulosbyrå med adress Herkulesgatan 1. Byrån erhöll nu den form av centraldispensär under vilken den fortfarande verkar. Genom hälsovårdsnämndens beslut den 21 februari 1933 inrättades en dispensärstyrelse för tuberkulosbyråns förvaltning. Denna styrelse fungerade till den 1 oktober 1945, då tuberkulosbyrån på förslag av stadskollegiets tuberkuloskommitté överfördes till sjukhusdirektionen. Samtidigt utsågs ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa utredningar angående tuberkulosvården samt avgiva yttranden i tuberkulosfrågor (se sid. 418). Den efter hand utbyggda organisationen av tuberkulosbyrån medförde fortskridande lokalutvidgningar och år 1945 togos de nuvarande lokalerna i bruk efter omfattande ombyggnads- och reparationsarbeten. Till följd av motion i stadsfullmäktige ändrades byråns namn år 1946 till Stockholms stads centraldispensär. Samma år inrättades en verkstadsavdelning i fastigheten Maria Prästgårdsgata 31 för sysselsättning och arbetsträning av tuberkulösa. Två år senare — 1948 — öppnades ytterligare en verkstadsavdelning vid Västberga gård. Samtidigt påbörjades handelsträdgårdsrörelse genom arrendering av den till Västberga gård hörande trädgården. Genom kontrakt med Stockholms bespinningsförening förhyrdes nämnda år tvenne bostadsbaracker — i Enskede och Västberga — för att bereda bostad åt tuberkulösa ungarkarlar.

Understöd åt tuberkulossjuka beviljas sedan verksamhetens början år 1906 av ett särskilt förtroenderåd, bestående av fyra personer med fyra suppleanter, varav hälften utses av sjukhusdirektionen och hälften av fattigvårdsnämnden.

Stadens upplysnings- och understödsbyrå hade som huvuduppgift att vara hygieniskt rådgivande och ekonomiskt understödjande för tuberkulossjuka. Ej minst genom tuberkulosförrordningen den 31 mars 1939 har denna verksamhet ändrat karaktär. Det hälsovårdande arbetet har överflyglats av det polikliniskt sjukvårdande. Stadens centraldispensär utgör nu det centrala organet vid tuberkulosens bekämpande. Den är organiserad enligt ett system, som är avpassat för storstadens speciella förhållanden vad sjukvård, socialvård, folkmängd och kommunikationer beträffar. I verksamheten ingå såväl den förebyggande vården som den av staden utövade eftervården. Sjukvården bedrivs såsom öppen vård vid dispensären och såsom slutna vård å konvalescenthemmen för tuberkulossjuka.

Ambulatorisk kvävgasbehandling jämte i anslutning därtill företagna röntgengenomlysningar lämnas förutom vid centraldispensären vid Söderby sjukhus och S:t Görans sjukhus.

Rörande **Tuberkulosrådet**, se sid. 427.

Förtroenderåd.

Jansson, f. Kling, Beda F., tjänsteman, **Johansson**, f. Nilsson, J. V. E. (Thora), fru, stadsfullm. (utsedda av sjukhusdirektionen); **Carlsson**, B. A. B., fattigvårdsinspektör, **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L., fru (utsedda av fattigvårdsnämnden).

Suppleanter: **Ander**, f. Eriksson, Elsa S., assistent; **Grünberger**, H., ombudsman (utsedda av sjukhusdirektionen); **Engzelius**, f. Hansson, Ester K., fru; **Nilsson**, f. Gäfvert, Ingegerd A. M., fru (utsedda av fattigvårdsnämnden).

Förtroenderådets delegationer.*Ledamöter.*

Delegation A: **Ander**, f. Eriksson, Elsa S.; **Carlsson**, B. A. B.

Delegation B: **Grünberger**, H.; **Johansson**, f. Nilsson, J. V. E. (Thora).

Delegation C: **Jansson**, f. Kling, Beda F.; **Nilsson**, f. Gäfvert, Ingegerd A. M.

Delegation D: **Engzelius**, f. Hansson, Ester K.; **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L.

Styresman.

Gentz, C. M. A. (se sid. 468).

Syssloman, tillika sekreterare (26).

Carlbon, B. A., tjl., *tf.* **Nordquist**, G. A.; mottagningstid: 9—11.

Överläkare (30).

Genz, C. M. A. (förordn. t. o. m. $31/5$ 1955);
mottagningstid: 10—11.

Röntgenläkare (30).

Jäderholm, K. B.

Förste underläkare (Ex. 28).

Forsander, K. A. (bitr. dispensärläkare); Bauer,
H. J. E. (å dispensärvärd.); Göranson, S. F. O.
(bitr. röntgenläkare); Sandelius, G. A. (å röntgenavd.).

Läkare (26).

Dispensärdistriktet: Wallén, H. F.; Nordenfors,
B. G.; Dahlquist, Irma E. W.; Bluhm, I. L.;
Tisell, H. F. A.; Thorell, S. H. J.; Dalén,
A. G.

Barnavdelningen: Gunther, J. G. A.; Rollof, L.
S.-I.

*Läkare för behandling av njur-
tuberkulos*

(4,800 kr. utan rörligt tillägg).

Palmlov, K. P. A.

*Läkare vid arbetsträningsverkstä-
derna vid Maria Prästgårdsgata
31 och Västberga gård*

(4,200 kr. utan rörligt tillägg).

Thorell, S. H. J. (se ovan).

Personalläkare.

Dalén, A. F. (se ovan).

Yrkeskonsulent (22).

Widlund, Å.

Kammarskrivare (21).

Jemstedt, S. O.

Förste verkmästare (21).

Pettersson, K. A.; Hellström, W. H. (Ex.).

Kontorsassistenter (18).

Dahlborg, N. A.; Fernholm, Gerda; Håkansson,
Sigrid V.

Trädgårdsmästare (18).

Pettersson, R. V.

Kuratorer (17).¹⁾

Steen-Jönsson, A. Irene; Alffram, f. Jonsson, M.
E. (Lisbeth); Åsberg, Gabrielle H. C.

Dispensärföreståndarinna (17).

Godin, Karin.

Förmän (16).

Hellström, W. H., tjf. (se ovan), tf. Wennberg,
K. A.; Billgren, G. E.

Förste kontorsskrivare (16).

Svensson, f. Holmgren, Signe A.

Expeditionsvakt (10).

Töresson, A. R.

Nio *dispensärassistenter*, en *labora-
rieöversköterska*, en *röntgenöversköterska*,
två *översköterskor*, sexton *dispensärsköter-
skor*, en *laboratoriesköterska*, tre *röntgen-
sköterskor*, åtta *kanslibiträden*, fyra *foto-
grafiska biträden*, sju *kontorsbiträden*,
två *telefonister*, ett *expeditionsvaktsbiträ-
de*, tre *sjukvårdsbiträden*, sju *städerskor*,
två *förrådsarbetare*, en *verktygsuppsättare*

Skärmbildsbyrån:

Jakobs Torg 3, 1 tr., C. (postgirokontonr 100011).

Mottagningstid: 10—11, 14—15, lördagar
endast 10—11, stängt 12—13.

Telefon: 10 49 75 (tidsbeställning); 10 44 90
(övriga förfrågningar); 10 49 74 (läkaren).

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december 1951 antaga Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos erbjudande, att den 1 januari 1952 till sjukhusdirektionen utan kostnad för staden överlämna föreningens skärmbildsbyrå tillhörig apparatur och inventarier. Medel anvisades samtidigt av fullmäktige till driften för år 1952. Vid skärmbildsbyrån, som under minst tre år skall drivas av sjukhusdirektionen efter i huvudsak de linjer, enligt vilka Nationalföreningen bedrivit verksamheten, utföras förutom skärmbildsfotografering även tuberkulinprov och BCG-vaccinationer. För utförande av undersökning i skolor samt på sådana arbetsplatser, där ett större antal personer kunna undersökas vid samma tillfälle, disponerar byrån över en transportabel skärmbildsapparat. Undersökningsavgift utgår med 2,50 kr. per undersökt person. Utredning pågår därjämte om att inom byråns lokaler anordna s. k. hälsoundersökningar, varom förslag framlagts i motion år 1947 i stadsfullmäktige. I administrativt hänseende lyder skärmbildsbyrån under sjukhusdirektören. Direktionen har därjämte tillsatt ett rådgivande organ — delegerade för skärmbildsbyrån. För år 1954 uppskattas utgifterna till 224,000 kronor, vilka beräknas bli täckta av inflytande undersökningsavgifter.

Delegerade för skärmbildsbyrån.

Öhman, H. G., prakt. läkare; Gärdstam, R. G.
I., med. dr.; Pehrson, C. G., sjukhusdirektör.

¹⁾ Därav en med skyldighet att tjänstgöra
jämväl vid Blackebergs sjukhus.

Läkare (12,600 kr.).

Vakant, *tf.* Westman, C. E.

Tre röntgensköterskor, en röntgentekniker, ett mörkrumsbiträde, ett kanslärarbiträde, fyra kontorsbiträden, ett arkivbiträde, en städerska.

Fristående polikliniker.

Så kallade polikliniker, varmed förstås läkarmottagningar, där behandling meddelas åt sjuka, som ej behöva sluten anstaltsvård, hava sedan lång tid tillbaka varit anordnade i Stockholm, dels vid Serafimerlasarettet, i syfte att härigenom erhålla ökat undervisningsmaterial, dels vid olika stadens sjukhus, dels vid sjukhus, där staden enligt avtal disponerar vårdplatser, dels ock såsom fristående institutioner, upprättade på enskilt initiativ och utan sammanhang med sjukhus. De sistnämnda övertogs efter hand helt av hälsovårdsnämnden. År 1886 övertogs en poliklinik å Södermalm (år 1930 flyttad till Kornhamnstorg 4), år 1919 en å Norrmalm, där verksamheten upphörde år 1948 samt en år 1931 å Östermalm (den förutvarande s. k. allmänna polikliniken, till vilken staden tidigare alltsedan 1884 lämnat bidrag). I samband med den av stadsfullmäktige den 15 juni 1939 beslutade omorganisationen av kommunalförvaltningen överflyttades bl. a. poliklinikerna fr. o. m. år 1940 till sjukhusdirektionen, varvid den tidigare under hälsovårdsnämnden hörande könspolikliniken vid St. Görans sjukhus införlivades med nämnda sjukhus. Avdelningarna för behandling av könssjukdomar vid poliklinikerna motsvara de i 5 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar omförmälda poliklinikerna.

Avgifterna vid de fristående poliklinikerna äro samma som vid vissa av stadens sjukhus inrättade polikliniker (se sid. 433).

Staden lämnar även bidrag till andra polikliniker (se å avd. 4), nämligen vid Serafimerlasarettet, Ersta sjukhus, ävensom Norrbackainstitutets polikliniker.

Sedan år 1944 har sjukhusdirektionen anordnat mottagningar för män å poliklinik för profylaktisk behandling mot könssjukdomar. Mottagningarna voro till en början förlagda till två av de fristående poliklinikerna samt därefter till Sabbatsbergs sjukhus. Då denna anordning visade sig vara ur klienteletts synpunkt mindre lämplig, överflyttades mottagningarna år 1948 till särskilt för ändamålet förhyrd lokal i huset Arsenalsgatan 3. Sedan k. m. t. den 11 maj 1951 medgivit, att statsbidrag må utgå med 4,000 kr. för att till avlöande av läkare under förutsättning att åt särskild läkare uppdrages att i förste stadsläkarens ställe handhava befattningen med de åtgärder, som avse att förekomma könssjukdomarnas utbredning, har sjukhusdirektionen den 22 augusti 1951 förordnat sundhetsinspektören

för könssjukdomar att utan särskilt arvode jämväl utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka fr. o. m. den 1 juli 1951.

Författningar. Instruktion för läkare vid de av Stockholms stads [hälsovårdsnämnd] sjukhusdirektion inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919 (Kf 1919: nr 5). Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. Instruktion för läkare vid de, jämlikt gällande lag ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 20 juni 1918, i Stockholm inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919, med ändr.

Polikliniken vid Kornhamnstorg.

Stadsfullmäktige hava den 22 februari 1954 beslutit att mottagningarna för ögon- och öronsjukdomar vid Kornhamnstorg skola överflyttas till polikliniklokaler inom Maria sjukhus. Till iordningställande av dessa lokaler hava fullmäktige samtidigt anvisat medel (se sid. 450). *Kornhamnstorg 4, 2 och 3 tr., C.; t. 10 46 92 (avd. för ögonsjukdomar), 2174 98 (avd. för alkoholsjukdomar), 10 22 16 (övriga avdelningar).*

(Betr. skyddskoppypningen, se sid. 486.)

Styresman.

Moberg, L.-E. (se sid. 470).

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8,30—9 och 18—19, tisdagar, torsdagar och lördagar 10—10,30 och 11,30—12.

Poliklinikläkare (B 12).

Vakant, *tf.* Amann, F. J.

Kurator (17).

Larén, f. Brattström, A. Victoria; t. 21 66 90; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—12, måndagar och fredagar 8,30—10 och 18—19, onsdagar 8,30—10.

Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12, tisdagar och torsdagar 18,30—19.

Föreståndare

(13,000 kr. utan rörligt tillägg).

Grönquist, K. J. R.

Ögonsjukdomar.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 18—18,30, tisdagar 15,30—16, onsdagar, fredagar och lördagar 8,30—9.

Poliklinikläkare (B 12).

Vakant, *tf.* Björk, Å. J. V.

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: vardagar 13—13,30.

Poliklinikkäkare (B 12).

Moberg, L.-E.; en vakant.

Tre översköterskor, två kanslibiträden.
— Fyra sjukvårdsbiträden, en städerska.**Alkoholsjukdomar.**

Se även Södersjukhuset (sid. 447).

Mottagningstid: onsdagar 17—18, lördagar 14—15.

Föreståndare

(1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Izikowitz, S. J. (se sid. 456).

Två läkare, en översköterska, en kurator, ett skrivbiträde.

Polikliniken & Östermalm.*Jungfrugatan 27, n. b., Ö.; t. 60 15 85.**Styresman.*

Björllin, O. S. (se nedan).

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: vardagar 9—9,30.

Poliklinikkäkare (B 12).

Björllin, O. S.

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagningstid: måndagar och fredagar 18,30—19, tisdagar och torsdagar 12,30—13.

Föreståndare

(15,600 kr. utan rörligt tillägg).

Romanus, f. Starek, Vera.

Kurator (17).Vakant, *tf. Elfverson*, Gudrun (med tjänstgöringsskyldighet tillika vid St Görans sjukhus); mottagningstid: tisdagar 12,30—13, måndagar och fredagar 18,30—19.**Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).**

Mottagningstid: måndagar och fredagar 12—12,30, tisdagar och torsdagar 18,30—19.

Föreståndare (5,964 kr.).

Amann, F. J. (se sid. 469).

Två översköterskor, ett kanslibiträde.
— Två sjukvårdsbiträden, städerskehjälp i mån av behov.**Profylaktiska könspolikliniken.***Arsenalsgatan 3, Ö.*

Mottagningstid: varje natt 23—7.

*Läkare.*Norman, A. V., sundhetsinspektör (se sid. 439).
Tre sjukvårdare.

Beträffande sjukhuspoliklinikerna, se resp. sjukhus. Stockholmsbor äga även hänvända sig till poliklinikerna vid Karolinska sjukhuset, Seraffimerlasarettet, Ersta sjukhus, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, barnsjukhuset Samariten och Allmänna barnbördshuset. Mottagningstider, se telefonkatalogen.

Läkarmottagningar för sockersjuka.

Sedan stadsfullmäktige den 18 december 1934 anvisat hälsovårdsnämnden medel för inrättande av läkarmottagning för sockersjuka, påbörjades verksamheten år 1935 vid dåvarande Maria sjukhus och hälsovårdsnämndens kliniska laboratorium. Efter tillkomsten av Södersjukhuset överflyttades mottagningen år 1943 från förstnämnda till sistnämnda sjukhus. Fr. o. m. år 1940 står kliniska laboratoriet under sjukhusdirektionens förvaltning.

Mottagning & Södersjukhuset (adress och tel., se sid. 444): tisdagar och torsdagar 9—10. Provtagning måndagar och onsdagar kl. 8.*Läkare*(2,000 kr. utan rörligt tillägg).¹⁾

Håkanson, E. G., prakt. läkare.

Mottagning & sjukhusdirektionens kliniska centrallaboratorium. St Görans sjukhus (adress och tel. se sid. 477): måndagar 9—11, tisdagar och onsdagar 10—12.*Läkare.*Vakant, *tf. Wahlström*, f. Malmberg, Annie M.**Förebyggande mödravård m. m.****Mödravårdscentralerna.**

Den förebyggande mödra- och barnavården blev fr. o. m. år 1938 statsbidragsberättigad, varvid vissa former för verksamheten fastställdes enligt då gällande kung. den 21 juli 1937 ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård. Sedan k. m:t den 25 februari 1938

¹⁾ Äger därjämte rätt att tillgodogöra sig ersättning med 1 kr. för varje betalat besök.

efter framställning av stadsfullmäktige beslutit, att ledningen av den förebyggande barnavården i Stockholm skulle ålaga barnavårdsnämnden, fastställde fullmäktige den 21 november 1938 instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, enligt vilken uppdrogs åt sjukhusdirektionen att handhåva ledningen av densamma. K. m:t har den 15 juni 1944 med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1945 utfärdat ny kungörelse i ämnet, vilken i förhållande till bestämmelserna i tidigare kungörelse bl. a. innebär viss utsträckning av verksamheten, ändrade kompetenskrav för läkare vid mödravårdscentral samt ändrade regler för statsbidragets storlek. Genom stadsfullmäktiges beslut den 19 mars 1945 fastställdes ny instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm.

Enligt kungörelsen den 15 juni 1944 må till landsting eller stad, som ej deltagit i landsting utgå statsbidrag för anordnande och upprätthållande av rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, behandling under havandeskap av sjukdomar, vilka föranletts av havandeskapet, och icke fordra vård å sjukhus, ävensom rådgivning beträffande förebyggande födeläsekontroll.

Verksamheten, som skall vara anordnad enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan (senast upprättade plan godkänd den 22 september 1949) bedrivs i Stockholm vid mödravårdscentraler av den typ, som i kungörelsen anges som typ 1, samt vid en mödravårdsstation i Spånga. Mödravårdscentral som i regel skall vara förlagd till mottagnings- eller polikliniklokaler i anslutning till barnbördshus eller barnbördsavdelning vid sjukhus skall tillgodose mödravården i hela dess omfattning inom ett visst angivet område och stå under ledning av legitimerad läkare med specialutbildning i obstetrik och gynekologi. Vid varje central skall erforderligt biträde lämnas av en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor, dock sammanlagt högst tre sådana befattningshavare. Mödravårdsstation skall stå under ledning av tjänsteläkare och vara förlagd till dennes mottagning eller andra för ändamålet lämpliga lokaler. Vården är avgiftsfri.

Statsbidrag utgår till läkare samt barnmorska eller sjuksköterska enligt i kungörelsen angivna grunder.

Författningar. Instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, fastställd av SF 19 mars 1945 (Kf 1945: nr 12). K. kung. ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård 15 juni 1944, med ändr. senast 5 juni 1953.

Kuratorer

(1,120 kr. utan rörligt tillägg).

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P. (se sid. 448) (för mödravårdscentralen å Södersjukhuset); mottagningstid: vardagar utom onsdagar

11—12, vardagar utom lördagar 14—15; t. 23 70 00; en vakant (för mödravårdscentralen å Sabbatsbergs sjukhus); mottagningstid: måndagar och lördagar 9—10, tisdagar och fredagar 13—14; t. 22 05 40; **Lindén**, f. Lindén, Kerstin (för övriga mödravårdscentraler); mottagningstid: Brunkebergstorg 13, onsdagar 9—10, fredagar 18—19; t. 22 30 80.

Mödravårdscentralen vid Södersjukhuset.

Adress och tel.: se sid. 444.

Verksamhetsområde: Storkyrkoförsamling- en samt Södermalm, Långholmen, Reimersholme, Gröndal och Älvsjö.

Mottagningstid: vardagar 12—13 samt måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Vakant.

Underläkarna vid barnbördshusets kvinnoklinik tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Södersjukhuset (sid. 444).

Mödravårdscentralen vid Allmänna barnbördshuset.

Planterhagsvägen, Ö.; t. 23 27 45.

Verksamhetsområde: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Mottagningstid: vardagar 9—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Karlson, S.

Mödravårdscentralen vid Sabbatsbergs sjukhus.

Adress och telefon, se sid. 434.

Verksamhetsområde: Normalm och Vasastaden.

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14 måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Wetterdal, P. L.

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Sabbatsbergs sjukhus (sid. 434).

Mödravårdscentralen vid S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, K.; t. 51 63 84.

Verksamhetsområde: Kungsholmens och S:t Görans församlingar samt Essingeöarna.

SjD

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar, torsdagar och fredagar 13,30—14, måndagar och fredagar 18,30—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westberg, S. V.

Underläkarna vid barnbördsavdelningen tjänstgöra alternerrande.

En första överbarnmorska, ett halvtidsanställt sjukvårdsbiträde.

Mödravårdscentralen i Hammarbyhöjden.

Nathorstvägen 3, Johanneshov; t. 49 61 08.

Verksamhetsområde: Enskede församling, av Brännkyrka församling Örby och Årsta öster om stambanan.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 18—19, tisdagar, onsdagar och fredagar 14,30—15,30, lördagar 8,30—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Rosengren, E. G.

En första överbarnmorska, ett biträde.

Mödravårdscentralen i Aspudden.

*Hägerstensvägen 120, Hägersten;
t. 45 03 38.*

Verksamhetsområde: Brännkyrka församling utom Reimersholme, Gröndal, Älvsjö, Örby och Årsta öster om stambanan.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 18—19, tisdagar och onsdagar 14—15, lördagar 8,30—9,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Domeij, J. E. G.

En första överbarnmorska, ett biträde.

Mödravårdscentralen i Alvik.

Kommunalhuset, Gustavslundsvägen 168—170, Bromma; t. 26 17 04.

Verksamhetsområde: Bromma församling utom Essingeöarna.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 14—15, onsdagar och torsdagar 18,30—19,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westring, L.

En första överbarnmorska, ett biträde.

Mödravårdscentralen i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede; t. 59 85 97.

Verksamhetsområde: Fagersjö, Farsta, Gubbängen, Hökarängen, Sköndal och Tallkrogen.

Mottagningstid: onsdagar och fredagar 13,30—14,30, måndagar och torsdagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Vakant.

En första överbarnmorska, en barnmorska (deltidsanställd), ett biträde.

Mödravårdsstationen i Spånga.

Apotekshuset, Spånga; t. 36 00 58.

Verksamhetsområde: Spånga församling.

Mottagningstid: läkaren andra och fjärde torsdagen, barnmorskan även första och tredje torsdagen i månaden 14—15.

Läkare.

Thorfinn, J. E. F.

En distriktsbarnmorska.

Kuratorer,

se f. ö. under resp. sjukhus och övriga institutioner.

Rådgivningsbyrå för sexualfrågor.

Döbelnsgatan 59, n. b., Va.; t. 30 62 15, 33 40 34; mottagningstid beställs per tel. alla vardagar 10—12.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 30 juni 1933 inrättades vid Sabbatsbergs sjukhus en sexualhygienisk poliklinik för rådgivning i sexualfrågor. Polikliniken öppnades den 18 oktober 1933. För rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte anordnade sjukhusdirektionen från den 1 oktober 1942 särskilda kuratorsmottagningar för abortsökande kvinnor. Sedan dessa mottagningar år 1949 förlagts till nuvarande lokaler i huset Döbelnsgatan 59, där en rådgivningsbyrå för sexualfrågor inrättades, nedlades den ovan nämnda sexualhygieniska polikliniken, vars verksamhet överflyttades till rådgivningsbyrån.

Enligt k. kung. den 21 december 1945 må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagit i landsting, för anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Ledningen av verksamheten tillkommer i Stockholm sjukhusdirektionen. Statsbidrag utgår till läkares och kurators avlöning med i kungörelsen angivna belopp. All rådgivning samt utfärdande i samband därmed av intyg skall ske utan kostnad för de sökande. Även övrig rådgivning utöver vad som anges i författningen är kostnadsfri enligt stadsfullmäktiges beslut den 23 maj 1945.

Kurator vid rådgivningsbyrå för abortsökande erhåller av medel, som av k. m:t för ett år i sänder ställas till medicinalstyrelsens förfogande, visst belopp för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator. Beloppet har maximerats till 4,000 kr. för varje rådgivningsbyrå och budgetår räknat. För budgetåret 1952—53 har medicinalstyrelsen bemyndigats utgiva ytterligare högst 10,000 kr., av vilket belopp 6,700 kr. ställts till förfogande för verksamheten i Stockholm. Innan ovannämnda statliga understöd började utgå, hade understöd för avhjälpande av tillfälliga behov utgått av kommunala medel till abortsökande kvinnor. Sjukhusdirektionen har senast den 2 november 1949 fastställt regler för utgivande av sådant understöd. Detta utdelas av en delegation vid byrån bestående av byråns föreståndare, förste kuratorn samt ytterligare en kurator vid byrån. Kuratorn jämte två suppleanter för denne utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder. Stadsfullmäktige hava för år 1954 anvisat 25,000 kr. för denna understödsverksamhet.

Författning. K. kung. 21 dec. 1945 ang. statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, med ändr.

Understödsdelegerade.

Byråföreståndaren; Asklund, f. Lagercrantz, L. V. U. (Lis); Jonsson, M. R. A. (Margit).

Suppleanter: Brusewitz, f. Brantstedt, Ingegård M.; Hasselquist, Anita D. (för Jonsson).

Föreståndare¹⁾.

Westberg, S. V. (se sid. 443); t. 30 10 77.

Polikliniskläkare (Ex. B 12).

Sjövall, T. S. T.

Förste kuratorer (Ex. 19).

(Deltidstjänster.)

(Tilläggsarvoden 732 kr.)

Asklund, f. Lagercrantz, L. V. U. (Lis); t. 30 69 11.

En vakant, t.f. Jonsson, M. R. A. (Margit); t. 30 29 12.

Kuratorer (17).

(Tilläggsarvoden 732 kr.)

Hasselquist, Anita D.; Jonsson, M. R. A. (Margit), tjl., halvtid (se ovan); Schyllander, Eva M. M.; Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R.; Bergman, f. Gromark, Gertrud M.; två vakanta (därav en med tjänstgöringsskyldighet tillika vid Södra barnbördshuset-Maria sjukhus).

¹⁾ Tillika överläkare å gynekologisk-obstetriska avd. vid S:t Eriks sjukhus.

Å byrån tjänstgöra f. n. ett tjugental läkare och ytterligare ett antal kuratorer.

Två kanslibiträden, ett kontorsbiträde, sjuksköterske- eller barnmorskepersonal i mån av behov.

Sjukvården i hemmen.

Stadssjuksköterskor.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 september 1920 anvisa medel för att med sjukvård i hemmen genom s. k. stadssjuksköterskor tillhandagå obemedlade och mindre bemedlade. Dessa stadssjuksköterskor äro f. n. 25 till antalet. Vården lämnas kostnadsfritt åt obemedlade; mindre bemedlade erlägga däremot viss moderat avgift, lämpad efter råd och lägenhet. Med denna verksamhet avses såväl att bereda bättre vård i hemmen för sjuka inom nämnda befolkningsgrupper som ock att minska kraven på sjukhusvård.

Sjukvårdssystrar, för vård av fattiga sjuka i hemmen, finnas även anställda hos vissa sjukvårdsföreningar, av vilka flera erhålla bidrag av ett på sjukhusdirektionens stat uppfört anslag till sjukvårdsföreningar, se sid. 570.

Tjugufem stadssjuksköterskor.

Taxa. Av sjukhusdirektionen utfärdad taxa 7 dec. 1949 för stadssjuksköterskorna.

Barnmorskor.

Brunkebergstorg 13, C.; t. 22 30 80: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Enligt k. m:ts förordning den 30 juni 1943 (med ändr.) om anställande av distriktsbarnmorskor skall riket för tillgodoseende av barnaföderskors behov av förlossningshjälp vara indelat i barnmorskedistrikt. Varje landstingsområde samt varje stad, som icke deltagar i landsting, skall utgöra ett barnmorskedistrikt. Ledningen av barnmorskeväsendet inom varje sådant distrikt tillkommer en barnmorskestyrelse.

Efter framställning av stadsfullmäktige har k. m:t den 6 februari 1942 medgivit, att sjukhusdirektionen tills vidare må vara barnmorskestyrelse i Stockholm.

Det åligger distriktsbarnmorska att utan erättning lämna förvård åt havande kvinnor, biträda vid förlossning i hemmet, ävensom lämna eftervård åt kvinnor, som förlöst i hemmet.

Fyra distriktsbarnmorskor.

Stockholms hemsamaritkommitté.

De rådande svårigheterna att tillgodose allmänhetens behov av sjukhusvård äro till stor del förorsakade av sjukhusens brist på sjukvårds-

SJD

personal. För att i viss mån råda bot på dessa förhållanden bildade vissa av kvinnoorganisationerna i Stockholm en kommitté, Stockholms hemsamaritkommitté, med uppgift att ansvara för av organisationen bedriven hemsjukvård. Stockholms hemsamaritkommitté konstituerades vid sammanträde den 13 april 1950 och verksamheten igångsattes den 15 maj 1950 med 9 hemsamariter. Verksamheten har sedan dess utökats så att den i slutet av 1953 sysselsätter 66 hemsamariter. Kommittén står som huvudman för verksamheten och är tillika arbetsgivare för hemsamariterna. Utbildningen av dessa ombesörjes genom särskilda av arbetsnämnden i Stockholm anordnade utbildningskurser. Hemsamariternas uppgifter äro att ombesörja hemsysslor och enklare sjukvård. Rätt att rekvrirera s. k. hemsamarithjälptillkommer i staden verksam läkare, stadssjuksköterska, kurator eller sjuksköterska hos kommunalt understödd sjukvårdsförening. Beställning av hemsamarithjälpt sker genom sjukhuscentralen, vars läkare prövar behovet och lämpligheten av rekvrirad hjälp. Fördelningen av arbetsuppgifterna på olika hemsamariter handhaves av hemsamaritkommittén. Sjukhusdirektionen har fastställt avgift för lämnad hjälp med 2,50 kr. per timme med möjlighet till nedsättning i eller befrielse från avgift i förekommande fall. Staden bidrar till samtliga med hemsamaritverksamheten förenade kostnader, sedan influtna avgifter frånräknats. Stadsfullmäktige hava för verksamheten under år 1954 beviljat ett anslag å 270,000 kr.

Ordförande.

Palme, f. Knieriem, Elisabeth S., fru.

Övriga ledamöter.

Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor, stadsfullm., vice ordf.; Jönsson, f. Rasmusson, K. Ingeborg, inspektör, sekr.; Öhman, H. G., prakt. läkare; Nordenson, f. Lagercrantz, Clare, fru; Kleinert, f. Malmlof, Linnea A., föreståndarinna; Unander-Scharin, f. Gezelius, Birgit M. A., fru; Rasch, f. Ydström, Margit H. L., fru.

Sekreterare.

Jönsson, f. Rasmusson, K. Ingeborg, inspektör; Regeringsgatan 79, C.; t. 22 30 00.

Hemsamaritkommitténs expedition.

Klara Norra Kyrkogata 34, 1 tr., C.; t. 21 82 83; expeditionstid: måndagar—fredagar 8,30—11, 13—15, lördagar 8,30—11.

Assistenter.

Rentzhog, f. Kalin, Karin E. M.: Dahlqvist, f. Karlsson, H. M. I. (Gärd) (deltidstjänst).

Skolhemmet för astmasjuka.

Årsta skola (postadress: Stockholm 9); t. 45 31 71.

Verksamheten vid skolhemmet påbörjades höstterminen 1936 på initiativ av skolläkaren vid folkskolorna i Brännkyrka församling. I Årsta gamla folkskola, som ställdes till förfogande och försågs med erforderlig inredning av folkskole-direktionen, iordningställdes en särskild lokal, inredd och skött på ett ur allergisk-hygienisk synpunkt tillfredsställande sätt, till bostad för astmasjuka barn, vilka härigenom bereddets vistelse i en omgivning, där de faktorer, som i hemmen framkalla astma, avlägsnats.

Verksamheten finansierades under läsåret 1936/1937 genom bidrag från stiftelsen Karin och Ernst August Bångs minne samt stiftelsen Therese och Johan Anderssons minne. Då medel icke fortsättningsvis kunde erhållas av nyssnämnda fonder, och hemmet visat sig vara till stor nytta för barnens hälsa, övertogs förvaltningen enligt beslut av stadsfullmäktige den 17 december 1937 av hälsovårdsnämnden, som för den omedelbara förvaltningen utsåg en särskild styrelse. Fr. o. m. den 1 januari 1940 överflyttades hemmets förvaltning till sjukhusdirektionen. Den särskilt utsedda styrelsen fungerade till år 1942, då sjukhusdirektionen övertog den direkta förvaltningen av hemmet.

För närvarande kan 20 barn beredas plats i hemmet. Efter intagningen underkastas de en allsidig undersökning. I vissa fall sker specialundersökning å sjukhus. Under vistelsen i hemmet stå de under noggrann fortlöpande läkar-kontroll.

Under terminerna vistas barnen i skolhemmet med undantag för söndagar eller ferier under pågående termin, då de vistas i sina hem. De barn, som av föräldrarna ej kunna beredas lantvistelse under sommarferierna, placeras å högfjällskoloni. Barnen erhålla vanlig skolundervisning tillsammans med andra barn. Sedan folkskoleledningen hösten 1950 inrättat särskild bespisningslokal, intaga de samtliga måltider i hemmet, varav frukostmålet ingår i den för alla skolbarn tillgängliga skolbespisningen. Middags-målet erhålles från Nyboda-hemmet. För läxhjälp åt barnen har folkskoleledningen ställt lärarkraft till förfogande.

Läkare (3,000 kr. utan rörligt tillägg).

Nordenfors, B. G.

Föreståndarinna (1 kl.) (17).

Johnson, Emy L. M.

Två sjukvårdsbiträden samt städerskehjälpt i mån av behov.

Öppna vården av psykiskt sjuka.

Adresser: överläkaren, expeditionen och kuratorsexpeditionen: Klara Södra Kyrkogata 11, C.; psykiatriska polikliniken, Serafimerlasarettet, Hantverkargatan 2, K.; centralhemmet och hemvården, Åsbärby gård, Östuna, Knivsta. Mottagningstider och telefoner, se nedan.

Utackordering av psykiskt sjuka i öppen vård skedde fr. o. m. 1 juli 1924 genom dåvarande fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå, som anordnade s. k. familjevård för lugnare sinnessjuka. Efter utackorderingsbyråns överförande till barnavårdsnämnden förlades ifrågasvarande gren av utackorderingsverksamheten under barnavårdsnämnden. Fr. o. m. år 1927 ställdes den under hälsovårdsnämnden och år sedan år 1933 uppförd å sjukhusdirektionens stat.

Den polikliniska mottagningen samt hjälpverksamheten leder sitt ursprung från en år 1914 på enskilt initiativ inrättad kuratorsinstitution för sinnessjuka, som år 1917 övertogs av dåvarande hjälpföreningen för psykiskt sjuka och erhöll namnet hjälpbyrå för psykiskt sjuka. Byrån upprätthölls av hjälpföreningen (med bidrag av kommunen) t. o. m. år 1930 efter vilken tid den övertogs av hälsovårdsnämnden och infördes med stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Hjälpföreningen, som år 1946 ombildades till stiftelsen hjälpfonden för psykiskt sjuka, upplöstes i och med utgången av år 1949. Stiftelsens fonder, omkring 70,000 kr., överlämnades härvid till drätselnämnden för förvaltning. Enligt donators föreskrifter disponeras avkastningen av kuratorn vid den till öppna vården anslutna polikliniska mottagningen till förmån för psykiskt sjuka såvitt möjligt i form av hjälp till självhjälp.

Ett centralhem för vård av psykiskt sjuka är beläget å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, dit det år 1938 flyttades från Ledinge gård vid Knivsta. Den 16 oktober 1944 beslöt stadsfullmäktige anvisa medel för förvärfv av egendomen Gredelby (Kölängen) i Knivsta socken för uppförande där av ett nytt centralhem.

Förvaltningen av den öppna vården handhaves av sjukhusdirektionen. Till och med år 1953 handhades förvaltningen av en särskild styrelse av fem ledamöter och tre suppleanter, utsedda av direktionen. Till och med år 1949 utsågs en ledamot och en suppleant av den nedannämnda, numera upplösta, hjälpföreningen för psykiskt sjuka. Sjukhusdirektionen har genom kungl. brev den 5 februari 1954 medgivits att utan hinder av föreskrifterna i 4, 5 och 7 kap. stadgan den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket tills vidare i enlighet med av direktionen föreslagen »Ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka» anordna öppen vård inom ett angivet område av Stockholms län.

Den öppna vården har till uppgift att bereda

vård åt eller medelst hjälpverksamhet bistå: psykiskt eller nervöst sjuka personer, som eljest lida av rubbning i själverksamheten, allt under förutsättning att de anses kunna vistas utom sinnessjukhus utan fara för annans personliga säkerhet eller eget liv. Vården omfattar vård i enskilt hem (hemvård), efter därom med dess innehavare träffat avtal, vård i av staden eventuellt för ändamålet anordnat centralhem, poliklinisk vård samt hjälpverksamhet. Efter förslag av överläkaren äger styrelsen bevilja vård av därför lämpade fall i enskilt vilohem.

I enskilt hem må icke mot betalning vårdas sjuk, som icke tillhör den öppna vården. I samma hem må vårdas allenast sjuka av samma kön, till antalet ej överstigande 20. I vården skall ingå de sjukas nödiga tillsyn och skötsel samt försende såväl med god och tillräcklig föda som ock med behörigen uppvärd, belyst, städad och med nödiga möbler försedd bostad, bestående av sovrum jämte erforderliga dag- och matrumstrymmen.

Överläkaren tillkommer att godkänna de till den öppna vården avsedda hemmen efter av sjukhusdirektören fastställda normer. Avtal må ej träffas med annan än den, som av kyrkoherde, kommunalnämndsordförande eller annan trovärdig person, vitsordats såsom lämplig att handhava vården av psykiskt sjuka. För varje hem skall finnas en för hemmets vårdverksamhet ansvarig föreståndare (vårdare). Överstiger antalet vårdade fem, skall föreståndaren eller av honom anlitad lämplig person huvudsakligen ägna sig åt vård och tillsyn av de sjuka. Föreståndarna skola angivas i ovan nämnt avtal.

Vid den öppna vården skola vara anställda en överläkare samt erforderligt antal övriga läkare, föreståndarinnor och översköterskor, sköterskor, kuratorer och övrig personal.

Överläkaren åligger bl. a. att leda och övervaka den öppna vården, tillse att ordningen upprätthålles och meddelade föreskrifter noggrant efterlevas; att övervaka att honom underställd personal vederbörligen fullgör sina åligganden; att öva tillsyn över att inom den öppna vården anordnade centralhem och anlitade enskilda hem hygienens fordringar tillgodoses samt ägna särskild uppmärksamhet åt mathållningen därstädes i avseende å matens beskaffenhet och tillräcklighet; att besluta om intagning av sjuk i centralhem eller enskilt hem samt om fördelning av de sjuka samt utskrivning; att minst en gång i månaden eller oftare, där han så finner erforderligt eller sjukhusdirektionen så påfordrar, besöka de intagna samt att i enlighet med av sjukhusdirektionen fastställda formulär låta föra liggare över för vård intagna, ävensom journal över en var av dem för anteckning av sådant, som kan vara av betydelse för klarläggande av den intagnes tillstånd.

Överläkaren skall dessutom ställa sig till efterrättelse vad eljest i särskild instruktion av sjukhusdirektionen kan värda föreskrivet.

Vid den öppna vården anställd personal är underkastad i instruktioner eller eljest av sjukhusdirektionen, sjukhusdirektören eller överläkaren i tjänsten meddelade föreskrifter.

Föresändarinna och översköterska skall äga behörighet för befattning som översköterska vid Stockholms stads sinnessjukhus.

Poliklinisk behandling lämnas av specialutbildade läkare vid mottagningar å Serafimerlasarettet måndagar och torsdagar från kl. 15,30; mottagningstid beställes per tel. 11 97 32.

Hemvård samt vård å centralhem ersättes av den vårdade eller den för honom betalningskyldige med 4,45 kr. per dag, dock att för vård av i Stockholm icke boende dagavgift utgår med 10 kr. Nedsättning eller befrielse från avgift prövas av sjukhusavgiftsdelegerade respektive vederbörande församlings fattigvårdsstyrelse.

Författningar. Inrikesdepartementets ämbetskrivelse till medicinalstyrelsen 5 februari 1954 med ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka. Sinnessjuklagen 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket, med ändr. K. brev 6 dec. 1935 till medicinalstyrelsen ang. särbestämmer för Stockholms stads sinnessjukvård (Kf 1935: nr 30), med ändr. 19 nov. 1937.

Överläkare (B 19).¹⁾

Hellberg, K. V. (förordn. t. o. m. ^{28/2} 1958); mottagning måndagar och torsdagar 15,30—16,30 (å psykiatriska polikliniken, Serafimerlasarettet, endast efter förhandsanmälan å t. 11 97 32), tisdagar och fredagar 10—12 (å expeditionen), t. 21 79 82.

Biträdande läkare (B 15).

Grönwald, A. J. F.; t. 11 17 35; mottagnings-tider.

Förste kontorsskrivare (16)

(å expeditionen).

Vakant, Klara Södra Kyrkogata 11, 1 tr., C.; t. 11 17 30; expeditionen: t. 11 74 70.

Inspektris (19)

(för hemvården, t. 018—941 26).

Johansson, Linnéa M.

Första översköterskor (15)

(för hemvården).

Johansson, Kerstin E.; **Andersson, T. D.** Ingegerd.

Föreståndarinna (1 kl.) (17)

(för centralhemmet å Åsbyrå gård, Östuna, Knivsta, t. 018—941 49).

Vakant.

Biträdande läkare

(9,600 kr. utan rörligt tillägg)

(å psykiatriska polikliniken).

Berggren, H. N. G. (se sid. 456); **Hård af Segerstad, G. J. F.** (se sid. 456); **Stjernberg,**

¹⁾ Innehavaren äger rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

F. L. (se sid. 447); mottagning måndagar och torsdagar 15,30—16,30 (endast efter förhandsanmälan å t. 11 97 32).

Kuratorer (17)

(å psykiatriska polikliniken).

Mottagning: Klara Södra Kyrkogata 11, C., vardagar utom lördagar 10—11.

Leufvén, G. E. S. (La); t. 11 97 32; **Ågren, Saga E. E.;** t. 11 97 33; **Holmqvist, f. Sven-**ler, **Birgit M.;** t. 20 28 34.

Biträdande kuratorer (15).

Mottagning: Klara Södra Kyrkogata 11, C., vardagar 9—11.

Domellöf, Ruth M.; t. 20 83 67; **Palm, K. Elisa-**beth; t. 20 78 07.

En kontorsskrivare och ett kontorsbiträde å expeditionen, två kanslbiträden, två kontorsbiträden, en deltidsanställd översköterska å psykiatriska polikliniken, en trädgårdsförman, en sköterska. — En kokerska och två biträden å centralhemmet.

Bakteriologiska central-laboratoriet.

Dalagatan 11 B (ingång fr. Vasaparken) (postadress: postfack 177, Stockholm 1); laboratoriet öppet: vardagar utom lördagar 9—16, lördagar 9—14, sön- och helgdagar 9—11; t. 34 03 90. Hänvisning rörande jourhavande bakteriolog lämnas efter växelns stängning per t. 22 66 61 eller 22 66 62, sön- och helgdagar dessutom (huvudsakligen 9—11) t. 34 03 93.

Sjukhusdirektionens bakteriologiska central-laboratorium utgjorde tidigare en del av de s. k. hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet 1901. Laboratoriet överflyttades fr. o. m. 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen.

På laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar, utredningar i hälsovårdsärenden m. m. hörande till sjukhusdirektionens och hälsovårdsnämndens verksamhet samt provtagning och substratberedning för stadens sjukhus. Ersättning för utförda undersökningar utgår enligt taxa. Den 3 mars 1950 förseddes epidemilagen av den 19 juni 1919 med ett tillägg (23a §), innebärande att kostnaderna för undersökning av prov för sjukdom, som avses i § 2 mom. 1 nämnda lag, skola utföras utan kostnad för den sjuke eller hälsovårdsområdet. Kostnaderna här för skola gäldas av epidemidistriktet, där ej be-träffande viss sjukdom föreskrivits, att kostnaden skall gäldas av statsmedel. Undersökning av upphostningsprov (utstrykningspreparat) för tuberkulos utföres kostnadsfritt för i Stockholm boende personer.

Stadsfullmäktige beslöt den 1 juli 1947 an-visa 1,945,000 kr., varjämte den 15 oktober 1949 beviljats ett tilläggsanslag å 655,000 kr. för uppförande av en nybyggnad för labora-

toriet i anslutning till Sabbatsbergs sjukhus. Den-
na nybyggnad togs i bruk under år 1952.

Instruktioner m. m. Hälsovårdsnämndens
instruktioner för överläkaren vid nämndens bak-
teriologiska laboratorium 13 mars 1934 och för
assistent 24 okt. 1933. Taxor för undersök-
ning av prov samt för bakteriologiska substrat,
fastställda av sjukhusdirektionen 4 mars 1953.

Styresman (arvode 1,608 kr.).

Davide, H. L. (se nedan).

Överläkare (B 13).

Davide, H. L. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1955);
mottagningstid: 12—12,30; *Packalén*, K. T.
(förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959); mottagningstid:
12—12,30; *Svedmyr*, E. A. V. (förordn. t. o. m.
³⁰/₆ 1958); mottagningstid: 12—12,30).

Laboratorer (33).

Peterson, N. O. A.; *Tunevall*, T. G.

Avdelningsföreståndare (30).

Lagermalm, G. W. R.; *Vasseur*, E. J. E.

Laboratorieläkare (30).

Ericsson, f. Rosell, Britta M.; *Thorsson*, K.-G.
J.; *Melén*, B. Hj.; *Kjellén*, L. E.

Konsulterande biolog (16,900 kr.
utan rörligt tillägg).

Frisk, B. Å.

*Maskinmästare, tillika instrument-
makare* (19).

Öström, K. O.

Kontorsassistent (Ex. 18).

Lennebro, O. I.

Laboratorieföreståndarinna (17).

Paulsson, E. M. V. (Greta).

*Förste preparator, tillika förråds-
mästare* (16).

Lundgren, D. A.

Första laboratriser (14).

Austrin, Siri E. V.; *Dahlqvist*, Ester D.; *Eng-
ström*, Inga M.; *Olin*, f. Broberg, Britta; *Jo-
hansson*, Margit M.

Preparatorer (14).

Törnqvist, A. H.; *Lindberg*, G. S. M.; *Thorén*, G. V.

Tjugnfyra laboratriser, två kanslibiträ-
den, sex biträdande preparatorer, en ex-
peditionsvakt, två kontorsbiträden, en tele-
fonist, tre djurskötare, en reparatör, en
bilförare, nio sjukvårdsbiträden samt till-
rägglig personal i mån av behov.

Kliniska centrallaboratoriet.

S:t Görans sjukhus, ing. Kungsholmsga-
tan 109, K.; t. 22 20 40; centrallaborato-
riet; prov mottagas 9—15; undersök-
ningar av basalomsättning och magsaft

beställas per tel. 9—16; blodprov tagas
utan föregående anmälan 9,30—10,30.

Sjukhusdirektionens kliniska laboratorium ut-
gjorde tidigare en del av de s. k. hälsovårds-
nämndens laboratorier och började sin verksamhet
år 1925. Laboratoriet överflyttades fr. o. m.
1 januari 1940 till sjukhusdirektionen. Verksam-
heten, som från början bedrivits i lokaler i huset
Vasagatan 13 överflyttades år 1941 till S:t Görans
sjukhus.

På avdelningen utföras olika medicinsk-ke-
miska undersökningar (å blod, urin m. m.) samt
undersökningar av basalomsättning, allt enligt
fastställd taxa. Undersökningarna äro kostnads-
fria för medellösa personer.

Taxa. Taxa för undersökningarna, fastställd
av sjukhusdirektionen 16 maj 1944, med ändr.
23 maj 1951.

Överläkare (35).

Vakant.

Underingenjör (23).

Etzler, f. Eriksson, Elsa S. M.

En laboratorieöversköterska, två labora-
toriesköterskor, en laboratoriesköterska
(deltid), ett kanslibitråde. — Ett sjukvårds-
biträde, en städerska.

S:t Eriks sjuksköterskeskola.

(Stockholms stads sjuksköterskeskola.)

Jägargatan 20, Sö. (postgirokonto nr
158160; t. 44 98 70 (växel).

Stockholms stads sjukhusdirektion erhöll ge-
nom beslut av stadsfullmäktige den 20 november
1939 medel till anordnande av en sjuksköterske-
skola.

Enligt för skolan gällande reglemente hand-
haves den omedelbara ledningen av skolan av en
styrelse, bestående av sju ledamöter jämte fyra
suppleanter, vilka av sjukhusdirektionen utses
för en tid av fyra år. Av såväl ledamöterna som
suppleanterna skall en vara läkare och en sjuk-
sköterska med erfarenhet beträffande den slutna
och öppna hälsovården. Vidare skall en ledamot
och en suppleant äga erfarenhet från pedago-
gisk verksamhet.

Skolan började sin verksamhet den 1 februari
1940 i lokaler, som intill den 1 oktober 1944 voro
förhyrda i fastigheten 7—9 vid Kungsklippan.

För uppförande av en skolbyggnad på Söder-
sjukhusets tomt anvisade stadsfullmäktige an-
slag på tillsammans 4,515,000 kr. Byggnads-
arbetena igångsattes i februari 1948 och slutfördes
under loppet av år 1950. I avvaktan på färdig-
ställande av sagda nybyggnad överflyttades
skolan i september 1944 till Södra barnbörds-
huset—Maria sjukhus. Den nya skolbyggnaden
togs i bruk i oktober 1950. Enligt överenskom-
melse med staten har till barnmorskeläroanstal-
ten upplåtits undervisnings- och expediti-
onslokaler jämte bostäder för föreståndarinna, in-
struktionssköterskor samt c:a 70 elever.

SJD

S:t Eriks sjuksköterskeskola hade vid årsskiftet 1953/54 251 elever, fördelade på 7 kurser. Nya kurser börja årligen i mars och september med ca 40 elever i vardera. Före antagandet genomgår den sökande en ca 2 månaders provtjänstgöring. Elev erhåller under lärotiden fri undervisning, bostad, kost och tvätt. Därjämte erhåller elev kontant arvode, vilket utgår med 50 kr. per månad under tredje—tjugufjärde månaden och därefter med 80 kr. per månad under tjugufemte—fyrtioandra månaden. Vid sjukdom erhåller elev fri läkarvård och fri medicin. Elev skall tillhöra erkänd sjukkassa.

Den teoretiska undervisningen meddelas dels i särskilda läskurser, omfattande en tid av 7 månader, dels jämsides med den praktiska utbildningen.

Den praktiska utbildningen försiggår vid Södersjukhuset, S:t Eriks, Söderby och Beckomberga sjukhus, Epidemisjukhuset, Radiumhemmet, Karolinska institutets pediatrika klinik, Sachsska barnsjukhuset och barnsjukhuset Samariten. Skolan uppbär av resp. sjukhus ersättning för elevernas sjukhusarbete.

Eleverna beredas tillfälle till hospitering i öppen vård hos stadssjuksköterskorna och skolsköterskorna samt vid barnavårdscentralerna.

Därjämte kunna genom skicklighet förtjänta elever erhålla stipendier.

Stadgar. Reglemente för S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställt av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 97). Bestämmelser rörande elevernas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola kontantförmåner m. m., antagna av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 98). Bestämmelser ang. utdelning av stipendier vid S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställda av sjukhusdirektionen 10 sept. 1952 (Kf 1952: nr 70).

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 1,720,500 kr. (däruv engångs 1,150 kr.); inkomster: driftbudgeten 557,500 kr.

Styrelse

(vald för tiden 1952—1955).

Sahlgren, E. J. A., professor, överläkare, ordf.; **Anderson, Knut H.**, kontorschef, stadsfullm.; **Hedelius, A. H.**, lektor; **Hermansson, f. Johansson, Agnes E.**, folkskollärarinna, kassaförvaltare; **Höjer, Gerda**, ombudsman; **Öhman, H. G.**, prakt. läkare; en vakant.

Suppleanter¹⁾: **Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.**, fru, stadsfullm.; 2:e vice ordf.; **Lindgren, E. Ingeborg, f. d. sköterska; Lundqvist, E. B.**, professor, f. d. överläkare; **Rabo, Mäjt B.**, sjuksköterska.

¹⁾ Ordföranden skall vid förfall i första hand ersättas av suppleanten hr Lundqvist, ledamöterna hr Öhman och fröken Höjer av suppleanten fröken Rabo, ledamöterna fru Hermansson och hr Hedelius av suppleanten fru Kollberg samt ledamoten hr Andersson av suppleanten fröken Lindgren.

Sekreterare (2,400 kr.).

Lindström, E. L. A., intendent (se sid. 446).

Föreståndarinnan (23).

Dahlström, Anna B. I.

Läkare

(2,500 kr. utan rörligt tillägg).

Hafström, T. E. G.son (se sid. 447.)

En *elevehemsföreståndarinnan*, sju *instruktionssköterskor*, en *översköterska*, ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbiträde*. — Fyra *port- och telefonvakter*, två *tvättbiträden*, nitton *städerskor*, sju *städerskor* (halvtidstjänster).

Sjuk- och djurtransportväsendet m. m.

Till slutet av år 1913 verkställde brandkåren huvudsakligen transporter till sjukhus av personer utsatta för olycksfall och hyrverksaktiebolaget Frey av sjuka personer i övrigt. Fr. o. m. 1914 övertog brandkåren båda dessa slag av transporter.

Ehuru en del av här nedan omnämnda beredskapsanordningar ej stå under inseende av sjukhusdirektionen, ha emellertid här för överskådlighetens skull på ett ställe sammanförts uppgifter om samtliga i huvudstaden tillgängliga anordningar för transport m. m. av sjuka personer eller av sjuka eller döda djur.

1) *Sjukvagnar*, avsedda för transport av sjuka eller skadade personer, vilkas transportörande i annat fordon eller på annat sätt skulle medföra skada eller ökat lidande.

Sådan vagn kan erhållas alla tider av dygnet antingen genom anmälan på telefon (namnanrop: *brandkåren*, eller därest namnanropet är blockerat 10 15 20) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel och sjukhuscentralen.

Vid rekvisition skall om möjligt uppgivas: a) den sjukas eller skadades namn; b) sjukdomens eller skadans beskaffenhet; c) lägenheten eller platsen, varifrån och till vilken transport skall ske.

Sjukvagn må icke anlitas utan att *verkligt behov* föreligger; missbruk härav kan medföra, att det ändamål, för vilket den är avsedd, icke kan uppfyllas.

Ersättning för sjuktransport erlägges: med 10 kr.

vid transport inom stadens område ävensom till Söderby sjukhus — dock att transport, som äger rum mellan stadens sjukvårdsanstalter eller mellan av staden disponerade vårdplatser eller som föranledes av att å stadens vårdplatser intagna patienter behöva underkastas behandlingar eller undersökningar, som ej kunna meddelas å vederbörande sjukhus ävensom transport av medelösa personer samt av personer, utsatta för

olycksfall å allmän plats eller å allmänt ställe (varmed i detta sammanhang förstås gator, broar, torg och allmänna planteringar), är kostnadsfri;

med 15 kr.

vid transport från eller till plats, belägen utom stadens område, då för transporten åtgår en tid, icke överstigande en halvtimme med tillägg av 10 kr. för varje påbörjad halvtimme därutöver.

Betalning för transport uppbäres vid transport till sjukhus genom resp. sjukhus' försorg samt vid transport från sjukhus eller från och till annan plats av brandkåren.

Transport av sjuka åger rum även medelst polisradiobilar. Avgiften utgår i vissa angivna fall med 7 kr. 50 öre

För transport av sjuka personer står sedan hösten 1929 jämväl till förfogande ett Svenska skärgårdsförbundet tillhörigt sjuktransportflygplan, stationerat vid Roslagens flygflottillj, Hågernäs (t. »Flygambulansen») och avsett för sjuktransporter huvudsakligen inom östra Svealand. För flygplanet erforderlig personal och hangar bekostas av statsmedel samt viss del av årliga underhållet av Stockholms läns landsting. Beträffande driftkostnaderna har förutsatts, att bemedlade sjuka själva skola bestrida transportkostnaderna (ca 80 kr. per flygtimme) samt att för obemedlade sjuka kostnaden skall bestridas av vederbörande landsting eller stad. Sjukhusdirektionen är bemyndigad att av i stadens stat till sjuktransporter anvisade medel bestrida kostnaderna för transport medelst ifrågakvarande flygplan av mindre bemedlade, i Stockholm hemortsbefättade personer, som på grund av olycksfall eller hastigt påkommande sjukdom befinnas vara i behov därav.

På stadens bekostnad och genom Svenska röda korsets försorg hava vidare å sju olika platser i huvudstaden (Johannes, Kungsholmens, Östermalms, Katarina och Brännkyrka brandstationer, Riksdagshuset samt Vanadisgaraget, Hudiksvallsgatan 4) upplagts sjukvårdsmaterialförråd, avsedda för röda korsets sjukvårdsberedskap. Denna sjukvårdsberedskap har till uppgift att på kallelse av vederbörliga polis-, brandkårs- och järnvägsmyndigheter ställas till myndigheternas förfogande för samarbitshjälp vid järnvägsolyckor, större eldsvådor, upplopp och andra tillfällen, då olycksfall kunna befaras uppstå.

2) *Epidemivagnar*, avsedda att användas för transport av sjuka, som lida av eller misstänkas lida av kolera, smittkoppor, fläckfeber, scharlakansfeber, difteri (och croup) samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angivet, utlämnas vagn för mässlingsjukas transporterande. För dessa transporter disponerar sjukhusdirektionen fyra epidemitransportautomobiler, vilka äro stationerade vid Epidemisjukhuset.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom polisstation eller sjukhuscentralen, om tydligt skriven sjukhusremiss där företes, innehållande uppgift på den sjukas namn och sjukdom (svensk benämning), eller av läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast t. 23 54 20 — *vaktmästaren*).

I senare fallet skall läkaren uppgiva: a) sitt eget namn; b) den sjukas namn; c) dennes bostad; och d) dennes sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i varje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri.

3) *Djurtransportvagnar*. Å Östermalms och Katarina brandstationer uppställda, för transport av större djur konstruerade automobiler kunna av allmänheten rekvireras i den ordning och på de villkor, här nedan angivas.

Vagnarna få användas:

1:o) för transport av hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund av sjukdom eller av annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, till Veterinärhögskolan eller, på begäran av djurets ägare eller innehavare, till enskilt stall eller förvaringsrum, därest detsamma är beläget inom huvudstadens område;

2:o) för transport av sjuka hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom huvudstadens område; samt

3:o) för transport av hästar eller andra större djur vare sig sjuka eller friska i andra fall än ovan nämnda, då överenskommelse därom träffas för varje särskilt fall med brandchefen.

Sådan vagn kan erhållas alla tider på dygnet antingen genom anmälan per telefon (namn-anrop: *brandkåren*) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrollerande poliskonstapel.

Det åligger ägare eller innehavare av djur, som på sätt i det föregående nämnts, blivit transporterat, att härför utgiva ersättning:

a) för det i 1:o) omförmälda fall med 10 kr.

b) för det i 2:o) omförmälda fall med 25 kr.

c) för de i 3:o) omförmälda fall med 25 kr.

för första timmen samt med 10 kr. för varje därefter påbörjad halvtimme.

För uppdragning av djur ur vattendrag, byggnadsgrunder, gropar o. d. erlägges ersättning efter samma grunder som under c) angivits.

Betalning för transport m. m. uppbäres av brandkåren.

Författningar. Hälsovårdsnämndens tillkännagivande ang. transport av sjuka och skadade inom huvudstaden 12 dec. 1913, med ändr. Bestämmelser ang. debitering av avgift för transport i stadens sjuktransportvagnar, fastställda av sjukhusdirektionen 20 dec. 1935, med ändr. 17 dec. 1941, 20 dec. 1944, 7 sept. 1949 och 1 juni 1951 (Kf 1951: nr 86). Polisenämndens beslut 14 mars och 13 juni 1947 ang. avgifter för vissa polisradiobitransporter. ÖÅ:s kung. ang. transport av djur 12 febr. 1921, med ändr. 5 nov. 1942.

Stockholms stads hälsovårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsovårdsnämnden.

Vasagatan 6 (postadress: postfack, Stockholm 1; postgirokonto nr 51083); t. 2226 20. Nämnden sammanträder i regel varannan tisdag kl. 13.

I äldre tider fanns ingen offentlig hälso- och sjukvård i Stockholm. Medeltidens sjukvårdsanstalter, ett slags mellanting mellan sjukhus, fattighus och härbärgen, stodo i samband med munkväsendet. Först på 1600-talet började skolade läkare verka i huvudstaden och från början av samma århundrade finna vi där en *stadsmedicus* eller *stadsphysicus* med uppgift att tillhandagå stadens invånare med sjukvård; så småningom blev han emellertid huvudsakligen tjänsteman med skyldighet att besvara rättsmedicinska frågor och besörja fängelse-sjukvård. Såsom medlem av det år 1663 bildade *collegium medicum*, som från att vara en huvudsakligen stadens hälsovårdsmyndighet utvidgades till ett statens ämbetsverk, nuvarande medicinalstyrelsen, fick han en framskjuten ställning och tillades honom 1796 överinseendet över stadens övriga läkare. Från mitten av 1600-talet fanns i Stockholm även en *stadskirurg* eller *stadsfältskär* med skyldighet att biträda *stadsmedicus* med utvärtesfall samt tillhandagå med läkarhjälp vid olycksfall och därför hålla s. k. fältskärsstugor. År 1827 ombildades *stadsmedicus*- och *stadskirurgtjänsterna* till förste och andre *stadsläkaretjänster*. Genom k. brev 1757 förordnades om antagande av tre avlönade fattigläkare, till en början tillsatta och avlönade av staten, men från 1796 sorterande under *stadsmedicus* och från 1812 avlönade av staden. Frågor rörande hälso- och sjukvård handhades för övrigt under denna tid fortfarande av fattigvårdsmyndigheten.

En systematiskt ordnad allmän hälsovård tillkom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet av hälsovården i huvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farosot påbjöd k. kungörelsen den 9 juli 1831 tillsättandet av sundhetsnämnder i orterna. I Stockholm kallades denna myndighet först allmänna sundhetskommittén, men fick snart namnet

allmänna sundhetsnämnden. Vid kolerans förnyade vandring till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm ånyo samma nämnd, som till följd av koleraperiodens långvarighet blev oavbrutet verksam under mer än halvtannat årtionde. I 1862 års kommunalförordning upptogs bland verkställande myndigheter *sundhetsnämnden*, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsotillståndet och sjukvården. Sundhetsnämnden fortfor med sin befattning till år 1878, då *Stockholms stads hälsovårdsnämnd* jämlikt 1874 års hälsovårdsstadga för riket, övertog dess bestyr med hälsovården och jämlikt k. instruktionen den 4 mars 1864 för Stockholms stads sundhetsnämnd samt stadsfullmäktiges beslut den 1 december 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och stadens sjukhus.

Jämte de uppgifter, som jämlikt hälsovårdsstadgan och epidemilagen samt andra gällande författningar tillhöra hälsovårdsnämnd, skulle nämnden enligt instruktionen den 9 april 1920 handhava förvaltningen av stadens allmänna sjukvård och därmed sammanhängande angelägenheter. Nämnden var sålunda överstyrelse för stadens permanenta sjukvårdsanstalter samt utfärdade stadgar för dem. Den närmaste ledningen av sjukvårdsanstalternas förvaltning handhades av en av hälsovårdsnämnden utsedd central sjukhusstyrelse, med undantag dock av epidemisjukhuset, som i vissa avseenden stod under nämndens omedelbara förvaltning, samt Sachsska barnsjukhuset, som hade en särskild styrelse. Nämnden handhade och stadens polikliniker och anordningar för provisorisk sjukvård, desinfektionsanstalter och andra anstalter, som inrättats för befordrande av nämndens verksamhet i hälsovårdens tjänst. Nämnden bestred såväl de staden åliggande utgifter för sinnessjukas vård på statens hospital som och kostnaderna för den staden åliggande provisoriska vård av sådana sinnessjuka, som voro berättigade att intagas å dylik anstalt, med skyldighet för nämnden att tillse att plats så snart som möjligt bereddes dem å statsanstalt.

Sedan k. m:t genom ett den 16 september 1932 utfärdat reglemente för Stockholms stads sjukhus föreskrifvit, att stadens sjukhus, med vissa undantag, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam, av stadsfullmäktige vald direktion, har hälsovårdsnämndens befattning med sjukhusens förvaltning i huvudsak upphört från och

med nyssnämnda tidpunkt. Genom beslut den 22 december 1932 uppdrog stadskollegiet, enligt bemyndigande av stadsfullmäktige, åt hälsöförhållanden att, jämte de nämnden enligt allmänna författningar tillkommande uppgifter, handhåva förvaltningen av nämndens laboratorier, desinfektionsanstalt, isoleringsanstalt, avlusningsanstalt och karantänsstallar samt de fristående poliklinikerna, polikliniken för könssjuka å S:t Görans sjukhus samt tuberkulosbyrån, ävensom att handlägga ärenden rörande distriktsläkarnas, stadssjukhusköterskornas, förlösningsläkarnas och de kommunalt anställda barnmorskornas verksamhet.

I samband med den av stadsfullmäktige den 15 juni 1939 beslutade omorganiseringen av kommunalförvaltningen i Stockholm överflyttades från hälsöförhållanden till sjukhusdirektionen vissa sjukvårdsuppgifter. Enligt beslutet överfördes följande år de fristående poliklinikerna, polikliniken för könssjuka å S:t Görans sjukhus, stadssjukhusköterskeinstitutionen samt kliniska och bakteriologiska laboratorier, varjämte sjukvårdskostnader utom stadens sjukhus överfördes till sjukhusdirektionens stat.

Enligt lag den 20 december 1940 om ändring i vissa delar av epidemilagen den 19 juni 1919 skall ledningen av epidemisjukhusväsendet, som tidigare ålegat hälsöförhållanden, tillkomma en epideminämnd. Jämlikt den av överståthållarämbetet den 31 januari 1942 fastställda instruktionen för Stockholms stads sjukhusdirektion är sistnämnda myndighet stadens epideminämnd. Förvaltningen av epidemisjukhuset överfördes fr. o. m. år 1942 från hälsöförhållanden till sjukhusdirektionen.

Även distriktsläkarinstitutionen skulle enligt ovannämnda fullmäktigebeslut den 15 juni 1939 överföras till sjukhusdirektionen. Frågan om överförandet har tills vidare uppskjutits. Hälsöförhållandens biologiska och kemiska laboratorier upphörde med sin verksamhet, sedan statens institut för folkhälsan inrättats den 1 juli 1941. Enligt ett avtal mellan staten och Stockholms stad, godkänt av k. m:t den 28 juni 1941 och av stadskollegiet den 3 juli 1941, överläts nämnda laboratoriers utrustning m. m. till statens institut för folkhälsan mot att staden enligt vissa angivna grunder skulle få utföra vid institutet sådana undersökningar, som tidigare utförts vid de båda laboratorier.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 överflyttades dåvarande tuberkulosbyrån (nuvarande centraldispensären) fr. o. m. 1 oktober 1945 till sjukhusdirektionen. Den fr. o. m. den 16 januari 1935 inrättade Orhems barnkoloni, som förvaltades av en under hälsöförhållanden lydande dispensärstyrelse, överfördes samtidigt med tuberkulosbyrån till sjukhusdirektionen. Ledningen av det i november 1938 öppnade Vårby konvalescenthem omhändertades av hälsöförhållanden till år 1940, då hemmet överfördes till sjukhusdirektionens förvaltning.

Genom k. brev den 11 mars 1932 hade hälsöförhållanden bemyndigats att med vissa inskränkningar meddela föreskrifter beträffande sinnessjukhus, som avses i 104 § i stadgan angående sinnessjukvården i riket. I kraft av detta bemyndigande uppdrog hälsöförhållanden åt sjukhusdirektionen att fr. o. m. den 1 januari 1933 å nämndens vägnar handhåva förvaltningen av stadens sinnessjukhus med iakttagande av föreskrifterna i nämnda k. brev. Hälsöförhållandens bemyndigande att meddela vissa föreskrifter rörande sinnessjukhusen upphörde, sedan k. m:t den 6 december 1935 fastställt särskilda bestämmelser angående Stockholms stads sinnessjukhus.

Sedan k. m:t den 6 februari 1942 medgivit, att sjukhusdirektionen fr. o. m. den 1 januari 1942 finge vara barnmorskestyrelse, har barnmorskeinstitutionen från nämnda tidpunkt överförs till sjukhusdirektionens förvaltning. Före 1935 funnos särskilda förlösningsläkare anställda med uppgift att i förekommande fall lämna distriktsbarnmorskorna läkarhjälp vid förlösningsfall. Arvodena till dessa läkare indrogos år 1935 och barnmorskorna fingo efter denna tid tillkalla läkare på hälsöförhållandens bekostnad. År 1945 beslöt sjukhusdirektionen att kostnaderna för sådan läkarhjälp skulle bestridas av anslag å direktionens stat. Från år 1937 har inrättats en särskild epidemioavdelning med tredje stadsläkaren (förutvarande biträdande sundhetsinspektören) som chef. År 1940 har tillkommit en särskild avdelning för handhavandet av den s. k. kommunala tillsynen enligt lagen om arbetarskydd, varjämte från år 1944 organiserats en särskild s. k. rättutrottningsavdelning för förebyggande åtgärder för utrotande av råttor och möss.

På framställning av hälsöförhållanden har drätselnämnden den 17 januari 1950 anvisat medel till utredningskostnader för upprättande av förslag till uppförande av ny karantänsanstalt. Enligt hälsöförhållandsstadgan den 19 juni 1919 skall varje stad utgöra ett hälsöförhållandsområde. Inom varje sådant område skall finnas en hälsöförhållandsnämnd, vilken det åligger att ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på allmänna hälsotillståndet i staden. Hälsöförhållandsnämnden skall sålunda övervaka efterlevnaden av i hälsöförhållandsstadgan m. fl. författningar givna föreskrifter om den allmänna hälsöförhållanden, verka för åstadkommande av goda sanitära förhållanden med avseende å behovet av vatten- och avloppsledningar, bostäder och badmöjligheter m. m. Hälsöförhållandsnämnden övar därjämte tillsyn över vård och behandling av djur.

Beträffande stadens sjukhusvård i övrigt, vilken sedan år 1933 omhänderhaves av sjukhusdirektionen, se sid. 424.

Hälsöförhållandsnämnden består i enlighet med 2 § hälsöförhållandsstadgan av polismästaren och förste stadsläkaren såsom självskrivna ledamöter samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för de valda ledamöterna utses av stadsfullmäktige för fyra år. Ledamöterna och sup-

HN

leant i hälsovårdsnämnd kan den ej vara, som icke uppnått tjugutre års ålder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1952—1955 ägde rum den 17 december 1951 (fyllnadsval den 26 januari 1953) och för åren 1954—1957 den 11 december 1953.

1948 års hälsovårdsstadgekommitté hava i betänkande den 26 oktober 1953 (Stats off. utredn. 1953: nr 31) framlagt förslag till ny hälsovårdsstadga m. m.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads hälsovårdsnämnd, fastställd av ÖÅ 3 mars 1941, med ändr. (Kf 1940: nr 62; 1942: nr 15). Hälsovårdsstadga 19 juni 1919, med ändr. (Kfh 1946: sid. 363, Svf 1951: nr 829). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951 (Svf 1951: nr 824), med ändr. Tuberkulosförförordning 31 mars 1939 (Kfh 1946: sid. 906). Lag om djurskydd 19 maj 1944, med ändr. Stadsskollegiets beslut 22 dec. 1932 ang. fördelning av vissa förvaltnings- och arbetsuppgifter mellan hälsovårdsnämnden och sjukhusdirektionen (Kf 1932: nr 73). Stadsfullmäktiges beslut 15 juni 1939 och 26 juni 1945 ang. överförande av vissa förvaltningsuppgifter från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 3,551,424 kr. (därav engångs 74,347 kr.), dessutom förlagsmedel 14,650 kr.; inkomster: driftbudgeten 317,180 kr.

Hälsovårdsnämndens ledamöter.¹⁾

Ordförande (1,200 kr.).

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

Vakant.

Övriga ledamöter.

Rietz, A. E., förste stadsläkare (självskr.).

Ros, A. K. E., polismästare (självskr.).

*Canholm, C. E., köpman, stadsfullm.

*Danielson, P. G. F., direktör, stadsfullm.

*Göransson, C. Gustaf E., ombudsman, stadsfullm.

Svedendahl, C. G. A., inköpschef.

Suppleanter.²⁾

*Geijer, J. L., ombudsman.

Krokstedt, Astrid J. M., ombudsman, stadsfullm.

¹⁾ * betecknar här nedan att ledamot eller suppleant skall avgå från sitt uppdrag i och med utgången av kalenderåret 1955.

²⁾ Vid förfall för de av stadsfullmäktige valda ledamöterna skola enligt stadsfullmäktiges beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden samt ledamoten hr Canholm suppleanterna hr Rathsmann, fru Salchow, fröken Krokstedt, hr Geijer och fröken Tiselius, för ledamöterna hr Göransson och Svedendahl suppleanterna hr Geijer, fröken Tiselius, hr Rathsmann, fru Salchow och fröken Krokstedt, för ledamoten

Rathsmann, E. F. N., kamrerare.

*Salchow, f. Bahnson, Anna E., fru.

*Tiselius, Jenny M. K., sköterska, stadsfullm.

Sekreterare.

Hägghmark, C. L. A., sekreterare (se nedan).

Tjänstedelegerade.

(För yttranden till nämnden i personalärenden.)

(Val för år 1954 har ännu ej (mars 1954) ägt rum.)

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse årligen i december fem revisorer jämte tre suppleanter för granskning av hälsovårdsnämndens, sjukhusdirektionens och folkhälsovårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under nästföljande år.

Andersson, A. H., kassaföreståndare, ordf.

Breding, G. E., expeditionsföreståndare.

Eriksson, Ulla M., överpostexpeditör.

Lindqvist, G. R., redaktör.

Ohlson, V. G. H., tjänsteman.

Suppleanter:

Jarlegård, f. Thunvik, Gunvor A., fru.

Johansson, f. Franzén, Astrid Ch., fru.

Kjellgren, f. Larssén, Elsa E., fru.

Central förvaltning.

Hälsovårdsnämndens expedition.

Vasagatan 6 (postgirokonton nr 51083); t. 22 26 20; expeditionstid: 10—12, 13—15, lördagar 10—12, 13—14.

Stat år 1954. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 456,093 kr. (därav engångs 24,300 kr.); dessutom förlagsmedel 6,400 kr.; inkomster: driftbudgeten 19,500 kr.

Förste stadsläkare (B 21)

(nuv. inneh. g D).

Rietz, A. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Sekreterare (31).

Hägghmark, C. L. A.; t. 22 26 20; mottagningstid: 10—11.

En kontorsskrivare, tre kanslibiträden, tre kontorsbiträden.

hr Danielson suppleanterna fröken Krokstedt, hr Rathsmann, fru Salchow, hr Geijer och fröken Tiselius.

Förste kammarskrivare (23).

Malmström, E. A.

Ett kanslibiträde, tillfällig arbetskraft.

Expeditionsvakt (10).

Reifenthal, E. G. H.

En telefonist, ett expeditionsvaktsbiträde.

Stadsläkare och stadsdistriktsläkare.

Förste stadsläkaren tillsättes i den ordning k. m:t bestämmer. Förste stadsläkaren är förman för stadens övriga tjänsteläkare och chef för den under hälsovårdsnämnden lydande personalen. Honom åligger särskilt att fullgöra ej mindre vad enligt allmänna läkarinstruktionen tillkommer förste provinsialläkare och stadsläkare, i den mån icke stadsläkares åligganden tillkomma statens rättsläkarstation (se sid. 89) eller stadsdistriktsläkare, än även att bereda och föredraga ärenden, som enligt den för hälsovårdsnämnden gällande instruktionen ankomma på nämnden att handlägga samt ombesörja verkställigheten av nämndens beslut, att av stadsdistriktsläkarna varje vecka mottaga uppgifter rörande sjukligheten i staden samt upprätta och vid hälsovårdsnämndens sammanträden framlägga sammandrag av de sålunda inkomna uppgifterna, att med biträde av stadens statistiska kontor årligen utarbета berättelse över hälsovårdsnämndens verksamhet, samt att varje söckendag å tid, som hälsovårdsnämnden bestämmer, vara för allmänheten tillgänglig i nämndens expedition.

De arbetsuppgifter som förut ålegat andre stadsläkaren med avseende å rättsmedicinalväsendet hava fr. o. m. den 1 januari 1945 övertagits av statens rättsläkarstation. Hans åliggande att meddela erforderligt läkarintyg för inträde å försörjningsavdelning av stadens fattigvårdsanstalter har fr. o. m. samma dag övertagits av stadsdistriktsläkarna.

Stadsdistriktsläkarna tillsätts av hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Stadsdistriktsläkares huvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning meddela sjukvård åt sjuka, som äro medellösa eller omhändertagits av polismyndighet samt åt barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnden, ävensom sjuka tillhörande den stadens tjänstepersonal som är tillförsäkrad rätt till fri läkarevård och icke enligt gällande föreskrifter är hänvisad till särskild läkare för erhållande av dylik vård, att till intagning å sjukvårdsinrättning anmäla dem

som icke lämpligen kunna skötas i hemmet, börande därvid intyg över den sjukets tillstånd afgivas enligt fastställt formulär, att utan särskild ersättning utfärda intyg för personer, som söka eller åtnjuta understöd av fattigvården eller omhändertagits av barnavårdsnämnden eller söka inträde å stadens fattigvårds- eller barnavårdsanstalter eller söka pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring och som vid verkställd besiktning funnits äga nedsatt arbetsförmåga, skoleande i det sistnämnda fallet intyget utfärdas enligt fastställt formulär; för intyg åt person med hemortsrätt utom staden äger dock läkaren utfä. särskild ersättning av fattigvården; att då dödsfall inträffat inom distriktet på grund av sjukdom, under vilken läkertilsyn icke åtnjutits, på anmodan företaga sådan undersökning om sjukvårdsförloppet och besiktning av liket, som för dödsorsakens utronande erfordras, att över sådana förhållanden, vilka kunna utöva menligt inflytande på det allmänna hälsotillståndet, hava noggrann tillsyn och, där omständigheterna sådant påkalla, därom göra anmälan hos förste stadsläkaren, att, om han därtill förordnas, vara ympare inom anvisat ypningsdistrikt.

Stadsdistriktsläkare bör, där hälsovårdsnämnden icke finner skäl medgiva undantag, hava sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Jourhavande läkare till ett antal av fyra finnas att tillgå för allmänheten under tiden kl. 19—7 (juni—augusti kl. 15—7), lördagar och helgdagsaftnar kl. 15—7 samt sön- och helgdagar dessutom kl. 7—19. Dessa tjänstgöra då i stadsdistriktsläkares ställe. Jourtjänsten ombesörjes av medlemmar i Stockholms läkareförening. Upplysningar erhållas på dagen genom sjukhuscentralen, t. 22 66 60: »sjukhuscentralen», nattetid och söndagar namnanrop: »Jourhavande läkare».

Beträffande av staden tillhandahållen barnmorskevård, se sid. 473.

Beträffande stadssjuksköterskor, se sid. 473.

Instruktioner m. m. Instruktion för förste och [andre stadsläkarna] samt stadsdistriktsläkarna, fastställd av medicinalstyrelsen 13 febr. 1941, med ändr. (Kf 1941: nr 2, 1950: nr 5). K. brev till ÖA 17 juni 1881 ang. förändrade bestämmelser för tillsättning av stadsläkare i Stockholm.

Stat år 1954. (Distriktsläkare.) Utgifter: driftbudgeten 966,544 kr.; dessutom förlagsmedel 3,250 kr.; inkomster: driftbudgeten 107,800 kr.

Förste stadsläkare (B 21)

(nuv. inneh. g D).

Rietz, A. E. (se sid. 482); hälsovårdsnämndens expedition, Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 14—15, lördagar 13—14.

Läkardistriktet.¹⁾

Nikolai läkardistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf.* Jonsson, K. G. G.; Kornhamnstorg 4, C.; t. 21 74 98 (bostaden: 32 88 61); mottagningstid: vardagar 9—10.

Kungsholms läkardistrikt

(omfattande Kungsholms och Klara församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf.* Wennerby, S. H. H.; Sven Rinmans Gata 1, K.; t. 51 70 34; mottagningstid: vardagar 9—10.

S:t Görans läkardistrikt

(omfattande östra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Ottander, C. O. C.; S:t Eriksgatan 23, K.; t. 50 28 05; mottagningstid: alla vardagar utom tisdagar och fredagar 9,30—10,30, tisdagar och fredagar 10,30—11,30.

Fredhälls läkardistrikt

(omfattande västra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren, ävensom av Bromma församling Stora och Lilla Essingen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Friberg, C. F. S.; Drottningholmsvägen 78, K.; t. 53 50 45; mottagningstid: vardagar 9—10.

Matteus läkardistrikt

(omfattande Matteus församling utom den del av församlingen, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Magnusson, A. B. F.; Rörstrandsgatan 3, 1 tr., Va.; t. 33 65 28; mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

¹⁾ Rörande stadens nuvarande indelning i läkardistrikt, se Kf 1950: nr 40; 1951: nr 5; ävensom hälsovårdsnämndens beslut den 19 aug. 1952 samt den 25 aug., den 24 nov. och den 15 dec. 1953.

Gustav Vasa läkardistrikt

(omfattande Gustav Vasa församling jämte den del av Matteus församling, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Bexelius, J. G.; Odengatan 85, Va.; t. 32 00 36, mottagningstid: vardagar 9—10.

Johannes läkardistrikt

(omfattande Johannes och Adolf Fredriks församlingar).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Röjdmärk, O. E.; Upplandsgatan 50, 3 tr., Va.; t. 32 45 32 (bostaden: 30 36 00); mottagningstid: vardagar 9—10.

Östermalms västra läkardistrikt

(omfattande Jakobs och Engelbrekts församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24)

(nuv. inneh. g 18).

Rülcker, E. R. A. O.; Nybrogatan 28, 4 tr., Ö.; t. 60 10 15; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Östermalms östra läkardistrikt

(omfattande Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24)

(nuv. inneh. g 18).

Floorn, J. A.; Storgatan 10, Ö.; t. 61 01 44; mottagningstid: vardagar 9—10.

Katarina norra läkardistrikt

(omfattande norra delen av Katarina församling samt östra och södra delarna av Maria Magdalena församling, med gräns för distriktet i öster i Renstiernas Gata, i söder i Folkungagatan, i väster i Rosenlundsgatan, i norr i Maria Prästgårdsgata till Kvarngatan och i densamma norrut i Maria Trappgränd).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Rasch, F. W.; Folkungagatan 61, 2 tr., Sö.; t. 40 00 58; mottagningstid: vardagar 9—10.

Katarina södra läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina församling, som begränsas i norr av Folkungagatan, i väster av Timmermansgatan, i söder av Blekingegatan samt i öster av Södermannagatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)

(nuv. inneh. g 19).

Sandborgh, L. A.; Götgatan 58, t. h., 4 tr., Sö.; t. 40 45 50; mottagningstid: vardagar 10—11.

Sofia östra läkardistrikt

(omfattande norra delen av Sofia församling med gräns i Skånegatan jämte Danviksclippan och Lugnet).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)
(nuv. inneh. g 19).

Åkerberg, C. L. K.; Folkungagatan 110, 3 tr., Sö.; t. 40 06 04; mottagningstid: vardagar 9—10.

Hammarby läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina och Sofia församlingar, som begränsas i norr av Skånegatan, Renstiernas Gata och Folkungagatan och i väster av Södermannagatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Hansson, A. F.; Folkungagatan 108, 2 tr., Sö.; t. 40 46 00; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Sofia västra läkardistrikt

(omfattande den del av Sofia församling, som ligger väster om Södermannagatan samt den del av Katarina församling, som ligger väster om Södermannagatan och söder om Blekingegatan till församlingsgränsen i väster).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Pettersson, H. T.; Ringvägen 112, Sö.; t. 42 09 20; mottagningstid: vardagar 9—10.

Maria läkardistrikt

(omfattande norra och västra delen av Maria Magdalena församling med gräns i öster i Maria Trappgränd och Kvarngatan, i söder i Maria Prästgårdsgata och i väster i Torkel Knutssongatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26)
(nuv. inneh. g 19).

Engström, R. O.; Södermalmstorg 4, 1 tr., Sö.; t. 40 35 37; mottagningstid: vardagar 9—10.

Högalids läkardistrikt

(omfattande Högalids församling utom stadsdelarna väster om Långholmsgatan).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf. Befrits, K. A.*; Långholmsgatan 26, 4 tr., Sv.; t. 68 46 86 (bostaden: 217421); mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Mälarhöjdens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Aspudden, Hägersten och Mälarhöjden).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Rosengren, E. G.; Blommensbergsvägen 167, Hägersten; t. 45 65 67; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 9—10, lördagar 10,30—11,30.

Gröndals läkardistrikt

(omfattande av Brännkyrka församling stadsdelarna Gröndal, Liljeholmen, Nybohov, Reimersholme samt av Högalids församling stadsdelarna väster om Långholmsgatan).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Befrits, K. A., tjl. (se ovan), *tf. Kaspår, E. R. I.*; Sjöbjörnsvägen 15 C., Sv.; t. 45 19 40 (bostaden: 20 87 68); mottagningstid: vardagar 14—15.

Älvsjö läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö, Solberga, den del av Stureby, som ligger i Brännkyrka församling, Örby, Östberga och Älvsjö).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Vakant, *tf. Nilsson, G. B.*; Älvsjövägen 5, Älvsjö; t. 47 19 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Midsommarkransens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Midsommarkransen, Hägerstensåsen och Västberga).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Pedersen, K. V.; Hypoteksvägen 21, Hägersten; t. 45 65 83; mottagningstid: vardagar 10—11,30.

Årsta läkardistrikt

(omfattande stadsdelen Årsta).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Carlberg, G. U.; Hjälmarsvägen 28, 1 tr., Johannessov; t. 45 69 78 (bostaden: 48 26 23); mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Enskede norra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Johannessov, Björkhammen och Hammarbyhöjden samt södra Hammarbyhammen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Lindström, B. G.; Gullmarsplan 13, 3 tr., Johannessov; t. 49 49 15 (bostaden: 44 35 43); mottagningstid: vardagar 10,30—11,30.

Enskede södra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Gamla Enskede, Svedmyra och den del av Stureby, som ligger inom Enskede församling).

Stadsdistriktsläkare (1 kl.) (26).

Andrén, S. A. R.; Tusnmötevägen 211, Enskede; t. 49 65 68; mottagningstid: vardagar 9—10.

Gubbängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Fagersjö, Farsta, Flaten, Gubbängen, Hökarängen, Orhem, Skrubba, Sköndal och Tallkrogen).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf.* Linnaks, f. Laine, Aino; Gubbängstorget 122, Enskede; t. 59 96 05; mottagningstid: vardagar 9—10.

Bromma östra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockeby, Olovslund, Höglandet, Älsten, Smedslätten, Äppelviken, Abrahamsberg, Stora Mossen, Alvik, Traneberg, Ulvsunda och Ulvsunda Industriområde).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Vakant, *tf.* Larsson, A. E.; Kommunhuset, Alvik, Bromma; t. 25 44 00; mottagningstid: vardagar 9—11.

Bromma västra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockebyhov, Åkeshov, Åkeslund, Norra och Södra Angby, Riksby, Bromma Kyrka, Beckomberga, Eneby, Bällsta och Mariehäll).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Dagulf, K. H.; Drottningholmsvägen 382, Bromma; t. 26 58 00; mottagningstid: vardagar 10—11.

Spånga läkardistrikt

(omfattande Spånga församling).

Stadsdistriktsläkare (2 kl.) (24).

Thorfinn, J. E. F.; Apotekshuset, Spånga; t. 36 00 58; mottagningstid: vardagar 10—12.

Bagarmossens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Kärrtorp, Skarpnäck, Enskededalen och Pungpinan).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

Lindeberg, K. M. L.; Fogdevägen 30, Johanneshov; t. 59 89 42 (bostaden: 4949 50); mottagningstid: vardagar 9—10.

Enskede gårds—Enskedefältets läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Enskede gård och Enskedefältet).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

ggert, P. A. V.; Ymsenvägen 14, Johanneshov; t. 48 51 00; mottagningstid: vardagar 9—10

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fastställd.

Blackebergs läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Blackeberg, Räcksta och Vällingby).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

Jungtorp, G. R. V.; Holbergsgatan 53, Bromma; t. 37 29 55; mottagningstid: vardagar 9—11.

Bandhagens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Bandhagen och Högdalen).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

Norstedt, S. L.; Läggestavägen 2, Stockholm-Bandhagen; t. 47 51 80 (bostaden: 47 35 13); mottagningstid: vardagar 9—10.

Västertorps läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Västertorp, Fruängen, Jakobsberg och Sättra).

Stadsdistriktsläkare¹⁾.

Essen-Möller, G. E.; Störtloppsvägen 12, Hägersten; t. 46 67 50; mottagningstid: vardagar 10—11.

Ympningsväsendet.

En »koppningsanstalt» öppnades i Stockholm år 1776, men skyddskoppypningen kom till någon allmänna användning först efter 1816 års kungl. reglemente för vaccinationen i riket, som ålade de olika församlingarna skyldighet att antaga vaccinatorer. År 1855 överflyttades ansvaret för skyddskoppypningen i Stockholm på statens därvarande vaccindepåföreståndare, men blev vaccinationsväsendets handhavande på 1880-talet överflyttat på hälsovårdsnämnden.

Grundvalen för stadens nuvarande ympningsväsen bildar lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypning, som stadgar, att till förekommande av smittkoppor varje barn skall skyddskoppypas, senast under det kalenderår, då det fyller sex år. I vissa fall kan dock undantag från ympningsplikt medgivnas.

Staden är f. n. indelad i elva ympningsdistrikt. För vart och ett av dessa är anställd en (undantagsvis två) ympare (i regel vederbörande stadsdistriktsläkare), som under den bildare årstiden en gång i veckan på av hälsovårdsnämnden upplåtna lokaler i de skilda stadsdelarna går allmänheten till handa med kostnadsfri skyddskoppypning. Ympare skall göra anteckning om varje av honom utförd ympning i en ympningsjournal. Utdrag av denna journal skall enligt lagen före den 10 januari varje år för näst föregående år insändas till vederbörande pastorsämbete för anteckningar i församlingsboken. Enligt medicinalstyrelsens medgivande insändas

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fastställd.

emellertid i Stockholm samtliga utdragen enligt särskilda formulär till förste stadsläkaren och överlämnas sedermera till mantalsverket för anteckning i folkregistret.

Ympare förordnas av hälsovårdsnämnden och erhåller ersättning av statsmedel.

Offentlig vaccination förrättas under maj och september 1954 å nedan angivna lokaler och tider. Ympning sker å andra tider vid de mottagningar vederbörande läkare i förekommande fall håller i egenskap av stadsdistriktsläkare (se sid. 483) ävensom under tid då skolarbete pågår å polikliniken Kornhamnstorg 4, 3 tr., torsdagar 16—16,30 samt å barnavårdscentralerna av läkarna vid dessa (se sid. 301).

Författningar. Lag 2 juni 1916 ang. skyddskoppypmpning, med ändr. K. instruktion 24 nov. 1916 för de i lagen om skyddskoppypmpning avsedda ympare och besiktningsförrättare, med ändr. K. kung. 24 nov. 1916 ang. ersättning av statsmedel för skyddskoppypmpning.

Ympare.

(Betr. mottagning å polikliniken vid Kornhamnstorg, se texten ovan.)

1:a ympningsdistriktet

(omfattande Klara, Jakobs och Adolf Fredriks församlingar).

Mottagning: hälsovårdsnämnden, Vasagatan 6, tisdagar 15,30—16.

2:a ympningsdistriktet

(omfattande Johannes, Gustav Vasa och Matteus församlingar).

Mottagning: Gustav Vasa skola, Karlbergsvägen 34, läkarrummet, tisdagar 15—15,30.

3:e ympningsdistriktet

(omfattande Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Mottagning: polikliniken, Jungfrugatan 27, fredagar 14—14,30.

4:e ympningsdistriktet

(omfattande Nikolai, Katarina och Maria Magdalena församlingar).

Mottagning: polikliniken Kornhamnstorg 4, 3 tr., torsdagar 16—16,30.

5:e ympningsdistriktet

(omfattande Kungsholms och S:t Görans församlingar samt Stora och Lilla Essingen).

Mottagning: polikliniken å Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Polhemsgatan 30, måndagar 16—16,30.

6:e ympningsdistriktet

(omfattande Högalids församling).

Mottagning: barnsjukhuset Samariten, Ringvägen 21, de tre första fredagarna i maj och september 13,30—14.

7:e ympningsdistriktet

(omfattande Enskede församling).

Mottagning: Gubbängstorg 122, torsdagar 16—16,30.

8:e ympningsdistriktet

(omfattande Brännkyrka församling).

Mottagning: Västertorps skola, Störtloppsvägen, Johanneshov, fredagar 16—16,30 i maj och samma tid onsdagar i september.

9:e ympningsdistriktet

(omfattande Sofia och Katarina församlingar).

Mottagning för späda barn: Barnavårdscentralens lokal, Nytorpgatan 44, onsdagar 10—10,30.

Mottagning: Arbetsstugans lokal, Nytorpgatan 40, torsdagar 12,30—13.

10:e ympningsdistriktet

(omfattande Bromma församling).

Mottagning: Drottningholmsvägen 382, Riksb., andra och tredje tisdagen i maj och september 16—16,30.

11:e ympningsdistriktet

(omfattande Spånga församling).

Mottagning: Apotekshuset, Spånga, andra och tredje måndagen i maj och september 13,30—14.

Allmän hälsovård.

Hälsovårdsinspektionen.

Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20.

Hälsovårdsinspektionen avser att bereda hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen över ordningen i staden, vad hälsovården angår. Inspektionens chef närmast under förste stadsläkaren är andre stadsläkaren, som tillsättes av hälsovårdsnämnden. Till hälsovårdsinspektionen räknas också tredje stadsläkaren, byråingenjören och ingenjören, förste stadsveterinären och stadsveterinärerna samt förste veterinären och veterinären vid nämndens anstalter för födoämneskontroll, vilka hava sin huvudsakliga verksamhet vid födoämneskontrollen (se sid. 490) samt kommissarien, förste hälsovårdsinspektörerna och hälsovårdsinspektörerna. Veterinärerna skola vara legitimerade samt med för besiktningsman vid offentlig köttkontroll stadgad kompetens. Hälsovårdsinspektörerna skola hava genomgått utbild-

HN

ningskurs för hälsövärdnsinspektörer vid Statens institut för folkhälsan eller hava likvärdig utbildning.

Andre och tredje stadsläkarna hava åliggande huvudsakligen, att utöva tillsyn över stadens allmänna hälsövärd, att åt inspektörerna lämna nödig undervisning i allmän hälsövärdslära och annat, som till deras yrke hörer, att själva eller genom den övriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskilt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomarnas förhållanden i staden och att dagligen hålla förste stadsläkaren underrättad om inträffade fall av i epidemilagen omförmälda sjukdomar och i anledning därav vidtagna åtgärder, att utöva ledningen av stadens desinfektions-, isolerings- och avlusningsanster samt den kommunala yrkesinspektionen, att varje helgfri dag på bestämd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition. Vid förfall för förste stadsläkaren är andre stadsläkaren skyldig att uppehålla dennes tjänst, såvida han därtill förordnas, utan skyldighet att samtidigt uppehålla egen tjänst.

Sundhetsinspektören för könssjukdomar handlägger ärenden jämlikt lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot könssjukdomar.

Förste stadsveterinären åligger att hålla tillsyn över kött, mjölk och andra animala födoämnen, som i staden hållas till salu eller dit införas för sådant ändamål, över transporter av hithörande födoämnen samt över sådana lägenheter och platser, där animala födoämnen försäljas eller till försäljning bearbetas eller förvaras, att lämna hälsövärdnsinspektionens personal nödig undervisning i födoämneskontroll och tillse, att densamma äger god kännedom om sina skyldigheter härutinnan och om de författningar och föreskrifter, varpå dessa grundas. Han skall därjämte förestå stadens karantänsanster för från utrikes orter sjöledes införda djur samt ägna sorgfällig uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet eller bland dem befördra uppkomsten och spridningen av smittsamma sjukdomar. Han skall på kallelse närvara vid nämndens sammanträden samt äger även bevista slakthus- och saluhallstyrelsens sammanträden.

Stadsveterinärerna ha att biträda förste stadsveterinären i honom tillkommande göromål. De skola därjämte vid förfall för förste stadsveterinären eller förste veterinären vid anstalterna för födoämneskontroll bestrida deras tjänsteåligganden.

Byråingenjören åligger att granska förslag och ritningar till rörlednings- och s. k. sanitära installationsarbeten samt att utöva kontroll över dylika arbeten ävensom att å nämndens vägnar avgiva yttrande till industriverksstyrelsen över ansökningar om entreprenörrättigheter för avloppsledningar. Sådana

ansökningar må icke av industriverksstyrelsen beviljas, med mindre hälsövärdnsnämnden tillstyrkt desamma. Byråingenjören har vidare att förrätta till hälsövärdnsnämndens område hörande undersökningar i fråga om teknisk hygien beträffande bostäder, samlingslokaler, industrier, vattenförsörjning, bad etc. samt att häröver avgiva utlåtande, ävensom att i övrigt utöfva de andra uppdrag, som nämnden, förste stadsläkaren eller andre stadsläkaren påkallar.

Förste veterinären och veterinären vid hälsövärdnsnämndens anster för födoämneskontroll hava åliggande att å nämndens mjölkhygieniska laboratorium samt dess kontrollbyråer för importerade, anhallna och inlämnade födoämnen utöfva erforderliga undersökningar samt handhava närmaste ledningen i fråga om mjölkkontrollen. Förste veterinären åligger därjämte att ansvara för att influtna medel i föreskriven ordning till nämnden inlevereras samt att granska inkomna rönningar och anstalternas räkenskaper. Han skall vid förfall för förste och andre stadsveterinärerna bestrida deras åligganden. Veterinären är skyldig att vid förfall för förste veterinären bestrida hans åligganden.

Kommissarien utövar det närmaste förmanskapet över hälsövärdnsinspektörerna och vägleder dessa vid deras arbete och överbakar, att hälsövärdnsnämndens uppmaningar angående avhjälpande av sanitära olägenheter efterkommas.

Av förste hälsövärdnsinspektörerna tjänstgöra f. n. två på tekniska avdelningen (varav en på rörinspektionen), en på rättutrotningsavdelningen och en på nämndens anster för cyanvätebehandling.

Av hälsövärdnsinspektörerna (19) tjänstgöra sex vid avdelningen för allmän inspektion, tre vid tekniska avdelningen (varav två vid rörinspektionen), en vid mjölkkontrollen och två vid kommunala yrkesinspektionen.

Av hälsövärdnsinspektörerna (17) tjänstgöra tjugutvå vid avdelningen för allmän inspektion, fem vid tekniska avdelningen (varav tre vid rörinspektionen), fem vid rättutrotningsavdelningen, tre vid mjölkkontrollen och två vid kommunala yrkesinspektionen. Hälsövärdnsinspektörerna utöfva rutinmässiga inspektioner inom livsmedels- och samlingslokaler, gårdar, småindustri och hantverk, badinrättningar, skolor, lokaler för halvöppen barnavård, hotell och pensionat m. fl. platser samt verkställa utredningar angående inkomna klagomål över sanitära olägenheter, soprum och sopnedkast, provtagningar av vatten samt mjölk och andra livsmedel, kontroll av rörledningsarbeten, ohysesinspektioner, rökobservationer m. m.

Desinfektion i bostäder verkställes av hälsövärdnsinspektionen jämlikt epidemilagen den 19 juni 1919 samt tuberkulosförordningen den 31 mars 1939, ävensom i andra fall på begäran av enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd. Desinfektionerna utöfas av särskild personal.

Författningar. Hälsövardsstadga 19 juni 1919, med ändr. (Kfh 1946: sid. 363). (Betr. nytt förslag till hälsövardsstadga se sid. 482). Kungl. cirkulär 24 okt. och 10 nov. 1919 med föreskrifter i fråga om tillämpningen av vissa bestämmelser i hälsövardsstadgan. Livsmedelsstadga 21 dec. 1951, med ändr. Reglemente ang. avloppsledningar för spillvatten inom hus och tomter, fastställt av ÖA 8 juli 1908, med ändr. 19 maj 1930 (Kfh 1946: sid. 393). Särskilda föreskrifter ang. avloppsledningar för spillvatten m. m. inom hus och tomter i Stockholm, antagna av hälsövardsnämnden 9 mars 1943. Instruktion för Stockholms [hälsopolis], fastställd av hälsövardsnämnden 8 okt. 1880. Instruktion för [sundhetsinspektören], fastställd av hälsövardsnämnden 5 maj 1931 (Kf 1931: nr 34), med ändr. Instruktion för förste och andre stadsveterinärerna i Stockholm, fastställd av medicinalstyrelsen 19 jan. 1935. Instruktion för tredje stadsläkaren, antagen av hälsövardsnämnden 22 april 1952 (Kf 1952: nr 15). Allmän veterinärinstruktion, fastställd av k. m:t 17 nov. 1933, med ändr. Taxa å avgifter vid försäljning och utläggnig av rättgiftsbeten samt gasbehandlingar, fastställd av hälsövardsnämnden 10 mars 1942, med ändr. 13 maj 1952. Arbetarskyddslag 3 jan. 1949.

Stat år 1954. (Hälsövards- och bostadsinspektionen.) Utgifter: driftbudgeten 1,619,118 kr. (därav engångs 10,047 kr.), dessutom förlagsmedel 3,000 kr.: inkomster: driftbudgeten 28,900 kr.

Andre stadsläkare (B 17).

Bjurström, O. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Tredje stadsläkare (33).

Funkquist, P. H. S.; t. 22 26 20; mottagnings-tid: 13—14.

Förste stadsveterinär (B 14).

Larsson, R.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Stadsveterinärer (33).

Plazikowski, U. E. M., Alström, E. I.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Sundhetsinspektör (för könssjukdomar) (4,000 kr. av statsmedel).¹⁾

Norman, A. V.; t. 22 26 20; mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 9—9,30.

Byråingenjör (33).

Lindström, E. L.

Ingenjör (25).

Blomberg, T. H.

Hälsövarldskommissarie (25).

Fahlström, A. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Förste hälsövarldsinsektör (21).

Franzon, C. A.; Grenhagen, A. I.; Lindahl, C. J. (se sid. 490); Nilsson, A. M. E.

Hälsövarldsinsektörer.

Alm, G. A. (19); Berg, G. E. (19); Blomkvist, S. A. (19); Elmqvist, J. T. H. (19); Julin, G. E. (19); Malmström, J. E. L. (19); Norén, R. N. E. (19); Norén, T. R. V. (19); Norman, N. (19); Persson, E. V. (19); Romfelt, L. (19); Stigbert, K. D. (19) (se sid. 491).

Aspling, A. G. A. (17); Bergström, T. E. E. (17); Bohman, G. B. L. (17); Brannemark, Å. H. (17); Braun, E. L. (17); Brundal, B. G. T. (17); Eckefeldt, S. G. (17); Engstedt, N. G. R. (17); Enlund, E. G. (17); Ersmark, E. G. (17); Finnerud, A. H. (17); Jernby, A. E. F. (17); Johansson, P. Å. (17); Karlberg, O. H. (17); Klintberg, L.-G. E. (17); Lewin, O. (17); Löf, K. B. (17); Magnusson, S. O. (17); Mellander, N. G. O. (17); Myhrman, T. H. (17); Nilsson, B. (17); Nordfur, N. A. (17); Persson, P. A. S. (17); Persson, P. E. R. (17); Rannelid, C. R. G. (17); Reindahl, N. B. (17); Salmén, U. R. V. (17); Skyberg, T. V. (17); Stålfors, K. J. B. (17); Sundin, K. H. (17); Thelander, A. H. (17); Tillquist, E. G. (17); Wadman, I. O. W. (17); Wahlberg, S. E. O. (17); Welin, T. (17); Wähl, F. G. (17); Åström, O. E. (17).

Avdelningen för allmän inspektion.

Vasagatan 6, C; t. 22 26 20; *expeditionstid:* 8—17 (lördagar 8—15).

Föreståndare.

Fahlström, A. E., hälsövarldskommissarie (se ovan).

Tekniska avdelningen.

Klara Västra Kyrkogata 3 B, 3 tr., C; t. 22 26 20; *expeditionstid:* 13—15, *lördagar* 13—14.

Chef.

Byråingenjören (se ovan).

Ingenjören (se ovan).

Allmänna avdelningen:

Grenhagen, A. I., förste hälsövarldsinsektör (se ovan).

Tre hälsövarldsinsektörer.

Rörispektionen:

Expeditionstid: 14—16, *lördagar* 13,30—14.

Nilsson, A. M. E., förste hälsövarldsinsektör (se ovan).

Fem hälsövarldsinsektörer.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka (se sid. 470).

HN

Råttutrotningsavdelningen.

*Herkulesgatan 24, 2 tr., C.; t. 21 80 36, 21 80 37, 21 80 38, 21 80 46; expeditionstid: vardagar 15—16 (lördagar 13—14). Utlämn-
ning av rättgift (Herkulesgatan 27, C.)
8—12.*

Sedan långt tillbaka hava hälsovårdsmyndigheterna i huvudstaden vidtagit åtgärder av olika slag i syfte att motverka smittospridning och skadegörelse genom råttor. F. n. ställes årligen anslag på 15,000 kr. till hälsovårdsnämndens förfogande för åtgärder till utrotande av dessa djur. Anslaget användes till systematisk utläggning av rättgift. De fastighetsägare och övriga personer inom staden, vilka önska inköpa rättgift, kunna erhålla sådant hos hälsovårdsinspektionen till självkostnadspris enligt fastställt taxa.

Enligt hälsovårdsstadgan äger hälsovårdsnämnd, i den mån så anses av behovet påkallat, meddela föreskrift om vidtagande av erforderliga åtgärder för utrotande av råttor och möss.

Avdelningen är underställd andre stadsläkaren.

Föreståndare.

Franzon, C. A., förste hälsovårdsinspektör (se sid. 489).

Kommunala yrkesinspektionen.

Herkulesgatan 24, 2 tr., C.; t. 22 26 20, 21 80 47, 21 80 48; expeditionstid: vardagar 15—16 (lördagar och dag före helgdag 13—14).

Kommunala yrkesinspektionen utövar tillsyn å efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av denna meddelade författningar, lagarna om arbetstidens begränsning m. fl. vid sådana arbetställen, där i regel färre än tio arbetare användas och ingen maskinell anordning, ångpanna e. d. förekommer.

Avdelningen utför även undersökningar och utredningar i frågor rörande klagomål över sanitära olägenheter i arbetslokaler. Avdelningen är underställd andre stadsläkaren.

Författningar. Arbetarskyddslagen 3 jan. 1949. K. kung. 6 maj 1949 med föreskrifter ang. tillämpningen av arbetarskyddslagen. Lag om arbetstidens begränsning 16 maj 1930, med ändr. Lantarbetstidslagen 4 juni 1948. Arbetstidslagen för detaljhandeln 18 juli 1942, med ändr. Arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer 23 maj 1947. Lagen 16 maj 1930 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete.

Föreståndare.

Elmqvist, J. T. H., hälsovårdsinspektör (se sid. 489).

Anstalter för cyanvätebehandling.

För norra stadsdelarna: anstalten vid Ropsten, Värtan; t. 21 81 71 (tills vidare stängd).

För södra stadsdelarna: anstalten vid Lignagatan (väster om vårdhemmet Högalid), Sv.; t. 41 05 80 (tills vidare stängd); anstalten vid Nürnbergsfastigheterna, Högbergsgatan 73, ö. g., Sö.; t. 40 02 12. Anstalten hålles öppen 8—13, 14—16.30 (lördagar 8—12).

Hälsovårdsnämndens anstalter för cyanvätebehandling, vilka inrättades år 1933, mottaga möbler m. m. för gasbehandling mot ohyra. Vid anstalten vid Ropsten kan även verkställas viss behandling, som enligt gällande karantänskungörelse skall kunna verkställas vid karantänsstation i Stockholm.

På begäran av allmänheten verkställas av hälsovårdsnämnden undersökning av bostäder och bohag med avseende å förekomst av väggohyra, varvid intyg om undersökningens resultat utfärdas. Undersökning rekvideras hos cyanväteanstalternas föreståndare å hälsovårdsnämndens expedition vardagar (utom lördagar) 14—16, lördagar 13—14; t. 21 81 71.

Författningar. Taxa för cyanvätebehandling av möbler, kläder o. dyl., fastställd av hälsovårdsnämnden 11 juni 1935, med tillägg 9 febr. 1937, 13 dec. 1938 och 13 maj 1952 (Kf 1935: nr 14, 1937: nr 6 I, 1938: nr 48, 1952: nr 103). Taxa för undersökning med avseende å förekomst av väggohyra, fastställd av hälsovårdsnämnden 9 febr. 1937 (Kf 1937: nr 6 II).

Stat år 1954. (Anstalter för isolering och cyanvätebehandling.) Utgifter: driftbudgeten 103,033 kr., dessutom förlagsmedel 2,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 27,880 kr.

Föreståndare.

Lindh, C. J., förste hälsovårdsinspektör; mottagning: Herkulesgatan 24, 2 tr., C., t. 21 81 71, 14—16 (lördagar 13—14) (se sid. 489).

Desinfektör (17).

Lindström, S. V.

Anstalter för födoämneskontroll.

I enlighet med hälsovårdsstadgan samt andra författningar och hälsovårdsföreskrifter åligger det hälsovårdsnämnden att hålla tillsyn över i staden till salu hållna födoämnen och dryckesvaror och att övervaka, att endast enligt lagen ang. köttbesiktning och slakthus besiktigt och stämplat, färskt kött hålles till salu.

Dessutom skall nämnden enligt förordningen ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett handhava undersökning och stämpling av sådana varor samt därjämte enligt hälso-

stadgan utöva kontroll över andra från utlandet till eller över Stockholm importerade födoämnen.

För utövande av denna kontroll har nämnden bl. a. år 1912 inrättat ett mjölkhygieniskt laboratorium samt kontrollbyråer för undersökning dels av utav allmänheten inlämnade eller av hälsovårdsinspektionen anhållna födoämnen, dels också av importerade födoämnen.

Författningar. Hälsovårdsstadgan 19 juni 1919, med ändr. (Kfh 1946: sid. 363, Svf. 1951: nr 829). K. m:s livsmedelsstadga 21 dec. 1951 (Svf 1951: nr 824), med ändr. Giftstadgan 26 nov. 1943, med ändr. K. förordn. 29 juni 1917 ang förbud i vissa fall mot användande av vilseledande varubeteckningar vid handel med födoämnen, med ändr. (Kfh 1946: sid. 406).

Rörande köttvaror m. m.: K. förordn. 30 sept. 1921 ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett, med ändr. Taxa å avgifter för sådan i Stockholm verkställd undersökning och stämpling av köttvaror och djurfett som avses i 4 och 12 §§ k. förordn. 30 sept. 1921. Ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett fastställd av veterinärstyrelsen 5 juni 1952. Medicinalstyrelsens kung. 6 mars 1922 med föreskrifter ang. veterinärundersökning vid införsel till riket av köttvaror och djurfett, med ändr. Medicinalstyrelsens kung. 22 mars 1922 och senare beträffande stämplarna och märken, som under vissa förhållanden berättiga till införsel i riket utav köttvaror och djurfett. Lag 11 maj 1934 ang. köttbesiktning och slakthus, med ändr. (Kfh 1946: sid. 804). K. kung. 30 nov. 1934 ang. kontroll vid införsel av köttvaror till område med köttbesiktningstrång, med ändr.

Rörande mjölkvaror m. m.: K. kung. 6 mars 1942 med vissa best. ang. handeln med mjölk, med ändr. K. kung. 14 juni 1928 ang. den högst tillåtna vattenhalten i smör. Medicinalstyrelsens kung. 20 dec. 1930 ang. undersökning och bedömning av mjölk, med ändr. Medicinalstyrelsens cirkulär 23 dec. 1936 till provtagare, kontrollanter och överkontrollanter med vissa föreskrifter för tillsyn å efterlevnaden av pastöriseringslagen. K. förordn. 21 juli 1937 med vissa bestämmelser rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde, med ändr. Medicinalstyrelsens cirkulär 3 maj 1941 till hälsovårdsnämnden ang. villkor för tillstånd för försäljning av kontrollmjölk. K. kung. 28 juni 1941 med vissa bestämmelser ang. grädde och korv. Medicinalstyrelsens kung. 14 febr. 1942 ang. fordringar på hygieniska förhållanden vid framställning av mjölk och grädde, som försäljas i opastöriserat skick. K. kung. 22 maj 1942 ang. förfarandet vid pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m., med ändr. Medicinalstyrelsens och lanbruksstyrelsens kung. 17 juni 1942 ang. undersökning av pastöriseringsgraden hos mjölk och grädde m. m. Taxa å avgifter för undersökning av importerade födoämnen, med undantag av köttvaror och djurfett,

samt för undersökning av inlämnade mjölkprov, antagen av hälsovårdsnämnden 24 nov. 1920.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 406,636 kr. (däruv engångs 40,000 kr.); inkomster: driftbudgeten 133,100 kr.

Kontrollbyråerna för importerade, anhållna och inlämnade födoämnen samt mjölkhygieniska laboratoriet.

Östra Järnväggsgatan 8, C.; t. 23 05 65 (växel); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14 (kassan 10—14, lördagar 10—13).

Undersökningen av importerade födoämnen verkställs under ordinarie tultid, och skall anmälan därom göras mellan kl. 9 och 10.

Förste veterinär (35).

Kämpe, Å.; t. 23 05 65 (växel), efter kl. 16 23 05 66; mottagningstid: 13—14.

Veterinär (30).

Lennartsson, T. F.

Hälsovårdsinspektör (19).

Stigbert, K. D. (se sid. 489).

Tre inspektörer, en preparator, ett första laboratoriebiträde, en första mikroskopist, sju mikroskopister, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde, fem vaktmästare, en expeditionsvakt. — Tre städerskor. Dessutom veterinärer, mikroskopister och stämplare i mån av behov mot av hälsovårdsnämnden fastställd eller i varje särskilt fall bestämd timavlöning.

Epidemiavdelningen.

Epidemiavdelningen ombesörjer de arbetsuppgifter, som enligt epidemilagen åligga hälsovårdsnämnden, nämligen att vidtaga åtgärder till sjukdoms förebyggande eller förhindrande av dess utbredning.

Chef.

Tredje stadsläkaren (se sid. 489).

Tre epidemisjuksköterskor.

Isoleringsanstalten.

Brännkyrkagatan 62, Sö.; t. 41 57 79; expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstalten, som inrättades år 1882, är avsedd att användas för att härbärgera dels personer, som böra stå under observation för epidemisk sjukdom, dels personer, som måste beredas bostad i samband med åtgärder mot smitta eller ohyra i deras hem. Dessutom mottagas personer vissa dagar i veckan inom badavdelningen för reningsåtgärder mot ohyra. An-

HN

stalten rymmer, förutom köks- och förrådslokaler, bostads- och expeditiionsrum samt tvenne badavdelningar, fjorton rum med plats för fyrtio personer. Tillsynen över anstalten utövas av tredje stadsläkaren.

Redogörare.

Malmström, E. A.

Förestånderska (9).

Jönsson, Edit W.

Ett biträde.

Desinfektionsanstalten.

Epidemisjukhuset, nära Valhallarvägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Va.; t. 22 53 40 (växel); expeditionstid: 7—16.

Å desinfektionsanstalten, som inrättades år 1882, desinfekteras i ugn gång- och sängkläder från allmänna inrättningar och från enskilda personer. Desinfektioner och transporter av persedlar äro kostnadsfria, då de företagas vid tuberkulos och i enlighet med bestämmelserna i epidemilagen. Eljest erlägges avgift enligt fastställt taxa.

Beträffande desinfektion i bostäder, se under hälsovårdsinspektionen (sid. 487).

Karantänsstationen.

Anmälningar angående besiktning m. m. göras å hälsovårdsnämndens expedition, Vasagatan 6, C.; t. 22 26 20.

En karantänsanstalt ingick redan i den 1884 uppgjorda planen för ordnandet av huvudstadens epidemisjukvård, men den anlades först 1892 under trycket av då hotande kolerafara. Till plats därför valdes den till Fjäderholmsgruppen hörande lilla ön Skottland. Anstalten hade till ändamål att betjäna fartyg, ombord å vilka sjukdomsfall i kolera eller pest förekommit och som därför måste undergå desinfektion.

Enligt k. karantänskungörelsen den 4 maj 1934 skall fartyg, som från utrikes ort ankommer till riket och på grund av beröring med område, vilket förklarats smittat av pest, kolera, fläckfeber eller smittkoppor, eller av annan anledning medför risk för sådan sjukdoms införande i riket, jämte passagerare, besättning och last underkastas besiktning, isolering m. m. å karantänsstation. Karantänsstationer skola vara anordnade i vissa hamnstäder, bland dem Stockholm. I enlighet med förslag av hälsovårdsnämnden har medicinalstyrelsen föreskrivit, att karantänsstation skall vara förlagd till plats i Värtahamnen strax söder om Lidingöbron. Platsen utmärkes med gultmålad boj. Karantäns-läkare (samt ställföreträdare) förordnas av medicinalstyrelsen. I stad skall särskild byrå vara

anordnad för mottagande av anmälningar angående besiktning och efterbesiktning. Karantänsläkarna äro jämväl läkare vid tullflygplatserna.

Författningar. K. karantänskungörelse 4 maj 1934, med ändr. 4 juni 1937 och 31 aug. 1938. K. kung. 31 aug. 1938 om sanitärkontroll över luftfarten. Medicinalstyrelsens instruktion 18 juni 1934 för besiktningsmän, som omförmälas i karantänskungörelsen 4 maj 1934. Medicinalstyrelsens instruktion 23 juni 1934 för läkare vid karantänsstation och 19 dec. 1938 för läkare vid tullflygplats. K. kung. 4 maj 1934 om rättutrotning å fartyg, med ändr. 4 juni 1937 och 22 sept. 1939.

Karantänsläkare.

(Tillika läkare vid Bromma tullflygplats.)

Rietz, A. E., förste stadsläkare.

Biträdande karantänsläkare.

Bjurström, O. E., andre stadsläkare; Funkquist, P. H. S., tredje stadsläkare; Quarnå, K. P., bostadsinspektör.

Karantänsstallarna.

F. d. järnvägen å Djurgården, Ö.

Sedan k. kungörelsen den 1 maj 1885 föreskrivit, att införsel sjöledes av nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som ha för djuren inrättade karantänslokaler, gick överståthållarämbetet i författning om anordnande av dylik lokal. Denna ersattes på våren 1893 med ett på stadens bekostnad inrättat mindre karantänsstall, med plats för 12 hästar, som fick sin plats inom f. d. järnvägen på Djurgården.

Sedan ovannämnda kungörelse ändrats den 9 december 1898 och nya kungörelser rörande införsel av hundar (den 14 maj 1920) och införsel av hönsfåglar, gäss, ankor och duvor (den 10 februari 1928) tillkommit, har nuvarande karantänsstallet visat sig för litet och otidsenligt. Med anledning härav pågår för närvarande underhandlingar rörande tomt och nybyggnad för karantän.

Huvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 september 1898 under hälsovårdsnämndens överinseende och förvaltning.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur 14 sept. 1921, med ändr. 24 nov. 1936 och 13 maj 1952.

Avlöningar m. m. Djurimportörerna betala efter av hälsovårdsnämnden fastställt taxa.

Karantänsveterinär.

Larsson, R., förste stadsveterinär.

Karantänsveterinärssuppleanter.

Plazikowski, U. E. M., stadsveterinär; **Alström, E. I.**, stadsveterinär.

En *karantänsvakt* samt tillfällig arbetskraft.

Bostadsinspektionen.

*Vasagatan 6, C; t. 22 26 20; expediti-
ons-tid: 14—15 (lördagar och dag före helg-
dag 13—14).*

År 1906 beslöt stadsfullmäktige på initiativ av en utav stadsfullmäktige år 1903 tillsatt bostadskommitté, att en bostadsinspektion skulle inrättas i huvudstaden under hälsovårdsnämndens inseende.

De i hälsovårdsstadgan införda bestämmelserna angående bostadsinspektion avse, att återkommande besiktning genom hälsovårdsnämndens försorg skall anordnas av byggnader, som inrymma boningsrum, ävensom boningsrum i allmänhet, därvid särskild hänsyn skall ägnas beskaftenheten och skötseln av sådana bostäder, där missförhållanden i sanitär hänseende mest kunna befars. Stadens bostadsinspektion har till uppgift att i enlighet med hälsovårdsnämndens närmare föreskrifter biträda nämnden vid denna tillsyn. Det åligger i sådant avseende bostadsinspektionens personal att övervaka, att uthyrda bostäder och till desamma hörande utrymmen, såsom kök, avträden, förtugor, trappor, källare, vindar samt andra i nära förbindelse med bostaden stående utrymmen, befinna sig i ett sunt och snyggt skick, ävensom att verka för att bostäderna av invånarna användas på ett sätt, som överensstämmer med sundhetens fordringar. Bostadsinspektionens personal har därvid särskilt att övervaka efterlevnaden av föreskrifterna i hälsovårdsstadgan och andra gällande författningar eller ordningsföreskrifter rörande bostädernas i huvudstaden sundhet och snygghet, såvida icke deras övervakande enligt lag tillkommer annan myndighet. Dock skall det även i sistnämnda fall vara bostadsinspektionens skyldighet att söka uppmärksamma förhållanden som brister och därom meddela vederbörande myndighet underrättelse.

Bostadsinspektionen avsynar, ur sundhetssynpunkt, nyuppförda byggnader och större ombyggnader, upptager och företager utredning över

klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt undersöker såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar bostädernas sanitära förhållanden och tillser därvid, att bostäder icke till följd av olämpligt byggnadssätt, bristande underhåll, överbefolkning eller dålig skötsel äro hälsovådliga. Finnes något att i detta hänseende anmärka, söker bostadsinspektionen genom råd och anvisningar ernå nödig rättelse eller anmäler förhållandet genom förste stadsläkaren till hälsovårdsnämnden.

Bostadsinspektören, som skall vara legitimerad läkare, är förman för personalen vid bostadsinspektionen. Det åligger honom, bland annat, att lämna assistenterna undervisning i allmän hälsovårdslära, särskilt beträffande bostädernas hygien. Han har även att verkställa de besiktningar, som kräva hans erfarenhet eller annars på grund av sin grannliga natur böra av honom utföras. Han skall varje söckendag å bestämmd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition samt vid förfall för förste stadsläkaren eller andre stadsläkaren uppehålla den av dessa tjänster, vartill han förordnas, dock utan skyldighet att samtidigt uppehålla egen tjänst.

Författningar. Instruktion för Stockholms bostadsinspektion 25 febr. 1910 (Kf 1910: nr 21). Medicinalstyrelsens kung. 21 dec. 1936 rör. bostadsinspektion. Instruktion för bostadsinspektören, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 nov. 1931 med ändr. (Kf 1931: nr 78, 1947: nr 27). Hälsovårdsstadga 19 juni 1919, med ändr. (Kfh 1946: sid. 363).

Bostadsinspektör (B 12).

Quarnå, K. P.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15, lördagar och dag före helgdag 13—14.

Assistenter.

Bjurner, f. Nyman, Gunvor M. (19); **Eriksson, C. Dagmar K.** (19); **Evers, f. Hedberg, Dagny J. K.** (19); **Perman, Birgit** (19); **Bäckström, f. Axelsson, Astrid M.** (17), tjl. (se sid. 189); **Forsell, f. Sellström, Connie A. J.** (17); **Frendesson, f. Lindhé, Ulla S. M.** (17); **Garpe, f. Eriksson, Ing-Britt A. S.** (17); **Jansson, Brita K. M.** (17); **Karlsson, Mari-Anne H. K.** (17); **Lindgren, Selma L.** (17); **Markström, H. R.** (17); **Martenius, f. Ralfe, Stina J. M.** (17); **Öhlin, f. Sandqvist, E. Margareta V.** (17).

Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse.

Folk tandvårdsstyrelsen.

Adresser och telefoner, se nedan.

Den 3 juni 1938 utfärdades kungörelse angående statsbidrag till folk tandvård samt vissa därmed sammanhängande författningar. Sedan 1950 års riksdag beslutit vissa ändringar i folk tandvårdens organisation m. m., utfärdades av k. m:t den 22 september 1950 dels kungörelse ang. statsbidrag till folk tandvård, dels förordning om kommuns bidrag till kostnaderna för folk tandvården dels ock instruktion för tandläkare inom folk tandvården. Dessa författningar, liksom en av k. m:t den 27 oktober 1950 fastställd folk tandvårdstaxa, trädde i kraft den 1 januari 1951, från vilken dag de äldre bestämmelserna angående folk tandvård upphörde att gälla. Sedermera har k. m:t den 7 december 1951 fastställt ny folk tandvårdstaxa att gälla från och med den 1 januari 1952.

Folk tandvården är organiserad med landstingen och de städer, som icke tillhöra landsting, såsom huvudmän. De närmare reglerna för organisationen hava utformats främst med hänsyn till landstingen. Beträffande städerna utanför landsting har förutsatts, att de skola hava större handlingsfrihet i detta avseende, men att de dock skola ordna folk tandvården i huvudsak på samma sätt som landstingen. Kostnaden för tandvård för barn från och med det kalenderår, under vilket barnet fyller 3 år, till och med det kalenderår, varunder barnet fyller 15 år, skall enligt folk tandvårdsförfattningarna till huvudsaklig del bäras av det allmänna. Vuxna erhålla tandvård mot betalning enligt ovannämnda folk tandvårdstaxa med viss reducering för personer i åldern 15—19 år. Kommunerna äga dock rätt att bidra till kostnaderna för tandvård åt detta klientel. Statsbidrag utgår dels till utrustning av tandpolikliniker dels i form av driftbidrag till barntandvården. Städer utanför landsting erhålla dock icke utrustningsbidrag. Driftbidraget till barntandvården utgår till landsting med 16 kr. om året och till städer utanför landsting med 8 kr. om året för varje barn, som erhåller systematisk behandling.

Med anledning av de år 1938 utfärdade kungörelserna uppdrog hälsovårdsnämnden den 27 september s. å. åt en kommitté av tre personer att i samråd med representanter från direktionen över Eastmaninstitutet och folkskoledirektionen avgiva förslag till folk tandvårdens ordnande i

Stockholm. Kommitterade avgåvo den 13 juni 1939 utredning och förslag till folk tandvård i Stockholm (Utl. 1944: nr 210). Stadsfullmäktige beslöt den 19 juni 1944 att i princip godkänna förslaget angående folk tandvård för skolbarn i den form detsamma godkänts av drätselnämnden ävensom uppdraga åt folkskoledirektionen att handhava denna verksamhet. I samband härmed uppdrog stadskollegiet den 9 juni 1944 åt sjukhusdirektionen och direktionen över Eastmaninstitutet att skyndsamt överarbeta det avgivna förslaget i vad det avsåg folk tandvård för förskolbarn och vuxna samt företaga den ytterligare utredning i ärendet, som härvid kunde påfordras. För uppdragets genomförande tillsattes på initiativ av sjukhusdirektionen en särskild kommitté, i vilken även folkskoledirektionen och barnavårdsnämnden representerades. Kommittén antog namnet 1944 års kommunala tandvårdsutredning. Den 19 maj 1948 beslöt stadsfullmäktige att i princip godkänna ett av tandvårdsutredningen framlagt förslag rörande ordnande av folk tandvård i Stockholm för förskolbarn och vuxna (Bib. 1947: nr 56). Samtidigt beslöt stadsfullmäktige uppdraga åt stadskollegiet att företaga viss överarbetning av det framlagda förslaget samt att göra framställning om statsbidrag till den av staden anordnade tandvården. Denna framställning har ännu icke slutbehandlats av statsmakterna. För utförande av nämnda överarbetning beslöt stadskollegiet den 20 maj 1948 tillsätta en särskild delegation. I enlighet med förslag av denna delegation beslöt stadsfullmäktige den 21 mars 1949 att godkänna vissa åtgärder för påbörjande av folk tandvårdens utbyggnad.

Den 21 mars 1949 beslöt stadsfullmäktige jämväl antaga instruktion för *Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse*. Enligt denna instruktion, som fastställdes av överståthållarämbetet den 8 april 1949, har styrelsen till uppgift att handhava förvaltningen av *dels* Eastmaninstitutet, som är upprättat genom en donation till Stockholms stad av George Eastman, *dels* tandpolikliniker, anordnade i anslutning till stadens skolbyggnader, *dels* ock övriga i tandvårdsplanen för Stockholm intagna tandpolikliniker, för såvitt ej stadskollegiet anordnande beslutar, samt att ombesörja de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller författning ankomma på styrelsen eller vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Det ligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna biträde åt stadsfullmäktige, stads-

kollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara legitimerad tandläkare. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande.

Tillsynen över stadens distrikts- och anstaltsvård utövas av en tandvårdsinspektör. Denne är tillika tandvårdsdirektör och i denna egenskap chef för Eastmaninstitutet, skoltandklinikerna och övriga styrelsen underställda inrättningar. Under tandvårdsdirektören sortera, förutom avdelningscheferna å Eastmaninstitutet, dels en skolöverstandläkare med uppgift att vara föreståndare för skoltandklinikerna samt att biträda tandvårdsinspektören vid inspektionen av den vid dessa polikliniker meddelade tandvården, dels en föreståndare för var och en av tandpoliklinikerna vid Södersjukhuset (centraltandpoliklinik) samt i Spånga, Årsta, Gubbängen och Västertorp. För att lämna tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid handläggning av frågor av ekonomisk och administrativ natur finnes därjämte en intendent, som är chef för styrelsens expedition.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse, fastställd av ÖA 8 april 1949 (Kf 1949: nr 8), med ändr. 15 okt. 1951 (Kf 1951: nr 60). Avgifter vid Eastmaninstitutet, fastställda av SF 2 dec. 1935, med vissa ändr. 16 dec. 1946 och 19 maj 1948 samt av folk tandvårdsstyrelsen 4 juni 1951. K. kung. 22 sept. 1950 ang. statsbidrag till folk tandvård med ändr. K. instr. 22 sept. 1950 för tandläkare inom folk tandvården med ändr. Folk tandvårdstaxa 7 dec. 1951.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 8,302,814 kr. (därav engångs 191,350 kr.); inkomster: driftbudgeten 925,243 kr.

Folk tandvårdsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Mårtens, G. H. M., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Vakant.

Övriga ledamöter.

***Ekenberg, f. Ternström, S. K.** (Stina), metallarbeterska, stadsfullm.

***Forsberg, K. W. G.**, ombudsman, stadsfullm.
***Forsling, f. Larsson, Ruth L.**, folkskollärare, stadsfullm.

***Hansson, S. G.**, tjänsteman.

Hultell, f. Radhe, E. Mary E., kontorsassistent.

Näsström, f. Kristofferson, Sigrid, tandläkare.

Suppleanter.¹⁾

Brodd, f. Lidén, Anna S., fru, stadsfullm.

***Dahlström-Eldh, Gunvor B. V.**, sjuksköterska.

Fredström, K. G., tandläkare.

***Cederqvist, S. E.**, sekreterare.

***Krokstedt, Astrid J. M.**, ombudsman, stadsfullm.

Tingström, A. Marianne, kanslibiträde.

Sekreterare.

Vakant.

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 482).

Central förvaltning.

Dalagatan 11, Va.; (postgirokonto nr 153810).

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 282,702 kr.

Tandvårdsinspektör, tillika direktör (B 19).

Berggren, H. (förordn. t. o. m. den 28²/2 1959); t. 31 30 14; mottagningstid: enligt överenskommelse.

Folk tandvårdsstyrelsens expedition.

T. 34 91 40 (växel). Direkta tel. till vissa tjänstemän, se nedan; expeditionstid 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Stadsfullmäktige beslöt den 15 oktober 1951 inrätta en central expedition, avsedd att lämna tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid handläggningen av frågor av kommersiell, finansiell och administrativ natur, att verkställa förekommade kontorsgöromål och att förvalta Eastmaninstitutets byggnad. Expeditionen förestås av intendenten.

Intendent (33).

Stålbo, B.; t. 31 30 19; mottagningstid: 11—12.

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola vid förfall ledamöterna ersättas av suppleanterna i första hand enligt följande: ledamöterna fru ar Forsling, Hultell och Näsström av suppleanterna fru Dahlström-Eldh och fröken Krokstedt samt hr Fredström samt ledamöterna hrr Forsberg, Hansson och fru Ekenberg av suppleanterna fru Brodd, hr Cederqvist och fröken Tingström.

Kammarsskrivare (21).

Enander, Stina L.; t. 31 30 30.

Förste kontorsskrivare (16).

Fornell, Karin B. E.; t. 31 30 49.

Kontorsskrivare (13).

Jakell, f. Oldenburg, Dagmar G.; t. 31 30 14;
Halling, f. Jansson, Ruth I. F.

Två kanslibiträden, två kontorsbiträden,
en övertandsskötarska, en expeditonsvakt,
en telefonist.

Tandvård.

Eastmaninstitutet.

Dalagatan 11, Va. (postgirokonto nr
153810); t. 34 91 40 (växel); expeditons-
tid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före
helgdag 8,30—14).

Genom donationsbrev den 6 oktober 1930
donerade George Eastman på vissa villkor till
Stockholms stad ett belopp av 1,000,000 dollars
att användas till byggande och utrustning av
en dispensaranstalt eller klinik för tandvård i
Stockholm. Enligt donationsvillkoren skulle det
donerade beloppet i första hand användas till byg-
nadens uppförande och utrustning. Av överbli-
vande donationsmedel skulle bildas en fond, varav
avkastningen skulle få användas till bestridande
av driftkostnader. På staden skulle ankomma
att ställa erforderlig tomtmark till förfogande
ävensom att bestrida övriga driftkostnader. In-
stitutets huvudsyfte skulle vara att bereda tand-
vård, såvitt möjligt däri inbegripet tandreg-
lering, för mindre bemedlade barn under 16
års ålder, bosatta i Stockholm eller dess för-
orter. Därför skulle vid kliniken anordnas
en skola för utbildning av tandsköterskor. Do-
nator förbehöll sig rätt att återtaga donationen,
därest inom fem år efter det kliniken börjat sin
verksamhet dess syften eller karaktär skulle hava
väsentligen ändrats, så att de avveke från dona-
tionsvillkoren, eller därest verksamheten bleve
nedlagd inom denna tidrymd.

Stadsfullmäktige beslöt den 29 juni 1932
att i anslutning till donationsvillkoren tillsätta
en direktion över Eastmaninstitutet för dettas
uppförande, inredning och förvaltning. Direk-
tionen trädde i verksamhet den 1 oktober 1932. I
samband med folktandvårdsstyrelsens inrättande
har denna direktion upphört.

Institutet har förlagts till Sabbatsbergs sjuk-
hemsområde invid Dalagatan och Vasaparken.
Byggnadsarbetena påbörjades hösten 1932, och
institutet invigdes den 25 april 1936.

I handhavandet av tandvårdsarbetet vid in-
stitutet skola enligt den av stadsfullmäktige
den 2 december 1935 fastställda organisationen

finnas fyra tandvårdsavdelningar, nämligen:
tandfyllningsavdelningen, dentalortopediska av-
delningen, röntgen- och tandkirurgiska avdel-
ningen samt polikliniken för vuxna.

Vid Eastmaninstitutets barntandvårdsavdel-
ningar mottagas numera i första hand förskole-
barn. Efter remiss från Stockholms skolors tand-
polikliniker behandlas emellertid även skol-
barn, då fråga är om tandreglering eller eljest
mera komplicerad tandvård. Å polikliniken för
vuxna behandlas huvudsakligen av stadens sociala
hjälporgan dit hänvisade personer.

I enlighet med donationsbestämmelserna an-
ordnas vid Eastmaninstitutet kurser med syfte
att enligt de föreskrifter i hithörande avseende,
som gälla eller framdeles komma att utfärdas,
meddela unga kvinnor den grundläggande teo-
retiska kunskap och praktiska erfarenhet, som
kräves för utövande av tandsköterskeyrket i all-
män eller enskild tjänst. Den 20 november 1950
beslöt stadsfullmäktige, att tandsköterskeskolan
vid Eastmaninstitutet skulle bedrivas i huvud-
saklig överensstämmelse med vad som gäller för
den statliga tandsköterskeutbildningen, samt att
göra framställning om statsbidrag till verksam-
heten.

Avgifter: För konserverande tandvård åt barn
och ungdom under 20 år utgår ingen avgift. För
det fall, att kontinuerlig tandvård försummat,
gäller en särskild s. k. saneringstaxa. För
tandregleringsapparaturläggas avgift, bestämd
från fall till fall på grundval av stadens själv-
kostnad dock med högst 600 kr. — Befrielse
helt eller delvis från avgifter kan medges enligt
vissa grunder.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten
8,020,112 kr. (därför engångs 191,350 kr.);
inkomster: driftbudgeten 925,243 kr.

Chef.

Tandvårdsdirektören (se sid. 495).

Tandfyllningsavdelningen.

Avdelningstandläkare (35)

(tilläggsarvode 1,800 kr.).

Hagland, f. Sundvall, T. Irene, föreståndare.

Avdelningstandläkare (35).

Stenberg, S.; Löfstedt, f. Dahlstrand, Ingeborg
E.)

Läkare (6,492 kr.).

Herlitz, C. W.

¹⁾ Därför provisoriskt lönetillägg i enlig-
het med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl.
1953: nr 332).

Trettio *barntandläkare*, en *övertandsköterska*, en *laboratoriesköterska* (halvtids-tjänstgöring), tjugutvå *tandsköterskor*, två *sköterskebiträden*, *tandsköterskeelever*.

Dentalortopediska avdelningen.

Övertandläkare (30)

(nuv. inneh. g 21).

Kjellgren, B. S. T. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1954).

Biträdande övertandläkare (B 13).

Thörne, N. A. H.

Avdelningstandläkare (35).¹⁾

Persson, Blenda I.

Tio *barntandläkare*, en *chefstandtekniker*, två *tandtekniker*, en *övertandsköterska*, två *första tandsköterskor*, åtta *tandsköterskor*, *tandsköterskeelever*.

Röntgen- och tandkirurgiska avdelningen.

Avdelningstandläkare (35)

(tilläggsarvode 1,800 kr.).¹⁾

Thyberg, E. H., föreståndare.

Två *barntandläkare*, en *röntgenöversköterska*, en *operationsöversköterska*, ett *fotografiskt biträde*, fyra *tandsköterskor*, ett *sköterskebiträde*, *tandsköterskeelever*.

Polikliniken för vuxna.

Avdelningstandläkare (35).

Berg, N. J. H. (förordn. t. o. m. ³¹/8 1955).

En *tandläkare*, en *förste tandtekniker*, två *tandsköterskor*, *tandsköterskeelever*.

Eastmaninstitutets tandsköterskeskola.

Kursföreståndare (1,500 kr. utan rörligt tillägg).

Stenberg, S., avdelningstandläkare (se sid. 496).

Instruktionstandsköterska (Ex. 15).

Scherman, Dagny S. A. P.

Gemensam personal.

Instrumentmakare (18).

Andberg, N. E.

En *reparatör*, ett *sköterskebiträde*, sju *ståderskor*.

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).

Tandpolikliniken vid Södersjukhuset.

Årstalunden, Sö.; t. 23 70 00 (växel).

Förvaltningen av den inom Södersjukhuset befintliga tandpolikliniken har den 1 januari 1950 övergått från sjukhusdirektionen till folktandvårdsstyrelsen. Tandvårdsdirektören är chef för polikliniken. Där anställda tandläkare äro dock underställda sjukhusdirektören samt vederbörande styresman i vad gäller behandling av patienter, intagna å sjukhuset.

Specialisttandläkare (27)

(tilläggsarvode 900 kr.).

Berghagen, N., tf.

Specialisttandläkare (27).

Dahlberg, B. H., tf.

Två *tandläkare*, en *operationsöversköterska*, två *tandsköterskor*, ett *sköterskebiträde*.

Skoltandvården.

I Stockholm har för folkskolbarnen sedan år 1907 varit anordnad tandvård, vilken meddelats i tandpolikliniker vid flertalet folkskolor. Skoltandvården handhaves sedan den 1 maj 1949 av Stockholms stads folktandvårdsstyrelse. Denna avser samtliga barn i åldern 7—15 år. År 1948 beslöts att successivt införa tandvård även för de ungdomar i åldern 16—19 år, som åtnjuta undervisning i skolorna. Polikliniker inrättas härför även i vissa högre kommunala skolor och statliga läroverk, varjämte i folkskolorna befintliga polikliniker utvidgas och nya anordnas. Tandvården, som är kostnadsfri, omfattar dels mun-sänering under första skolåret med därpå följande tvenne årliga revisioner, dels ock behandling för avhjälpande av akuta tandåkommor.

Författningar. Best. 14 juni 1918 rörande Stockholms folkskolors tandkliniker (Kf 1918: nr 32). K. kung. 22 sept. 1950 ang. statsbidrag till folktandvård.

Skolövertandläkarens expedition.

Dalagatan 11, Va. (postgirokonto nr 153810); t. 34 91 40 (växel); *expeditions-tid*: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skolövertandläkare (B 13).¹⁾

Widerström, Karin A. Ch.; mottagningstid: tisdagar och fredagar 9—10.

Övertandsköterska (10).

Tholin, f. Mårtensson, T. M. (Titti).

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).

Första tandsköterskor (9).

Jacobson, f. Mårtensson, Elsa M.; Oldfeldt, H. Eira I.

Skoltandklinikerna.

Kungsholms skola.

Mariebergsgatan 34, K.; t. 53 05 01; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Tandregleringsavdelning; t. 50 52 60.

Ortodontist (31).

BJuggren, f. Cederlund, R. G. (Gull).

Skoltandläkare.

Wickman, f. Jonzon, Maj K. M. (30); Difs, Anna (28).

Kristinebergs skola.

Kristineberg, K.; t. 53 54 90; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Scharp, f. Fredriksson, Ester E. (30); Schill, f. Wennberg, Ingrid (28).

Fredhälls skola.

Viktor Rydbergs Gata 1, K.; t. 53 24 38; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Rupertz, f. Widman, Else C. (30); Magnusson, f. Lenander, Ingrid (28); Sundholm, f. Plenkert, Marianne (28).

Stora och Lilla Essingens skolor.

Essingestråket 24, K.; t. 50 97 06; Lwsgatan 23, K.; t. 54 26 12; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Krendel, f. Esping, Dagny.

Adolf Fredriks skola.

Tegnérsgatan 44—46, Va.; t. 32 33 22; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Beyron, f. Lindh, A. T. Birgit (30); Lindén-Ottosson, Inger G. C. (28).

Gustav Vasa skola.

Karlbergsvägen 34, Va.; t. 30 86 55; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Perman, S. A.; Nehléon-Tidén, Hjordis.

Matteus skola.

Vanadisvägen 16, Va.; t. 33 59 07; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Flodberg, Fanny (30); Mattsson, Elsa (28).

Storkyrkans och Klara skolor.

Svartmangatan 20—22, C.; t. 11 52 19; Klara Västra Kyrkogata 14—16, C.; t. 21 72 95; kliniktid: 8—11, 11,45—16, (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Miller, f. Carlson, Ann Greta.

Jakobs skola.

Brunnsgatan 11, C.; t. 20 83 10; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Braunerhielm, f. Carlquist, Signe A. K.; Welanders, f. Thiberg, Ingrid M.

Johannes skola.

Roslagsgatan 61, Va.; t. 33 47 40; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Hallenius, A. E. J. (28); Adler-Eskilsson, Greta (22).¹⁾

Engelbrekts skola.

Valhallavägen 76, Ö.; t. 10 73 95; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Neumüller, f. Lind, Emy M.²⁾; Seippel, f. Nyström, Birgitta.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 17.

²⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 21.

Gärdesskolan.

Banérgatan 56, Ö.; t. 60 13 25; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Asp-Söderlund, Greta E. M.; Deutgen, f. Strandberg, Alice M.; Andræ, f. Engberg, Brita; Swartling, f. Scherman, Brita.

Hedvig Eleonora och Oscars skola.

Linnégatan 37, Ö.; t. 62 22 36; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Huss, Ingrid.¹⁾

Katarina norra skola.

Tjörhovsgatan 15—17, Sö.; t. 40 88 11; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Olsson, A. M. (Anna-Greta).

Katarina södra skola.

Sofagatan 2, Sö.; t. 43 82 20; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Lundh-Samuelsson, Asta¹⁾.

Eriksdals skola.

Ringvägen 58, Sö.; t. 40 23 52; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Blomgren, f. Lagerborg, Willy¹⁾; Oredsson, f. Jerlin, Elin M.

Sofia skola.

Skånegatan 117, Sö.; t. 43 90 90; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Stilow, Dagmar E. (30); Hallberg, f. Grenby, Britta K. V. (28).

Maria skola.

Ringvägen 23, Sö.; t. 44 75 42; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Tandregleringsavdelning; t. 44 36 44.

Ortodontist (31).

Johannesson, f. Landgren, A. K. Stina.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 21.

Skoltandläkare (28).

Liljefors, f. Lamberg, Marianne.

Högalids skola.

Folkskolegatan 11—13, Sv.; t. 68 85 85; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Annerstedt, f. Hedin, Karin; Hultmark, f. Bergstrand, E. Birgitta D.; Westerståhl, f. Wadensten, Gullborg L.¹⁾; Fredström, f. Fernström, E. Kristina; Cronsten, P. G.

Årsta skola.

Hjälmarvägen 16, Johanneshov; t. 45 85 33; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Löfstedt, f. Stjernfelt, R. Anne-Marie; Nyberg, f. Fristedt, R. Margit.

Skanskvarns skola.

Gullmarsvägen 60, Johanneshov; t. 48 31 12; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Sjöberg, F.

Hammarby skola.

Finn Malmgrens Väg 11, Johanneshov; t. 59 41 51; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Bjured, f. Jonsson, Dagmar.

Nytörps skola.

Paternostervägen 18—22, Johanneshov; t. 48 38 30; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Ekengren, f. Kettisen, Margit I.; Söderlind, f. Siljeholm, Stina B.

Björkhagens skola.

Karlskronavägen 28, Johanneshov; t. 59 22 68; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Årstrand, f. Uddman, Astrid M.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt g 21.

FtvS

Skarpnäcks skola.

Kärrtorpsvägen 64, Enskede; t. 59 41 53;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Tandläkare i ungdomstandvården
 (30).

Torvestad, f. Björkman, Maud E.

Skoltandläkare (28).

Grönquist, Kerstin M.

Enskede skola.

Stockholmsvägen 30, Enskede; t. 49 09 02;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Nordström, Gunhild S.

Gubbängens skola.

Gubbängsvägen 61, Enskede; t. 59 41 55;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 11—14).

Skoltandläkare (28).

Öhlander, M. O. H.

Sköndals skola.

Perstorpssvägen 75—77, Enskede; t. 94 51 92;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Welin, f. Thureson, Agda.

Hökarängens skola.

Kontoristvägen 9, Enskede; t. 94 34 29;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Engström, f. Larsson, Barbro I. M.; Hagström,
 f. Emfors, Lilian F.

Enskedefältets skola.

Sockenvägen 370, Enskede; t. 49 38 03;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (30).

Holm, N. G.

Stureby skola.

Tystbergavägen, Enskede; t. 47 58 99;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Markenius, f. Liljegren, Ulla.

Örby skola.

Huddingevägen 425, Älvsjö; t. 47 42 91;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Nilsson, A. B.

Långbrodals skola.

Västerängsvägen 19, Älvsjö; t. 47 40 01;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare.

Berg, f. Källberg, Greta I. (30); Öhlén, f. Swahn,
 Kerstin (28).

Solberga skola.

Lerkrogsvägen 68, Hägersten; t. 45 44 07;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Eliason, f. Hagstrand, Gunnel M.

Kämpetorps skola.

Älvsjövägen, Hägersten; t. 47 49 02;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Ideberg, G. Margareta.

Midsommarkransens skola.

Södertäljevägen, Hägersten; t. 45 10 95;
 kliniktid: vardagar 8—11, 11,30—13,30.

Skoltandläkare.

Gejrot, f. Hellgren, Carola K. (22)¹⁾.

Västberga skola.

Klensmedsvägen, Hägersten; t. 45 85 36;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Hagberg, f. Blomquist, Kerstin L.; Lundborg,
 Gertrud M.

Hökmossens skola.

Dymlingsgränd, Hägersten; t. 18 17 62;
 kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
 dag före helgdag 8—14).

Skoltandläkare (28).

Cornelius, f. Pettersson, Ruth I.

¹⁾ Ånjuster avlöning enligt g 17.

Hägerstensåsens skola.

*Sedelvägen, Hägersten; t. 19 40 88;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Tolérus, f. Sparr, Aina.

Västertorps skola.

*Störtloppsvägen, Hägersten; t. 46 54 00,
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Engzell, Å. B. L.

Mälarhöjdens skola.

*Lugntorpsvägen 2, Hägersten; t.
46 20 64; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lörda-
gar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Almemark, f. Nilsson, Signe K. E.

Aspuddens skola.

*Blommensbergsvägen 166, Hägersten;
t. 19 47 96; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Bratt, f. Ohlsson, Kerstin A. M.; Johansson, f.
Landström, Vera.

Blommensbergs skola.

*Blommensbergsvägen, Sv.; t. 45 20 95;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (30).

Nyberg, A. P. U.

Alviks skola.

*Tranebergsvägen 73, Bromma;
t. 26 85 95; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare.

Löfgren, H. A. (30); Grönlund-Stoltz, Ingrid M.
(28).

Ålstens skola.

*Nyängsvägen 72—80 (mitt för Ålstens-
gatan), Bromma; t. 26 85 86; kliniktid:
8—11, 11,45—16 (lördagar och dag före
helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Theorin, f. Hartman, Dagbild V.

Olovslunds skola.

*Olovslundsvägen, Bromma; t. 26 85 90;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Vakant.

Riksby skola.

*Riksbyvägen, Bromma; t. 26 85 85;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Ganelius, Barbro M.; Isakson, B. Marianne.

Ulvunda skola.

*Johannesfredsvägen, Bromma; t. 25 95 90;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Granström, Anna-Lisa.

Södra Ängby skola.

*Blackebergsvägen, Bromma; t. 37 36 67;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Rüdmer, f. Ottosson, M.-B. E. (Maja); Ohls-
son, Ingrid K.

Blackebergs skola.

*Björnsonsgatan 110—114, Bromma;
t. 37 55 97; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Bane, Kerstin E.

Norra Ängby skola.

*Vultejustvägen 20, Bromma; t. 37 32 50;
kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lördagar och
dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (30).

Bergström, f. Christiansson, Ruth E.

Vällingby skola.

*Ängermannagatan, Stockholm-Vällingby;
t. 37 92 27; kliniktid: 8—11, 11,45—16 (lör-
dagar och dag före helgdag 8—14).*

Skoltandläkare (28).

Eriksson, f. Nylander, Inga M.

Kungsholmens kommunala flickskola.

Rålambshov, K.; t. 52 43 03; kliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-14).

Skoltandläkare (30).

Hansell, f. Lindenau-Nylander, Greta; Vinnars, f. Larsson, A. Torborg.

Bromma kommunala flickskola.

Alviksvägen 97, Bromma; t. 26 46 48; kliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-14).

Skoltandläkare (30).

Boll, E. V.

Högre allmänna läroverket för gossar å Östermalm.

Karlavägen 79, Ö.; t. 60 22 15; kliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-14).

Skoltandläkare.

Sundström, f. Ekrelus, I. M. L. (Inga Maj) (30); Grönstedt, f. Pontin, Brita (28).

Högre allmänna läroverket Statens normalskola.

Lidingövägen 2, Ö.; t. 67 76 73; kliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-14).

Skoltandläkare.

Hahn, f. Thomasson, Gertrud M. A. (30); Martin, f. Feuk, Sonja M. (28).

Högre allmänna läroverket för gossar å Södermalm.

Södergatan 14, Sö.; t. 43 19 24; kliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-14).

Skoltandläkare.

Fjästad, I. Mascot (30); Holmgren, f. Heister, Brita (28).

Nya Elementarskolan i Stockholm.

Bergslagsvägen 80, Bromma; t. 37 39 40; kliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-14).

Skoltandläkare (30).

Ekert, f. Lundström, E. K. Margareta.

Tandläkare i ungdomstandvården (30).

Sex vakanta.

C:a etthundratio *tandsköterskor*. Dessutom finnas medel till ytterligare skol- och ungdoms-tandläkare samt *tandsköterskor*.

Tandpolikliniken i Spånga.

Värsta Allé 8, Spånga (postgirokonto nr 128921); t. 36 34 65.

I samband med inkorporeringen den 1 januari 1949 av Spånga-Hässelby har förvaltningen av den utav Stockholms stad övertagna tandpolikliniken i Spånga tills vidare anförtratts åt Eastmaninstitutet (numera folktandvårdsstyrelsen).

Tandläkare (30)

(tilläggsarvode 900 kr.).¹⁾

Hallström, N. A., klinikföreståndare.

Två *tandläkare*, en *tandtekniker*, tre *tandsköterskor*.

Tandpolikliniken i Årsta.

Hjälmarvägen 30, Johanneshov (postgirokonto nr 450229); t. 45 94 90, 45 99 00.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 februari 1950 att ställa medel till förfogande för drift av en tandpoliklinik i Årsta. Polikliniken öppnades den 1 maj 1950.

Tandläkare (30)

(tilläggsarvode 1,100 kr.).¹⁾

Hermans, A., klinikföreståndare.

Tre *tandläkare*, en *första tandsköterska*, tre *tandsköterskor*.

Tandpolikliniken i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede (postgirokonto nr 457467); t. 59 33 82, 59 33 98, 59 34 61.

Den 19 december 1950 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Gubbängen. Polikliniken öppnades den 1 januari 1952.

Tandläkare (30)

(tilläggsarvode 1,300 kr.).¹⁾

Sturegård, I. R. N., klinikföreståndare.

Fyra *tandläkare*, en *första tandsköterska*, fyra *tandsköterskor*.

¹⁾ Därför provisoriskt lönetillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953 (Utl. 1953: nr 332).

Tandpolikliniken i Västertorp.

Störtloppsvägen 12, Hägersten (postgiro-konto nr 503477); t. 46 86 91, 46 86 92, 46 86 93, 46 86 94.

Den 5 december 1952 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Västertorp. Polikliniken öppnades den 1 januari 1954.

Tandläkare (30)

(tilläggsarvode 1,500 kr.).¹⁾

Öhlander, N. S. R., klinikföresändare.

Fem tandläkare, en första tandsköterska, fem tandsköterskor.

¹⁾ Därjämte provisoriskt lönstillägg i enlighet med SF:s beslut den 16 nov. 1953. (Utl. 1953: nr 332).